

LETNO POROČILO 2017

Kočevje, marec 2018

KAZALO VSEBINE

1	Uvodni del s poudarki	3
1.1	<i>OSNOVNI PODATKI O PODJETJU.....</i>	3
1.2	<i>KONTAKTNI PODATKI ZA PODJETJE.....</i>	3
1.3	<i>ORGANIZACIJSKA STRUKTURA PODJETJA.....</i>	3
1.4	<i>OSNOVNA NALOGA PODJETJA.....</i>	3
1.5	<i>LASTNIŠKA STRUKTURA PODJETJA.....</i>	4
1.6	<i>KRATKA PREDSTAVITEV PODJETJA TER DEJAVNOST PODJETJA.....</i>	4
1.7	<i>ZGODOVINA OSKRBE S PITNO VODO NA KOČEVSKO-RIBNIŠKEM OBMOČJU.....</i>	6
2	Uvodna predstavitev poslovanja direktorja družbe.....	9
2.1	<i>OSKRBA S PITNO VODO V LETU 2017.....</i>	15
2.1	<i>KRATEK POVZETEK UVODNE PREDSTAVITVE.....</i>	25
3	Povzetek dogajanj v letu 2017.....	27
4	Kako naprej.....	59
5	Zaključek.....	61
6	Poslovno poročilo	65
6.1	<i>ANALIZA POSLOVANJA DRUŽBE V LETU 2017.....</i>	65
6.1.1	<i>Prihodki in njihova struktura.....</i>	67
6.1.2	<i>Odhodki in njihova struktura.....</i>	68
6.2	<i>IZVAJANJE JAVNE GOSPODARSKE SLUŽBE – OSKRBA S PITNO VODO.....</i>	76
6.2.1	<i>Prodaja pitne vode.....</i>	76
	<i>Odjemna mesta.....</i>	80
	<i>Okvare na vodovodnem omrežju.....</i>	82
6.2.2	<i>Cena vode.....</i>	82
6.2.3	<i>Kvaliteta pitne vode.....</i>	87
6.3	<i>ZAPOSLENI.....</i>	89
6.4	<i>NABAVNA FUNKCIJA IN JAVNA NAROČILA.....</i>	91
6.5	<i>SODELOVANJE Z JAVNOSTJO.....</i>	92
6.6	<i>RAZVOJ IN NAČRTI ZA PRIHODNOST.....</i>	93
6.6.1	<i>Oskrba s pitno vodo.....</i>	93
6.6.2	<i>Predvidene novosti v poslovanju in organizaciji družbe.....</i>	94
7	Računovodski izkazi	96
7.1	<i>IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA.....</i>	96
7.2	<i>BILANCA STANJA.....</i>	97
7.3	<i>RAZKRITJA K RAČUNOVODSKIM IZKAZOM.....</i>	98
7.3.1	<i>Izkaz poslovnega izida.....</i>	98
7.3.2	<i>Bilanca stanja.....</i>	101
7.3.3	<i>Druga razkritja.....</i>	103
7.4	<i>VLAGANJA V INFRASTRUKTURO V LETU 2017.....</i>	104
7.5	<i>RAZPOREJANJE SKUPNIH IN SPLOŠNIH STROŠKOV.....</i>	104
8	Predlog sklepa.....	106
9	Seznam tabel, grafikonov, prilog.....	107

1 UVODNI DEL S Poudarki

1.1 OSNOVNI PODATKI O PODJETJU

Logotip:	
Ime podjetja:	<i>Hydrovod d.o.o., družba za komunalno dejavnost</i>
Naslov:	<i>Ljubljanska c. 38, 1330 Kočevje</i>
Telefon:	<i>(01) 8938 170</i>
Spletna stran:	https://www.hydrovod.si
Šifra dejavnosti:	<i>36.000 Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode</i>
Matična številka:	<i>5073251</i>
ID za DDV:	<i>SI50590049</i>
Transakcijski račun:	<i>SI56 0232 0001 9840 967</i>

1.2 KONTAKTNI PODATKI ZA PODJETJE

Kontaktne podatke podjetja so naslednji:

Hydrovod d.o.o., družba za komunalno dejavnost,
Ljubljanska cesta 38, 1330 Kočevje

centrala:	 (01) 8938 170
reklamacije:	 (01) 8938 176
soglasja:	 (01) 8938 182
kvaliteta vode:	 (01) 8938 185
fax:	 (01) 8938 184
dežurna služba:	 (051) 319 800
elektronski naslov:	hydrovod@hydrovod.si

1.3 ORGANIZACIJSKA STRUKTURA PODJETJA

Delovni proces je v podjetju organiziran v naslednjih sektorjih:

- v splošnem sektorju, ki ga vodi direktor družbe,
- v tehničnem sektorju, ki ga vodi vodja tehničnega sektorja ter
- v finančno-računovodskem sektorju, ki ga vodi vodja finančno-računovodskega sektorja.

Vsi trije sektorji so locirani na sedežu družbe, na naslovu Ljubljanska cesta 38, Kočevje.

1.4 OSNOVNA NALOGA PODJETJA

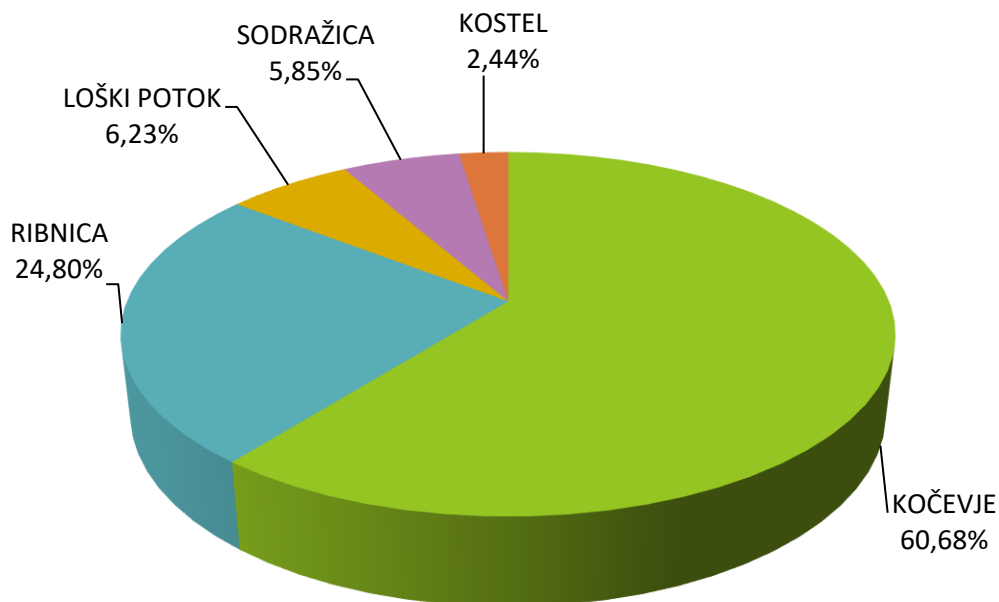
Osnovna naloga javnega podjetja Hydrovod d.o.o. ostaja nespremenjena vse od ustanovitve. Tako ima podjetje še vedno poslanstvo, da skrbi za izvajanje gospodarske javne službe oskrbe

s pitno vodo na območju občin Kočevje, Ribnica, Loški Potok, Sodražica in Kostel (dejavnost 36.000 – zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode).

1.5 LASTNIŠKA STRUKTURA PODJETJA

Lastniški deleži posameznih družbenikov v osnovnem kapitalu javnega podjetja so v primerjavi s prejšnjimi leti ostali nespremenjeni in znašajo:

- delež Občine Kočevje	60,68%,
- delež Občine Ribnica	24,80%,
- delež Občine Loški Potok	6,23%,
- delež Občine Sodražica	5,85%,
- delež Občine Kostel	2,44%.

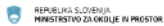
1.6 KRATKA PREDSTAVITEV PODJETJA TER DEJAVNOST PODJETJA

Podjetje Hydrovod d.o.o. je v 100 % lasti občin, na področju katerih opravlja javno gospodarsko službo. Osnovni kapital družbe znaša, po v letu 2017 izvedeni dokapitalizaciji, 1.350.000,00 EUR.

V skladu z *Družbeno pogodbo o statusnem preoblikovanju javnega komunalnega podjetja Hydrovod Kočevje-Ribnica p. o. v Hydrovod d.o.o., družbo za komunalno dejavnost*, podjetje za občine ustanoviteljice izvaja gospodarsko javno službo:

- 36.000 Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode,

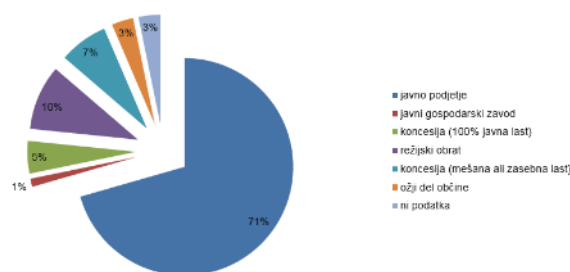
ki predstavlja osnovno dejavnost družbe. Torej je glavno poslanstvo podjetja redna in varna oskrba vseh porabnikov, ki se oskrbujejo s pitno vodo iz vodovodnih sistemov, ki so v našem upravljanju. Gospodarsko javno službo oskrbe s pitno vodo izvajamo tudi v delu občine Črnomelj – KS Stari trg ob Kolpi. Medsebojna razmerja z občino Črnomelj niso urejena in ta občina nas ne navaja v svojih odlokih kot upravljavca vodovoda. Do občine Črnomelj nimamo vzpostavljenih nobenih obveznosti iz naslova infrastrukture.

1.2 Izvajanje javne službe oskrbe s pitno vodo

Glede na to, da zakon o varstvu okolja opredeljuje oskrbo s pitno vodo kot obvezno občinsko gospodarsko javno službo varstva okolja, jo je treba izvajati v skladu in na način, ki ga določa Zakon o gospodarskih javnih službah (Uradni list RS št. 32/93 in 30/98). Glede na popis stanja upravljavcev vodovodnih sistemov (MOP 2004) lahko ugotovimo, da je najpogostejši način organiziranosti javne službe javno podjetje, sledijo režijski obrati, ki upravljajo z vodovodnimi sistemi v manjših občinah, nekatere občine pa so v skladu z zakonom predale vodovodne sisteme v upravljanje koncesionarjem (pogodbeno določenim pravnim osebam zasebnega prava).

Izvajanje javne službe po oblikah izvajanja

Javno podjetje skladno z ustanovitvenim aktom ter v skladu z 12. členom Zakona o gospodarskih javnih službah opravlja za občine ustanoviteljice še naslednje naloge:

- strokovno tehnične, organizacijske in razvojne naloge,
- izdajanje soglasij oziroma dovoljenj za priključitev na javno vodovodno omrežje,
- določanje pogojev in izdajanje soglasij k dovoljenjem za poseg v prostor, če le-ti zadevajo komunalno infrastrukturo.

V skladu s 3. členom Družbene pogodbe, zaradi racionalnejšega in gospodarnejšega izvajanja obvezne gospodarske javne službe oziroma v interesu zagotavljanja javne dobrine, opravljamo še naslednje dopolnilne (tržne) dejavnosti:

- gradnja in rekonstrukcije vodovodnih objektov in naprav,
- izdelava novih vodovodnih priključkov in
- izdelava tehničnih rešitev ter tehnične dokumentacije.

Na podlagi odlokov občin ustanoviteljic podjetje poleg osnovnih dejavnosti izvaja še druge storitve, ki so neposredno povezane z osnovno dejavnostjo. Te dopolnilne storitve obsegajo: vzdrževanje hidrantnega omrežja, storitve po pooblastilih občin, storitve načrtovanja in vodenja investicij na komunalni infrastrukturi, priprava razvojnih programov in projektov, razna poročanja, itd.

Področje obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja, med katerimi ima oskrba z vodo posebno mesto, ker (poleg vseh ostalih področij uporabe) vsakemu porabniku dobavlja živilo, brez katerega ni življenja, opredeljuje in ureja obsežna zakonodaja, ki je sistemsko urejena in usklajena z evropskim pravnim redom. To področje v Republiki Sloveniji

(v nadaljevanju RS) urejata Zakon o gospodarskih javnih službah in Zakon o varstvu okolja ter na podlagi tega sprejete uredbe in pravilniki, ki določajo standarde za doseg ciljev operativnih programov in predpisujejo obvezna ravnanja. Ker Hydrovod d.o.o. izvaja oskrbo s pitno vodo (kot eno od javnih služb varstva okolja) na območju petih oziroma celo šestih občin (še del Občine Črnomelj), je pri svojem delovanju in poslovanju dolžan upoštevati tudi občinske operativne programe in občinske odloke za to področje, pri izvajanju investicij v komunalno infrastrukturo pa še veljavno zakonodajo s področja urejanja prostora in gradnje objektov. Voda ne pozna občinskih meja, zato je še posebej pomembna naloga Hydrovoda tudi medsebojno usklajevanje vseh občinskih potreb, in sicer na način, da je oskrba s pitno vodo najbolj racionalno zastavljena in imajo vsi porabniki zadovoljiv standard oskrbe s pitno vodo, pri tem pa so vsi partnerji zadovoljni, ker celoten proces poteka pregledno in transparentno.

Na gospodarsko-finančnem področju se podjetje ravna tako po splošnih predpisih (Zakon o gospodarskih družbah, Zakon o javnem naročanju, Slovenski računovodski standardi) kot posebnih predpisih in njihovih podzakonskih aktih, ki urejajo izvajanje in poslovanje gospodarskih javnih služb (Zakon o gospodarskih javnih službah, Zakon o kontroli cen, Zakon o javno-zasebnem partnerstvu, Zakon o javnem naročanju na vodnem, energetskem, transportnem področju in področju poštne storitev (ta je veljal do 1. 4. 2016), ipd.).

1.7 ZGODOVINA OSKRBE S PITNO VODO NA KOČEVSKO-RIBNIŠKEM OBMOČJU

Tradicija oskrbe s pitno vodo na območju delovanja današnjega Hydrovoda sega nekaj stoletij nazaj, ko so prebivalci tega področja na razne načine poskušali približati to dobrino domovom. Najstarejše sledi kažejo, da so tedaj obstajali manjši vodovodni sistemi, po katerih je voda pritekala do končnih odjemnih mest. V uporabi so bile cevi iz različnih materialov - lesa, stekla, keramike in kovine. Nekaj od tega je shranjeno tudi v depojih različnih muzejev.

Po razpoložljivih pisnih virih Kočevskega muzeja in Muzeja Miklove hiše sta bila prva dva prava vodovodna sistema na našem območju zgrajena ob koncu 19. stoletja in tako po letnici izgradnje sodita med prve vodovode na Kranjskem. Junija leta 1894 je bil zgrajen vodovod za Ribnico, ki se je napajal iz zajetja pod gričem Petelinjek pri Sv. Frančišku. Za razliko od tega, gravitacijsko in tehnično sorazmerno enostavnega vodovoda, je bil dve leti kasneje v Kočevju zgrajen tehnično dokaj zahteven vodovod z vodarno v Podgorski ulici, ta vodovod pa lahko po zahtevnosti in načinu delovanja primerjamo z današnjimi vodovodi. Voda je po njegovih ceveh v mesto pritekla natanko 19. novembra 1896, kar pomeni, da ima Kočevje že več kot 120 let organizirano oskrbo s pitno vodo. Po razpoložljivih podatkih je imel ta vodovod vrtino in vodohran s prostornino 400 m³, lociran 55 m višje od vrtine, iz katerega se je napajalo 4,5 km dolgo vodovodno omrežje premera 100 in 60 mm. Imel je dve batni črpalki, od katerih je lahko vsaka v 12 urah napolnila vodohran. Na vodovodnem sistemu je bilo 8 javnih vodnjakov z medeninastimi pipami, 8 vodnjakov za napajanje živine, 37 gasilskih hidrantov, 38 vodnih zasunov za zapiranje in odpiranje posameznih vej vodovoda, 5 čistilcev vodnih usedlin, 2 odzračevalnika in 2 regulatorja pretoka. Kočevski in ribniški vodovod sta z manjšimi obnovitvami v tridesetih letih prejšnjega stoletja zdržala vse do konca druge svetovne vojne.

Prvi razpoložljivi zapisi o organiziranosti in upravljanju kočevskega vodovoda po drugi svetovni vojni segajo v leto 1952, ko je v okviru delovne organizacije Kovinar delovala Uprava mestnega vodovoda Kočevje. Po dostopnih virih sta po drugi svetovni vojni za vodovod Ribnica skrbela vodovodni odsek v sklopu kovinskega podjetja »Partizan« Ribnica ter občina Ribnica.

Tako v Kočevju kot tudi v Ribnici so imeli ob koncu petdesetih let prejšnjega stoletja veliko pomanjkanje vode. Zaradi fekalnega onesnaženja zajetij je v Kočevju v tem času prišlo celo do epidemije tifusa, kar je bil znak za alarm. Soočeni s temi dejstvi so odgovorni v Kočevju in Ribnici sprejeli zamisel o skupnem reševanju vodooskrbe v obeh občinah, kar bi bilo mogoče s skupnim upravljavcem in skupnim vodooskrbnim sistemom, ki bi se napajal iz skupnega črpališča v Blatah. Tako je bil imenovan pripravljalni odbor za ustanovitev Vodne skupnosti za vodovod Kočevje – Ribnica. Le-ta je s svojo vlogo z dne 9. 7. 1959 zaprosil Upravo za vodno gospodarstvo LRS Ljubljana za ustanovitev vodne skupnosti. Zelo hitro, že 14. 7. 1959, je Uprava za vodno gospodarstvo LRS Ljubljana pod številko 0815-575/1-59 izdala odločbo, s katero je dovolila ustanovitev vodne skupnosti za obe občini. V odločbi je zapisano, da je »namen skupnosti vodna preskrba omenjenega območja, nadzor nad pravilno uporabo voda

ZGODOVINA

V odločbi o ustanovitvi predhodnice današnjega Hydrovoda, Vodne skupnosti Kočevje-Ribnica, ki jo je dne, 14. 7. 1959, izdala Uprava za vodno gospodarstvo LRS Ljubljana, je bilo zapisano:

»NAMEN SKUPNOSTI JE VODNA PRESKRBA OMENJENEGA OBMOČJA, NADZOR NAD PRAVILNO UPORABO VODA IZ VODOVODA, SPOPOLNITEV IN RAZŠIRITEV VODOVODNIH NAPRAV TER POPRAVILO IN VZDRŽEVANJE ISTIH«

iz vodovoda, spopolnitev in razširitev vodovodnih naprav ter popravilo in vzdrževanje istih«. Vodna skupnost Kočevje-Ribnica je dejansko začela delovati z dnem 1. 11. 1959. To pomeni, da se oskrba s pitno vodo v sedanji obliki na področju sedanjih občin Kočevja, Ribnice, Loškega Potoka, Sodražice in Kostela izvaja že gotovo 59 let.

Leta 1975 je prišlo do spremembe imena podjetja, ki je od 20. 1. 1975 dalje delovalo pod imenom Komunalno podjetje Hydrovod Kočevje - Ribnica. Današnjo organizacijsko obliko je Hydrovod dobil leta 2000, ko je bila v skladu z Zakonom o gospodarskih javnih službah in Zakonom o gospodarskih družbah opravljena delitev lastniških deležev med občinami ustanoviteljicami Hydrovoda ter izvedeno preoblikovanje v družbo z omejeno odgovornostjo.

Vodna skupnost Kočevje - Ribnica je leta 1959 začela opravljati svoje poslanstvo z upravljanjem takratnega kočevskega in ribniškega vodovoda, ki sta bila v dosti manjšem obsegu kot sta danes ter še z nekaterimi manjšimi vodovodi. Vsi ti vodovodi so bili v zelo slabem stanju in prva leta delovanja Vodne skupnosti so bila resnično težka. Začelo se je

finančne izpade. Uvajale so se tudi različne oblike omejitev porabe pitne vode, kot tudi »stimulacije« v obliki denarne nagrade posameznikom, ki so našli mesto okvare in na ta način pripomogli k zmanjšanju vodnih izgub.

V prvih letih delovanja so bila vlaganja v nove cevovode dokaj intenzivna. Tako se je vodovodna infrastruktura postopoma dograjevala in s tem se je tudi povečevalo število porabnikov, ki so bili vključeni v sistem javne vodooskrbe. Pri tem je imel pomembno vlogo novozgrajeni vodovodni sistem Blate, na katerega so se postopoma priključevala vsa naselja okrog Kočevja in Ribnice ter še nekateri vaški vodovodi.

praktično od ničle. Zaradi visokih vodnih izgub je še posebej v sušnih obdobjih pogosto prihajalo do izpadov pri redni oskrbi s pitno vodo. V tistem času so se vrstile izredne seje na najvišjih nivojih s samo eno točko dnevnega reda: kako preživeti sušo. Podjetja so zmanjševala obseg proizvodnje in imela zaradi tega velike težave in

OPOZORILO

Velika suša zadnje čase zelo vpliva na izdatnost vodovodnih zajetij, ki nam dajejo čedalje manj vode. Na drugi strani pa opazamo ravno sedaj, v kritičnem času vodoprekrbe, da se zelo neracionalno troši pitna voda, nekateri zalivajo vrtove in cete njive, pejejo avtomobile; na zidarskih gradbiščih se troši voda z vso brezobzirnostjo itd.

Opozarjamo vse prizadete, da občinski odlok o varčevanju s pitno vodo še vedno velja z vsemi represalijami za storjene prekrške. Pozovno prepovedujemo vsako zlorabo pitne vode za zalivanje in podobno ter zahtevamo od porabnikov vodotesnosti notranjih hišnih vodovodnih inštalacij. Brezvestneže bomo predlagali za kaznovanje, določeni stanovanjski zgradbi pa bomo zaprli vodo za 1 teden. Če opozorilo ne bo doseglo svojega namena in se vremenske prilike ne bodo spremenile, bo sledila dnevna redukcija preskrbe z vodo. Opozorilo velja za vse vodovode v upravl. Vodne skupnosti in za območje obeh naših občin.

VODNA SKUPNOST
za vodno preskrbo Kočevja in Ribnice
KOČEVJE

objavljeno: 9.8.1963

2 UVODNA PREDSTAVITEV POSLOVANJA DIREKTORJA DRUŽBE

Letno poročilo je prerez poslovanja podjetja v posameznem letu. Odraža pregledno in pošteno poročanje o vseh pomembnih dogodkih, ki so se zgodili v obravnavanem obdobju. S poslovnim poročilom tudi poslovodstvo predstavi svoje delo, svoje uspehe in neuspehe, uspešnost poslovanja ter vizijo prihodnosti.

Letno poročilo mora biti sestavljeno jasno in pregledno. Izkazovati mora resničen in pošten prikaz družbe, njenega finančnega položaja in poslovnega izida, vključno s prikazom

Temeljni namen letnega poročila izvajalcev GJS je predstaviti, kako podjetje opravljanja svoje poslanstvo tj. izvajanje gospodarske javne službe.

računovodskih in finančnih kazalcev. Vse to smo poskušali predstaviti v poročilu, ki je pred vami, in se nanaša na poslovno leto 2017. Ocenjujemo, da je poročilo dovolj obsežno in bogato s podatki oziroma prikazom poslovnih in ostalih dogajanj v javnem podjetju Hydrovod d.o.o., še posebej zato, ker smo mala družba in nismo zavezani k reviziji poslovnega izida. Kljub temu je bilo poslovanje naše družbe, enako kot v minulih letih, revidirano s strani pooblaščenega revizijske hiše, ki je naše poslovanje pregledovala tekom minulega leta in tudi po zaključku poslovnega leta. Strokovno mnenje pooblaščenega revizorja je priloga temu poročilu.

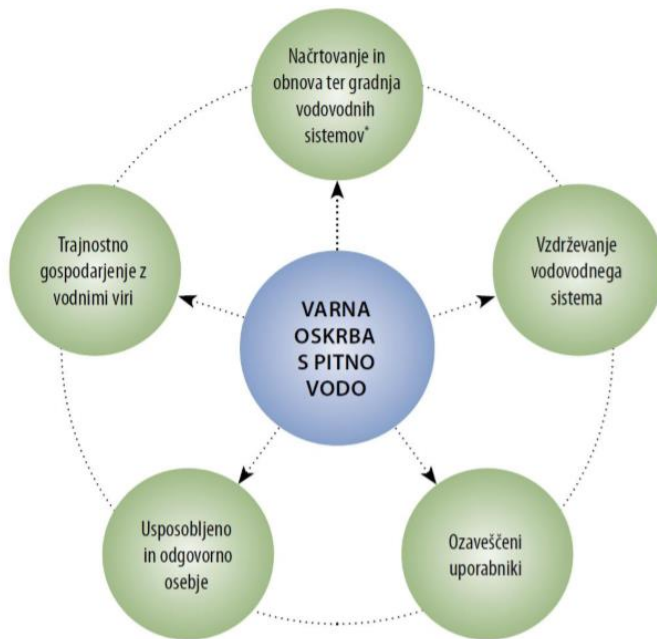
Kot mala družba, ki po zakonu ni zavezana k reviziji, bi lahko pripravili krajše poročilo, ki bi vsebovalo samo osnovne podatke, pa tega nismo želeli. Želimo, enako kot predhodna leta, naše lastnike, pa tudi širšo zainteresirano javnost, seznaniti o vseh bistvenih dogajanjih v letu 2017, kot tudi o pomenu pitne vode za vse nas. Da bi bila naša predstavitev čim bolj transparentna, smo poleg tekstualnega prikaza dogajanj poročilu priložili tudi vrsto foto gradiva, tabel in grafov, ki včasih veliko več povedo, kot sam tekst. Upamo, da bo prikaz dogajanj na ta način postal še bolj razumljiv in pregleden ter s tem tudi bolj sprejemljiv in zanimiv tako za tiste, ki že nekaj časa spremljajo naše delo, kot tudi za tiste, ki se z našim poročilom srečujejo prvič oziroma jim področje oskrbe s pitno vodo ni ravno blizu.

Hydrovod vse od ustanovitve izvaja enako dejavnost, ki je omejena oziroma zakonsko definirana, in enaka dela. Smo komunalno podjetje, ki je ustanovljeno zato, da nemoteno in trajno zagotavljamo oskrbo s pitno vodo in pri tem odgovorno upravljamo z javno vodovodno infrastrukturo. Zato je zelo težko pripraviti poročilo brez ponavljanja nekaterih dejstev, prikazov in podatkov iz prejšnjih poročil. Kljub temu se poročila ne ponavljajo, vsakoletno poročilo je unikatno, je presek dogajanj v posameznem letu, ki ni nikoli enako prejšnjim letom, poleg tega pa je vsako poročilo vsebinsko še bogatejše od prejšnjih. Dejavnost, ki jo izvajamo, to je oskrba s pitno vodo, pa zahteva določeno spremljanje skozi več let, kjer se lahko opazijo določeni trendi dogajanj in gibanj, ki so nujno

Komunalna javna podjetja so ustanovljena zato, da nemoteno in trajno zagotavljajo komunalne storitve in pri tem odgovorno upravljajo javno infrastrukturo.

potrebni za načrtovanje bodočega razvoja. Vsi vemo, da brez vode ni življenja in ni razvoja na določenem področju.

Zato je tudi večletno spremljanje stanja nujno potrebno, ker gre za občutljivo dejavnost, ki je kapitalsko zelo zahtevna in ne dopušča stihijskega oziroma nenačrtnega izvajanja. Poleg tega je pitna voda po naši zakonodaji živilo in ponavljanje oziroma poudarjanje določenih dejstev, povezanih s pitno vodo, je nujno potrebno.

Dostikrat se ne zavedamo pomembnosti urejene oskrbe s pitno vodo, kot tudi ne kompleksnosti te dejavnosti. Urejen sistem oskrbe s pitno vodo je zelo zahteven in drag ter se gradi, dograjuje in obnavlja tekom celotnega obdobja njegovega obratovanja. Za vzpostavitev vodovoda

je potreben velik denarni vložek. Nekateri vodovodni sistemi imajo tudi velike stroške vzdrževanja (obstaja ocena, da obnova in vzdrževanje vodovodnih sistemov na svetu stane do 200 milijard dolarjev letno). V svetu je povprečno do 50% vode, izgubljene med transportom zaradi slabo vzdrževanih vodovodnih sistemov. Zaradi visokih začetnih stroškov si veliko revnejših držav ne more privoščiti ustrezne vodovodne infrastrukture, zato ljudje v teh državah porabijo večji del svojih prihodkov za čisto vodo. Statistika kaže, da ljudje v najrevnejših deželah porabijo 10% svojega prihodka za vodo, ljudje v razvitih deželah pa samo 3%.

Kljub vsej skrbnosti upravljavca, ki vsakodnevno skrbi za kondicijo posameznega vodovoda, pa vse to včasih ni dovolj za varno oskrbo s pitno vodo.

Nepredvidljiva narava ima svojo moč in prinaša tudi presenečenja, na katera je težko pripraviti stoprocenten

odgovor. Poleg tega so tudi podnebne spremembe tako vidne, da jih tudi laiki opazijo. Pa kljub temu javnost, ki nas spremlja in opazuje, zna podati oceno vseh nas, ki smo odgovorni za

Kompleksnost upravljanja z vodnim sistemom (Banovec in Šantl, 2003)

urejeno oskrbo s pitno vodo (tako občin kot tudi Hydrovoda). Ocenjujemo, da je prisotno zaupanje v naše delo, ki je rezultat večletnega odgovornega dela. To je zelo pomembno in na to smo ponosni. Zato bomo naredili vse, da to zaupanje ohranimo. Enako je tudi stališče občin,

Voda bo bolj dragocena od nafte

Da bo čista in kakovostna voda, ki jo je mogoče ustekleničiti in izvažati v druge države, le še pridobivala vrednost, dokazujejo projekcije Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD), po katerih naj bi v prihodnjih tridesetih letih več kot 40 odstotkov prebivalstva živelo v pomanjkanju vode. Povpraševanje po vodi naj bi naraslo za 55 odstotkov, v proizvodnji celo za 400 odstotkov. Pri tem je izvirov vedno manj, velika podjetja, ki vodo potrebujejo za nemoteno proizvodnjo, pa se že pripravljajo na dvig cen in si zagotavljajo pravico do vodnih izvirov.

naših lastnic. Pa vsepovsod ni tako, tudi v razvitem svetu ne.

Osnovni predpogoj za varno in stalno oskrbo s

pitno vodo na kočevsko-ribniškem območju je nadaljnji razvoj vodovodne infrastrukture in redni finančni vložki v obnovo in posodobitev le-te. Vsako razmišljanje, v smeri, da vlaganja niso potrebna, ker vodo imamo in težav ni, je škodljivo in nevarno. To je potrebno jasno povedati. Brez odgovorne strategije, ki vključuje skrb za investicijske vložke v obstoječe vodovodno omrežje, ni nobenih garancij, da bo vodooskrba tudi jutri potekala na način, ki ne bo oviral ne bivanja prebivalcev in tudi ne delovanja gospodarstva. Potrebno je jasno povedati, da je dolgoletna zamrznitev cen pitne vode naredila veliko škode vodovodni infrastrukturi pri nas. Kot argument tej trditvi lahko navedemo podatek, da so glavni cevovodi še vedno iz azbest-cementnih cevi, nekateri od teh pa so stari tudi 60 let. To pomeni, da so glavne žile vodovodnega telesa iz materialov, ki se več ne proizvajajo, ki ga tržišče več ne pozna. Tudi preostala vrednost infrastrukture nam veliko pove. Imamo veliko samostojnih vodovodnih sistemov, ki imajo skupno cca. 440 km vodovodnega omrežja in več kot 100 različnih objektov (podatki niso dokončni, ker kataster še ni v celoti obdelan). Sedanja vrednost te infrastrukture

Človek preživi brez marsičesa, brez nafte in premoga, celo brez elektrike in denarja, tudi brez bank in politike, brez vode pa ne more. To je tisto, kar je v svojem bistvu dobra novica za Slovenijo, če bo le znala bolje poskrbeti za svojo vodo. Brezskrbno plavanje v čisti vodi, razvajanje v termalnih vrelicah in podobno utegne hitro postati pravo razkošje za velik del sveta.

znaša približno 12 MIO EUR, kar pomeni, da vrednost 1 km vodovoda skupaj z objekti znaša manj kot 28.000,00 EUR, kar ne ustreza niti

vrednosti materiala za nadomestni cevovod. Na problematiko stare in že amortizirane infrastrukture opozarja tudi veljavni državni Operativni program oskrbe s pitno vodo za obdobje 2016 – 2021, ki na 89. strani podaja oceno stroškov menjave dotrajanega vodovoda v Sloveniji. Številke so res velike in zaskrbljujoče.

Ni dvoma, v prihodnjem svetu bo voda najpomembnejša surovina. Če se razmere za 2,7 milijarde ljudi, ki zdaj vsaj en mesec na leto občutijo pomanjkanje vode, še poslabšajo, se bodo začele množične selitve. Multinacionalke se tega dobro zavedajo in so že pokupile veliko vodnih virov po vsem svetu. Slovenija se je vsaj v tem primeru izkazala za dovolj razumno in svoje zlate dediščine ni razprodala.

Po ukinitvi administrativne določitve cen oskrbe s pitno vodo poskušamo nadoknaditi zamujeno iz preteklosti in skupaj z občinami narediti največ, kar je mogoče. Žal samo z lastnimi

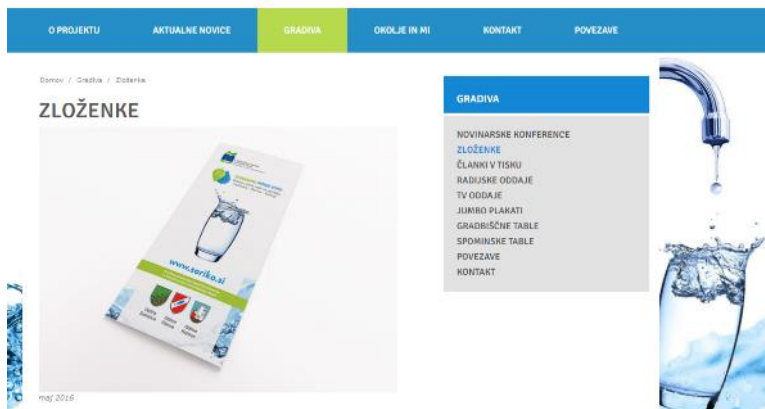
Tabela 31: Ocena stroškov menjave dotrajanega vodovoda v RS

Obdobje	Dolžina vodovoda s pretečeno amortizacijsko dobo (km)	Strošek menjave vodovoda (mio EUR)
do 2014	5850	876
2014	192	29
2015	330	50
2016	308	46
2017	230	34
2018	289	43
2019	285	43
2020	421	63
Skupaj 2014 - 2020	2055	308
SKUPAJ	7905	1183

sredstvi to ni mogoče, ker je stanje infrastrukture na mnogih vodovodnih sistemih nezadovoljivo. To pomeni, da so potrebe preprosto prevelike. Zato se danes soočamo s pogostimi okvarami na omrežju in posledično s povišanimi vodnimi izgubami in tveganji, povezanimi z izpadi redne oskrbe s pitno vodo ter

zagotavljanja kvalitete pitne vode. Glede tega nismo nobena posebnost v slovenskem prostoru, saj je podobno stanje v mnogih krajih naše države (priložena tabela to tudi potrjuje). Seveda ni mogoče vsega storiti čez noč in nikakor ne zgolj s svojimi finančnimi sredstvi, saj je zamujenih priložnosti preprosto preveč. Zato vse naše občine ustanoviteljice skupaj z nami že vrsto let intenzivno delajo na pridobivanju nepovratnih finančnih sredstev, s katerimi bi hitreje premagali razvojni razkorak. Lahko se pohvalimo z mnogimi uspešno realiziranimi projekti, ki so bili sofinancirani bodisi iz državnega bodisi iz EU proračuna. Najboljši rezultati pri pridobitvi nepovratnih sredstev so se zgodili ob skupnem nastopu več občin, torej v primerih, ko so občine s partnerskim nastopom s sosednjimi občinami pripravile zelo kvalitetno in upravičeno prijavo oziroma projekt obnove omrežja.

Definitivno največji dosežek takšnega skupnega nastopa oziroma skupne prijave predstavlja projekt Oskrba s pitno vodo na območju Sodražica-Ribnica-Kočevje (krajše: SORIKO). Celo več, lahko rečemo, da gre za največji projekt v zgodovini Hydrovoda pa tudi največjo finančno investicijo v teh treh občinah. Celoten postopek priprave tega projekta in prizadevanja za pridobitev nepovratnih sredstev je trajal gotovo 10 let. Sama realizacija projekta se je začela v letu 2016 in bo predvidoma trajala največ do leta 2019. Tekom leta 2017 so se dela izvajala skladno z dogovorjeno dinamiko in trenuten obseg realizacije dela pri izgradnji objektov za

čiščenje pitne vode znaša cca 90 %, pri izgradnji vodovodnih sistemov pa cca 50 % (del novozgrajenih cevovodov je že v uporabi). Gre za zelo zahteven projekt, saj se posegi izvajajo na glavnih vodarnah ter na glavnih – magistralnih cevovodih. Dejansko se postavlja nova hrbtenica regionalnega vodovoda, hkrati pa mora stara nemoteno funkcionirati. Ravno to dejstvo

predstavlja največji izziv pri realizaciji te investicije, ker obstoječe oskrbe s pitno vodo ni mogoče začasno ustaviti in v tem času rekonstruirati vodohran ali cevovod oziroma izgraditi

nova črpališča in vodarne. Oskrba s pitno vodo mora potekati nemoteno, porabniki ne smejo občutiti posegov na infrastrukturi, ki se dogajajo oziroma se bodo še zgodili. Ta pogoj pa ni enostaven, še posebej ne za nas, upravljavca vodovodnih sistemov. Rešitve iščemo sproti, poskušamo predvideti vse možne scenarije in upamo, da nam bo uspelo.

večji del vodovodnega omrežja je že zgrajen. Pričakujemo, da bo v letu 2018 večji del predvidenih posegov zaključen.

Da gre za resnično velike investicije, pritrjujejo tudi podatki o vrednosti teh investicij, ki bodo povečali sedanjo vrednost celotne infrastrukture za nekajkrat. Seveda bo višja vrednost infrastrukture prinesla tudi višjo amortizacijo, ki jo bo potrebno obračunavati in posledično tudi višjo ceno omrežnine. Mnogim, ki ne vidijo strateške pomembnosti dolgoročnega zagotavljanja stalne in varne oskrbe s pitno vodo, temveč samo svoj kratkoročni oziroma trenutni interes, te investicije ne pomenijo nič oziroma samo nepotrebno zapravljanje sredstev in nepotrebno dodatno obremenitev porabnikov. Seveda je to daleč od resnice, ker priprava teh investicij in realizacija teh projektov potrjuje veliko odgovornost za jutrišnji razvoj lokalnih skupnosti nosilcev izvršilne oblasti na občinah in tudi upravljavca vodovoda. Pa še nekaj: po izjavah predstavnikov pristojnih ministrstev, so kohezijska sredstva, ki so večinski financer pri navedenih investicijah, zadnjič namenjena za reševanje težav s pitno vodo v lokalnih skupnostih. To pomeni, da je finančna perspektiva 2014 – 2020 zadnja priložnost za izboljšavo stanja na področju oskrbe s pitno vodo s pomočjo evropskih sredstev. Resnično smo »ujeli zadnji vlak«, ki nam lahko omogoči sanacijo glavnih težav na vodovodni infrastrukturi ter dolgoročno vzdržno gospodarjenje z le-to, ker bodo prihodki od amortizacije realno omogočali pravočasno izvajanje vseh investicijskih vlaganj na infrastrukturi. S tem dolgoročno izvedba oskrbe s pitno vodo resnično ne bi smela biti vprašljiva.

Najdražja voda je tista, ki je ni

Po sedaj veljavni zakonski ureditvi je pitna voda v Sloveniji javna dobrina. Tako bo tudi ostalo, saj je bila v letu 2016 pravica do pitne vode zapisana v našo ustavo, kljub temu, da je bilo po mnenju večine strokovne javnosti to področje v naši zakonodaji primerno rešeno že pred vpisom pravice v ustavo. Tako sta način izvajanja kot tudi standard oskrbe porabnikov s pitno

»70.a člen
(pravica do pitne vode)

Vsakdo ima pravico do pitne vode.

Vodni viri so javno dobro v upravljanju države.

Vodni viri služijo prednostno in trajnostno oskrbi prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev in v tem delu niso tržno blago.

Oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev zagotavlja država preko samoupravnih lokalnih skupnosti neposredno in neprofitno.«.

II.

Zakone, ki urejajo vsebine iz novega 70.a člena ustave, je treba uskladiti s tem ustavnim zakonom v osemnajstih mesecih po njegovi uveljavitvi.

Ta ustavni zakon začne veljati z razglasitvijo v Državnem zboru.

Uradni list RS, št. 75/16 z dne 30. 11. 2016

vodo delno urejena z državnimi predpisi in delno s predpisi lokalnih skupnosti. Skladno z veljavnim Zakonom o varstvu okolja sodi dejavnost oskrbe s pitno vodo med obvezne občinske gospodarske javne službe varstva okolja. Po vpisu pravice v ustavo ta dejavnost postaja državna in država mora v 18 mesecih po uveljavitvi zapisa v ustavo urediti vso potrebno zakonodajo. Kako bo izgledala bodoča ureditev, nam ni znano, očitno pa ni znano tudi tistim, ki so se na vsak način zavzemali za

vpis pravice do pitne vode v ustavo. Rok za prilagoditev predpisov izteče maja letos, predlogov za spremembo predpisov pa še vedno ni. Potrebno pa je omeniti, da je zapisana oblika pravice do pitne vode še relativno »mehka« rešitev v primerjavi s prvotnim predlogom, po katerem bi država centralizirala oskrbo

7. KONFERENCA KOMUNALNEGA GOSPODARSTVA

2017

Oskrba s pitno vodo - kako naprej?

- Prilagoditev predpisov v 18 mesecih po spremembi Ustave – oblikovanje izhodišč, ciljev na podlagi široke razprave / konsenza.
- Ureditev pogojev za zagotavljanje človekove pravice pitne vode v izjemnih primerih.
- Ureditev mehanizmov za boljšo dostopnost do pitne vode (affordability).
- Premišljeno uvajanje izboljšav sistema oskrbe s pitno vodo – evolucija in ne revolucija.
- Ne sprejemajmo nepremišljenih odločitev v izogib nehotenim (negativnim) posledicam.

s pitno vodo (tega ni nikjer na svetu), in bi za izvedbo le-te ustanovila posebno direkcijo (ta naj bi imela nekaj sto zaposlenih).

Dejstvo je, da kljub izjavam in obljubam ustavne komisije, da se na terenu ne bo nič spremenilo in bodo sedanji upravljavci delali po starem, torej enako kot pred vpisom, oskrba s pitno vodo v naši državi ne bo nikoli več takšna, kot je bila. Upamo samo, da se dobro organizirana dejavnost ne bo podrla, na kar je jasno opozorila tako strokovna kot tudi laična javnost. Oskrba s pitno vodo mora biti čim bližje porabnikom. Na to opozarja tudi evropska direktiva o lokalni samoupravi. Primerno je, da za to dejavnost skrbi lokalna skupnost in ne država. Upamo, da bo temu sledil tudi zakonodajalec, ki bo spreminjal sedaj veljavno zakonodajo, ki ureja oskrbo s pitno vodo. Upamo, da mu bo jasno, da ni nemotenega bivanja in gospodarskega razvoja znotraj določene lokalne skupnosti brez urejene oskrbe s pitno vodo. Zato mora ta skupnost odločati o tej dejavnosti, ker to lahko počne hitro, urgentno oziroma nemudoma za razliko od državnega urejanja, ki gre dosti bolj počasi (tipičen primer so državne ceste, poplavna varnost itd., torej dejavnosti, ki jih uspešno ali pa neuspešno ureja država).

Vpis pravice do pitne vode v ustavo naj bi bil, po izjavah zagovornikov tega vpisa, nujno potreben, da zaščitimo naše vodne vire pred privatizacijo. Ali so ti viri zdaj resnično bolj varni kot prej, ostaja odprto vprašanje. Nekateri so mnenja, da to ne drži. Voda je preveč zanimiva za mnoge multinacionalke, ki jih zanima zgolj njihov profit. Pred leti je bil poskus določenih lobijev znotraj Evropske skupnosti, da bi pitna voda postala tržno blago, a je na srečo propadel. Pritisk javnosti je naredil svoje in Evropska komisija je bila prisiljena področje oskrbe s pitno vodo izvzeti iz predloga direktive o koncesijah.

Bo voda naslednja nafta?

Hollywoodski ustvarjalci so pred leti posneli film, fikcijo seveda, ki pogleda daleč v prihodnost in v katerem se vojne na kinematografskem platnu ne bijejo zaradi nafte, temveč vode. Danes se nam zdi takšen scenarij skoraj nemogoč, vsaj v naši, z vodo bogati alpski deželi. V suhi Afriki je tak boj stvar vsakdana. Pa vendar, ali bi bil zaradi podnebnih sprememb, ki smo jim priča, tak scenarij možen tudi v naših krajih?

Javni interes je zaenkrat zmagal. Za koliko časa, je drugo vprašanje. Kapital se zaveda pomena pitne

vode, ve, da brez nje ni življenja, pozna njen strateški pomen in zna izračunati finančne koristi, ki bi nastale, če bi prišlo do privatizacije vodnih virov. Zato pri njem želja po posedovanju vodnih virov ne bo nikoli ugasnila, tudi vpis pravice do pitne vode ne bo pomenil nepremostljive ovire. Še posebej ne zato, ker je razpoložljivega kapitala v svetu ogromno, pravih (varnih) priložnosti za vlaganje pa čedalje manj. Zato se bo hitro pojavila nova oblika (prisile, pobude ali ponudbe) za izvedbo »bolj ekonomične« oziroma »bolj vsečne« ali temu podobne oblike oskrbe s pitno vodo, kar pomeni isti cilj v nekoliko spremenjeni obliki (lepše »zapakiran«). Vsi primeri privatizacije vodnih virov po svetu so negativni (tudi v Evropi). Želja po dobičku velikih zasebnih družb je vsepovsod prinesla mnogo višje cene, slabše vzdrževanje vodovodne infrastrukture, slabšo kvaliteto vode na pipah porabnikov in slabšo dostopnost pitne vode za najbolj ranljive skupine porabnikov. Zato je zavedanje javnosti in pritisk različnih civilnih iniciativ največje zagotovilo, da bo oskrba s pitno vodo ostala javna.

Že te uvodne predstavitve nakazujejo, da je bilo poslovno leto 2017 za Hydrovod d.o.o. zelo razgibano, dinamično, zahtevno in hkrati uspešno. Naši vsakoletni cilji zapisani v letnem programu, so vedno zelo ambiciozni in nas, ki smo relativno majhna ekipa, vendar vsestranska in ne zazrta zgolj v vzdrževanje vodovodne infrastrukture, sili v maksimalno zavzetost, če želimo realizirati sprejeti letni poslovni načrt. Narava dela nas sili v nenehna prilagajanja, ki so pogojena spremembam na terenu in novo nastalim potrebam porabnikov, ker je jasno, da porabniki ne smejo ostati brez redne vodooskrbe. Mislimo, da je nepotrebno ponavljati, da je naša dejavnost tako nepredvidljiva, da je težko načrtovati vse podrobnosti in vse zahteve, ki se pojavljajo. Zato je potrebno biti dovolj prilagodljiv in samo na ta način je možno odgovoriti na vse izzive, ki jih dogajanja postavlja pred nas.

2.1 OSKRBA S PITNO VODO V LETU 2017

Po veljavni zakonodaji sistem za oskrbo s pitno vodo predstavlja sistem elementov vodovoda (cevi, črpališča, vodohrani, čistilne naprave, individualni priključki, hidranti, ipd.), s katerim upravlja en upravljavec in pretežni del rednega obratovanja deluje kot samostojen sistem, hidravlično ločen od drugih vodovodnih sistemov.

V letu 2017 smo oskrbo naših porabnikov s pitno vodo izvajali z obratovanjem naslednjih vodovodnih sistemov:

- regionalni vodovod Kočevje – Ribnica – Sodražica pokriva največji del potreb po pitni vodi v občinah Kočevje, Ribnica in Sodražica,
- vodooskrbni sistem Dol oskrbuje s pitno vodo del porabnikov s področja občine Kočevje in del porabnikov s področja občine Črnomelj,
- vodooskrbni sistem Ravni Dol oskrbuje s pitno vodo del porabnikov s področja občine Ribnica in del porabnikov s področja občine Sodražica,
- vodovod Smuka – Stari Log je del vodovodnega sistema Globočec, ta pa oskrbuje s pitno vodo poleg porabnikov v občini Kočevje tudi porabnike v občinah Grosuplje, Ivančna Gorica in Žužemberk,
- vodovodni sistemi Kočevska Reka, Borovec, Gornja Briga – Dolnja Briga, Koprivnik, Knežja Lipa, Brezovica – Vimolj, Spodnji Log, Polom – Seč in Laze oskrbujejo s pitno vodo preostali del porabnikov v občini Kočevje,
- vodovodni sistemi Loški Potok, Trava – Srednja vas in Novi Kot oskrbujejo s pitno vodo porabnike v občini Loški Potok,
- vodovodni sistemi Gora, Žimarice in Zamostec oskrbujejo s pitno vodo preostali del porabnikov v občini Sodražica,
- vodovodni sistemi Jakšiči – Fara, Kostel, Žaga, Vrh – Krkovo in Kuželj oskrbujejo s pitno vodo porabnike v občini Kostel, in
- vodooskrbni sistem Frančišek (Sajevec – Dane) oskrbuje s pitno vodo del porabnikov s področja občine Ribnica.

Vsi navedeni sistemi so v funkciji oskrbe s pitno vodo nekaj več kot 30.000 porabnikov (stalno in začasno prijavljenih), ki biva in deluje na tem področju (pri tem regionalni vodovod Kočevje – Ribnica – Sodražica štejemo kot enotni vodovodni sistem kljub dejstvu, da se napaja iz štirih neodvisnih vodnih virov, ima razvejano vodovodno omrežje v treh občinah in bi ga lahko prikazali v obliki treh vodovodnih sistemov). Skupna dolžina javnega vodovodnega omrežja, ki je zelo razvejano, znaša približno 440 km (dolžina vodovodnega omrežja pri posameznih vodovodnih sistemih se vsako leto povečuje, kot rezultat izgradnje novih krakov in odsekov vodovoda, hkrati pa se povečuje število vodovodnih priključkov oziroma novih porabnikov pitne vode), to omrežje pa je zgrajeno iz cevovodov, ki so iz različnega materiala (litoželezne cevi, azbest cementne cevi, PVC cevi, PEHD cevi, ductilne cevi), različnih profilov (od DN 30 do DN 400) in različne starosti (nekateri deli omrežja so stari tudi do 80 let). Na omrežju je zgrajeno več kot 120 večjih objektov (regulacijski jaški, črpališča, vodohrani, čistilne naprave, prečrpališča, raztežilniki, itd.). Vsi navedeni podatki še niso dokončni, ker kataster omrežja še ni v celoti vzpostavljen.

Potrebno je posebej poudariti, da so vsi navedeni vodovodni sistemi medsebojno ločeni in različno oddaljeni, tako nivojsko kot tudi višinsko.

Od prej naštetih 24-ih vodovodnih sistemov, jih javno podjetje Hydrovod d.o.o. v celoti upravlja 23, torej od zajetja do zadnjega porabnika, pri enem (gre za vodovod Smuka - Stari Log, ki je del vodovodnega sistema Suhe Krajine, z zajetjem v Globočcu) pa prevzemamo vodo od drugega komunalnega podjetja (Komunale Novo mesto, ki to vodo predhodno kupuje od Komunale Grosuplje) na občinski meji Kočevje – Žužemberk (odjemna točka je vodomerni

jašek, ki se nahaja v naselju Lazina) in poskrbimo za normalno oskrbo porabnikov na našem delu tega vodovodnega sistema.

Poleg naštetih vodovodnih sistemov smo skladno z dogovorom s pristojnimi občinami spremljali tudi delovanje in obratovanje vodovodnih sistemov Žlebi v Občini Kostel ter Stari Kot v Občini Loški Potok, čeprav ti sistemi še niso v našem najemu (Stari Kot smo prevzeli s 1. 1. 2018). Na osnovi pogodbe z Občino Ribnica poskrbimo tudi za vzorčenje in analizo pitne vode na večjih vaških vodovodih v tej občini (na vsakem vaškem vodovodu se dvakrat letno ugotavlja kvaliteta pitne vode). Po potrebi posredujemo za te vodovode strokovne nasvete ali pa ponudimo uslugo v obliki iskanja okvar.

Navedba tako velikega števila vodovodnih sistemov pri mnogih odpira vprašanje, zakaj je tako, ker po tem izstopamo v slovenskem prostoru. Odgovor je zelo preprost. Svojo dejavnost izvajamo na veliki površini, ki znaša približno 1.000 km², ob dejstvu, da gre za redko poseljeno območje, z zelo zahtevnim terenom, na katerem je potrebno urediti oskrbo s pitno vodo za vse navedene porabnike (zelo razgiban teren z velikimi spremembami nadmorskih višin, kot primer razgibanosti navajamo podatek, da se naše najnižje zajetje Dol nahaja na nadmorski višini približno 194 m, najvišji vodohran (vodohran Novi Kot) pa je zgrajen na koti približno 885 m).

Pozitivna posledica tako velikega števila vodovodnih sistemov je dejstvo, da je danes v sistem javne oskrbe s pitno vodo vključeno približno 94 % prebivalcev celotnega področja, na katerem Hydrovod izvaja svojo dejavnost (dejavnost 36.000 – zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode). Razen nekaj večjih naselij v občinah Ribnica in Sodražica so vsa ostala večja naselja na kočevsko - ribniškem območju vključena v sistem javne oskrbe s pitno vodo. Procent vključenosti prebivalcev v sistem javne oskrbe s pitno vodo na našem področju je višji od državnega povprečja. To dejstvo izhaja iz podatkov iz nacionalnega Operativnega programa oskrbe s pitno vodo za obdobje od 2016 do 2021 (z dne 23. 6. 2016), kjer je na strani 15 zapisano: »Pregled Programov oskrbe s pitno vodo (POPV, 2011; 2012) je pokazal, da se je leta 2012 v RS s pitno vodo iz javnih vodovodov oskrbovalo 1.793.267 prebivalcev. Gledano na celotno število prebivalcev RS (2.059.114 prebivalcev), je delež oskrbe s pitno vodo iz javnih vodovodov 87,09%. Ker so bili podatki o številu prebivalcev, ki se s pitno vodo oskrbujejo v okviru javne službe, pridobljeni za vse občine, je navedeni delež oskrbe s pitno vodo iz javnih vodovodov precej zanesljiv.«.

Občina	Število prebivalcev na dan 9.5.2016 stalno in začasno prijavljeni (podatki MNZ)	Število porabnikov na sistemu javnega vodovoda - ocena	% pokritosti
Kočevje	17.155	17.120	99,80
Ribnica	9.942	8.919	89,71
Sodražica	2.329	1.665	71,49
Loški Potok	2.015	1.959	97,22
Kostel	716	645	90,08
SKUPAJ	32.157	30.308	94,25

Pokritost s sistemom javne vodooskrbe kaže na pomemben dosežek, ki so ga do danes na področju oskrbe s pitno vodo dosegle občine in Hydrovod. Še ne tako daleč nazaj je na celotnem področju starih občin Kočevje in Ribnica primanjkovalo pitne vode. Še posebej v poletnih mesecih so bili izpadi v oskrbi s pitno vodo nekaj običajnega. Današnje stabilno stanje oskrbe s pitno vodo je rezultat večletnega dobrega dela mnogih generacij delavcev tako Vodne skupnosti Kočevje - Ribnica kot tudi Hydrovoda. Voda pomeni življenje in brez urejene oskrbe s pitno vodo ni mogoče organizirati kvalitetnega bivanja in delovanja prebivalstva na določenem prostoru, zanesljiva oskrba s pitno vodo pa omogoča tudi druge koristi, kot so požarna varnost (hidranti na javnem omrežju), oskrba celotnega gospodarstva z vodo, delovanje kmetijstva, javnega sektorja, itd. Zaradi tega je delo in poslanstvo, ki ga opravlja Hydrovod kot upravljavec celotnega javnega vodovodnega omrežja na področju občin Kočevje, Ribnica, Loški Potok, Sodražica in Kostel (delno tudi občine Črnomelj, in sicer na področju KS Stari trg ob Kolpi), izjemno odgovorno in pomembno za vse prebivalce, javni sektor in gospodarske dejavnike na tem področju.

**BREZ UREJENE VODOOSKRBE NI MOŽNO
NEMOTENO BIVANJE PREBIVALSTVA NA
DOLOČENEM PODROČJU, NI KMETIJSTVA IN
ŽIVINOREJE, NI PREDELAVE HRANE, NI
MOŽNO DELOVANJE IN RAZVOJ
GOSPODARSTVA, NI RAZVOJA TURIZMA, NI
POŽARNEGA VARSTVA, NI PERSPEKTIVE ZA
JUTRI**

Negativna posledica velikega števila vodovodnih sistemov se kaže predvsem v dejstvu, da večje število teh sistemov stroškovno močno obremenjuje izvajanje oskrbe s pitno vodo na celotnem območju, ki ga pokrivamo (stroški dela, stroški obratovanja). Glede števila vodovodnih sistemov smo v naši državi prej izjema kot pravilo. Po naših podatkih ima zgolj en upravljavec v upravljanju večje število sistemov. Tudi nepoznavalcu razmer je logično, da je upravljanje večjega števila ločenih vodovodnih sistemov za upravljavca vodovoda dosti zahtevnejše in dražje kot upravljanje samo z enim sistemom. Poleg večjih stroškov, ki z obstojem večjega števila sistemov nastajajo, je tudi težje zagotoviti varnost in stalnost oskrbe s pitno vodo (težje je skrbeti za varovanje zaledij velikega števila vodovodnih zajetij in za delovanje dvajset in več črpališč oziroma vodarn, kot za eno samo črpališče oziroma vodarno). Še posebej se to izkaže ob izrednih dogodkih oziroma naravnih nesrečah.

Kako to izgleda v praksi, smo lahko opazovali ob naravni nesreči – žledolomu, ki se je pri nas zgodil leta 2014 (podobno stanje bi se lahko zgodilo ob ujmi – vetrolomu, ki je bil 11. in 12. decembra 2017). Pri tej naravni nesreči so bila določena področja brez elektrike več ur oziroma celo več dni. Rezerve vode v vodohranih so se praznile in pri nekaterih sistemih prej, pri drugih pa kasneje, tudi izpraznile. Če bi naše celotno vodovodno omrežje izvajalo oskrbo s pitno vodo samo z eno vodarno oziroma enim črpališčem, bi bil v primeru izpada elektrike dovolj en močan elektro agregat in oskrba porabnikov s pitno vodo bi tekla brez posebnih motenj. Popolnoma drugače je v našem primeru, ko smo dnevno primorani delovati s tako velikim številom vodarn, črpališč, prečrpališč in hidropostaj. Razumljivo je, da bi bilo pokritje vseh vodovodnih sistemov z elektro agregati finančno velika obremenitev. Že nekaj agregatov lahko takšno malo podjetje, kot je naše, stroškovno pomembno bremeni. Veliko število ločenih sistemov zahteva tudi primerno veliko število zaposlenih, da lahko obvladujejo situacijo v

rednih in izrednih razmerah. Porabniki pač zahtevajo svoje oziroma želijo imeti primeren nivo storitev in stalno oskrbo s pitno vodo. Žal ima izpolnitev vseh teh zahtev tudi vpliv na stroškovno ceno izvajanja oskrbe s pitno vodo.

Vsak od naših prej naštetih javnih vodovodov ima svoje značilnosti in posebnosti in ni mogoče govoriti o dveh enakih vodovodih. V osnovi lahko te vodovode ločimo po velikosti in zahtevnosti. Tako so nekateri od teh vodovodov tehnično dokaj enostavni za upravljavca, zato je upravljanje z njimi sorazmerno nezahtevno, pri nekaterih drugih pa so terenske značilnosti zahtevale izgradnjo dokaj zahtevnega vodovodnega sistema, ki ima zgrajenih več objektov in več črpališč, pri nekaterih pa tudi več zajetij. Takšni vodovodi zahtevajo vsakodnevno kontrolo obratovanja, saj so izredno ranljivi, posledice morebitnih okvar so večje in čas vzpostavitve prvotnega stanja je daljši.

Zaradi vsega navedenega se pri vseh nas postavlja logična zahteva po zmanjšanju števila vodovodnih sistemov. To žal ni samoumevno in vsepovsod mogoče. Že prej smo zapisali, da so vodovodni sistemi medsebojno različno oddaljeni, tako nivojsko kot tudi višinsko. Strategija zmanjševanja števila vodovodnih sistemov (seveda tam, kjer je to mogoče in smiselno) je na Hydrovodu prisotna že vrsto let in je skladna s smernicami operativnega programa oskrbe s pitno vodo. Določeni rezultati so že vidni in če te strategije ne bi bilo, bi bilo sedanje število vodovodnih sistemov še večje. Zmanjševanje števila ločenih vodovodnih sistemov se najlažje opravi z medsebojnim povezovanjem dveh manjših vodovodov ali navezavo manjšega vodovoda na večji vodovodni sistem (na ta način so nekateri manjši vodovodi postali del regionalnega vodovodnega sistema, npr. v letu 2013 vodovod Zamostec, še prej pa vodovod Mačkovec, Grčarice, Morava – Štalcerji – Novi Lazi, Mozelj, Velike Poljane, itd.). S tem se poveča varnost oskrbe s pitno vodo, hkrati pa se nekoliko zmanjšajo stroški, povezani z vzdrževanjem in obratovanjem. Res pa je, da združeni vodovodni sistemi postanejo tehnično bolj zahtevni in prinašajo drugačne skrbi (npr. nevarnost pojava postane vode v povezovalnih cevovodih).

Tudi v bodoče je pričakovati določeno medsebojno povezovanje vodovodov. Tako kohezijski projekt »Oskrba s pitno vodo na območju Sodražica-Ribnica-Kočevje« predvideva povezavo s tem vodovodom sedaj samostojnih vodovodnih sistemov Žimarice, Zamostec (kar je že narejeno), Kočevska Reka in Borovec (ta je bil v minulem letu že povezan z vodovodnim sistemom Kočevska Reka). Ravno tako kohezijski projekt »Oskrba prebivalstva Suhe Krajine s pitno vodo« predvideva povezavo vodovodnih sistemov Polom - Seč ter Smuka - Stari Log z regionalnim vodovodnim sistemom. Realizacija vseh teh načrtov bi prinesla pomembno novost pri našem delu, saj bi imeli opravka z resnično velikim in razvejanim vodovodnim sistemom, ki bi pokrival oskrbo s pitno vodo največjega števila naših porabnikov. Še vedno pa bo ostalo v funkciji nekaj manjših vodovodov, ki bodo oskrbovali s pitno vodo preostale porabnike. Teh ne bi bilo smiselno povezovati zaradi prevelikih medsebojnih razdalj in višinskih razlik, pa tudi nizke porabe vode na posameznih dislociranih področjih, kjer bi v dolgih povezovalnih cevovodih prihajalo do premajhne izmenjave vode in posledično njene slabše kvalitete.

Prej prikazan podatek o visokem deležu oskrbe s pitno vodo iz javnih vodovodov na našem območju kaže istočasno tudi na dejstvo, da celotno področje, na katerem izvajamo svojo dejavnost, še ni v celoti pokrito z mrežo javnih vodovodov. To je obveza, ki nas še čaka in tudi izhaja iz veljavnega državnega operativnega programa oskrbe s pitno vodo. Tudi za preostalih cca. 6% prebivalcev (ali vsaj za večino od tega števila) na našem območju bo potrebno poiskati pravo rešitev za varno oskrbo s pitno vodo. Ker gre pretežno za dislocirane manjše vasi, je realno možno, da bo v bodoče nastal še kakšen manjši vodovodni sistem kot posledica skrbi občin za zagotavljanje varne oskrbe s pitno vodo še preostalim prebivalcem na njihovem območju (strategije pokritosti celotnega področja z mrežo javne vodooskrbe). Ta skrb in strategija občin sta za razvoj demografsko ogroženih področij zelo dobrodošli, žal pa od takšnih vodovodov ni mogoče pričakovati ekonomsko rentabilnega delovanja. Ravno nasprotno, takšni vodovodi povzročajo večje stroške od zbranih prihodkov in imajo pomemben vpliv na ceno pitne vode. Takšni primeri obstajajo že danes in jih redno izpostavljamo, ker se nam zdi pravilno, da se opozori na ceno, ki jo občine plačujejo za razvoj podeželja, kar bi sicer morala biti tako skrb kot tudi interes države. Če občine v zadnjih dvajsetih letih ne bi imele posluha za podeželje, bi danes imeli marsikatero vas popolnoma prazno.

Kako posamezni vodovodni sistemi stroškovno vplivajo na ceno vode v posamezni občini, je zelo jasno razvidno iz podatkov v spodnjih tabelah, kjer so za nekatere vodovodne sisteme prikazani celotni prihodki (seštevek vodarine in omrežnine) ter strošek najema, ki je samo eden od stroškov za delovanje posameznega sistema. Razvidno je torej, da že strošek najema presega višino skupnih prihodkov, kar pomeni, da ostali vodovodni sistemi pokrivajo tako preostali strošek najema pri teh nerentabilnih vodovodnih sistemih, kakor tudi vse ostale fiksne stroške sistema in tudi skupne stroške obratovanja.

Tabela 1: Prihodki in stroški najema nekaterih manjših vodovodnih sistemov

ZŠ	Sistem za oskrbo s pitno vodo	Poraba vode v m ³ /dan v letu 2017	Število priključkov	Celotni prihodek v letu 2017 v €	Strošek najemnine
1.	NOVI KOT	4,4	35	4.857,00	13.407,95
2.	KNEŽJA LIPA	6,2	8	2.057,33	5.215,92
3.	LAZE PRI PREDGRADU	2,2	20	3.656,34	9.345,89
4.	POLOM – SEČ	6,3	30	3.279,26	3.829,40

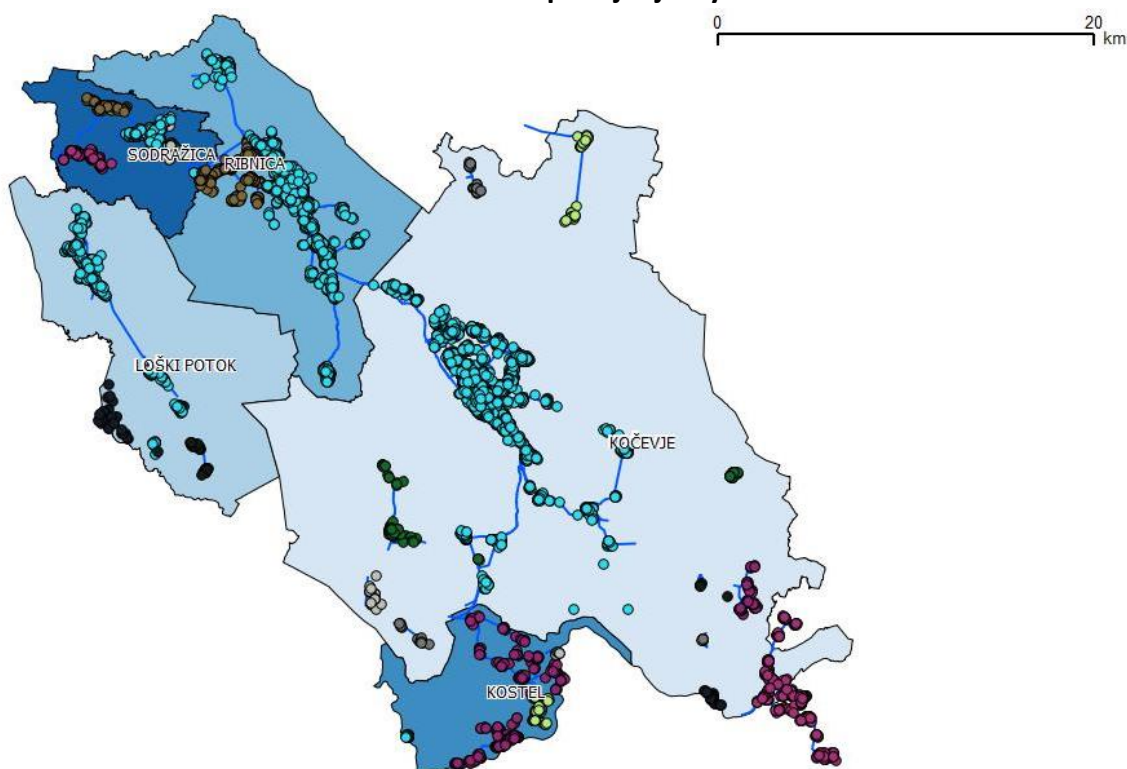
Tabela 2: Poslovanje vodovodnega sistema Smuka – Stari Log v letu 2017

Naselje	Število OM	v m ³			Doseženi prihodki - NETO		
		Gospodinjstva	Drugi	Skupaj	Vodarina	Omrežnina	Skupaj
SMUKA	29	3.609	96	3.705	2.459,65	1.931,28	4.390,93
STARI LOG	28	2.263	1.753	4.016	2.666,36	2.033,64	4.700,00
SKUPAJ	57	5.872	1.849	7.721	5.126,01	3.964,92	9.090,93

Voda kupljena od Komunale Novo mesto

Količina v m ³	Cena za m ³	Znesek za vodarino neto
9.397	1,0375	9.812,04

Vodovodni sistemi v upravljanju Hydrovoda

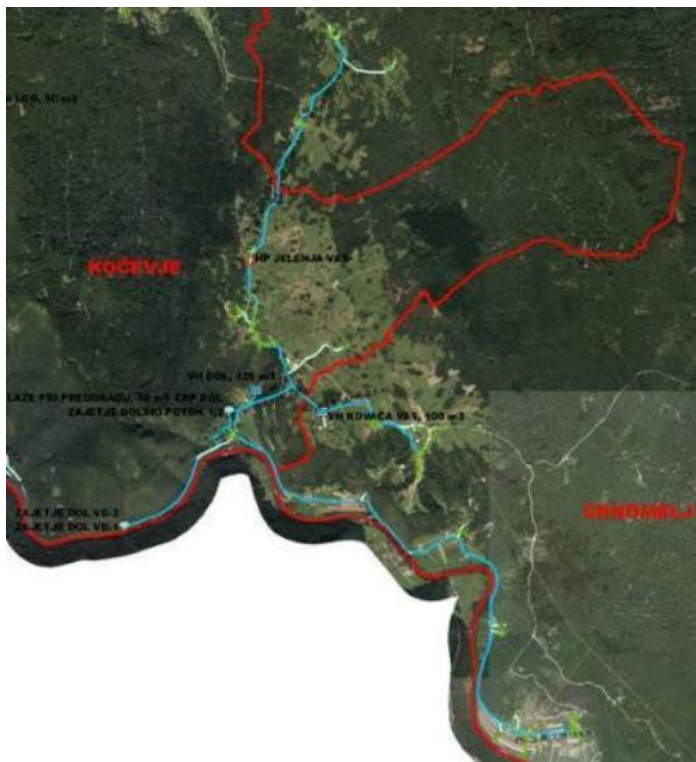
Že iz samega grafičnega prikaza vodovodnih sistemov v upravljanju Hydrovoda je razvidno, da ima med vsemi 24-imi vodovodnimi sistemi največjo težo pri oskrbi porabnikov kočevsko-ribniškega območja regionalni vodovod Kočevje - Ribnica – Sodražica. Ta sistem je dejansko hrbtenica vodooskrbe, saj je hkrati največji sistem tako po dolžini omrežja in številu porabnikov, kot tudi po količini prodane vode. Ta vodovod, ki je zelo razvejan, poteka od področja severno od Sodražice preko Sodražice, Ribnice in Kočevja ter se konča v naseljih južno in jugovzhodno od Kočevja oziroma skoraj ob meji z občino Kostel. Njegova dolžina znaša nekaj manj kot 50 km, če pa temu prištejemo še celotno pripadajoče razvejano omrežje, znaša dolžina tega vodovodnega sistema nekaj manj kot 262 km. Žal je velik del omrežja na tem vodovodnem sistemu že amortiziran in nujno potreben obnove. Z realizacijo kohezijskega projekta »Oskrba s pitno vodo na območju Sodražica-Ribnica-Kočevje« bo stanje izboljšano, nikakor pa s tem ne bo narejeno vse, kar je potrebno.

Med ostalimi vodovodnimi sistemi velja po pomembnosti omeniti še dva vodovodna sistema. To sta sistema Loški Potok in Dol. Oba sistema sta dokaj velika in zahtevna. Vodovodni sistem Loški Potok pokriva pretežni del občine Loški Potok in oskrbuje največji del naselij v tej občini. Zaradi terenske razgibanosti in medsebojne razdalje posameznih naselij je ta sistem izredno zahteven za vzdrževanje in obratovanje. Sistem deluje s pomočjo petih vodohranov, do katerih

pride voda s pomočjo delovanja štirih črpališč, zaradi prevelikih pritiskov na določenih lokacijah pa je s pomočjo reducirnih ventilov potrebno poskrbeti tudi za zmanjševanje pritiskov v delu omrežja. Upravljanje tega vodovodnega sistema v sedanji obliki in obsegu opremljenosti je zaradi terenskih značilnosti Loškega Potoka resnično zahtevno, zaradi starosti omrežja in pogostih okvar pa tudi stroškovno drago. Terenska razgibanost in višinske razlike sta vzrok, da del porabnikov še vedno ni vključen v sistem javne oskrbe s pitno vodo ali pa ima na svojih odjemnih mestih neprimerne tlačne razmere. Skupaj z Občino Loški Potok pripravljamo rešitve za vključitev tudi teh porabnikov v sistem javne oskrbe s pitno vodo.

Tudi vodovodni sistem Dol je zaradi svoje velikosti in terenskih značilnosti dokaj zahteven sistem za upravljavca. Kot posebnost tega vodovoda velja poudariti, da le-ta pokriva s pitno vodo tudi potrebe porabnikov na delu občine Črnomelj (krajevna skupnost Stari trg ob Kolpi). Za ta namen so bili v preteklosti zgrajeni trije kraki vodovoda, in sicer:

- od Jelenje vasi v smeri Zagozdca ter Gorenje in Dolenje Podgore,
- od vodohrana Kovača vas do Starega trga ter
- od Dola v smeri Prelesja, Sodevcev in Radencev.

Po črpanju vode iz vrtine, oddaljene cca 2 km od Dola, sistem deluje v dveh nivojih. Prvi nivo oskrbuje naselja ob reki Kolpi (od Dola do Spodnjih Radencev), drugi nivo pa višje ležeča naselja (od Starega trga in Predgrada, pa vse do naselij Gorenja in Dolenja Podgora). Za potrebe obratovanja višje ležečih naselij je potrebno vodo črpati iz Dola (cca 190 m nadmorske višine) do vodohrana Kovača vas (cca 422 m nadmorske višine). Kljub tako visokemu dvigu vode ter vmesnemu izboljšanju tlačnih razmer (hidropostaja Jelenja vas), zelo razgiban teren povzroča težave in manjši del porabnikov še vedno ostaja s tlačnimi razmerami v omrežju, ki

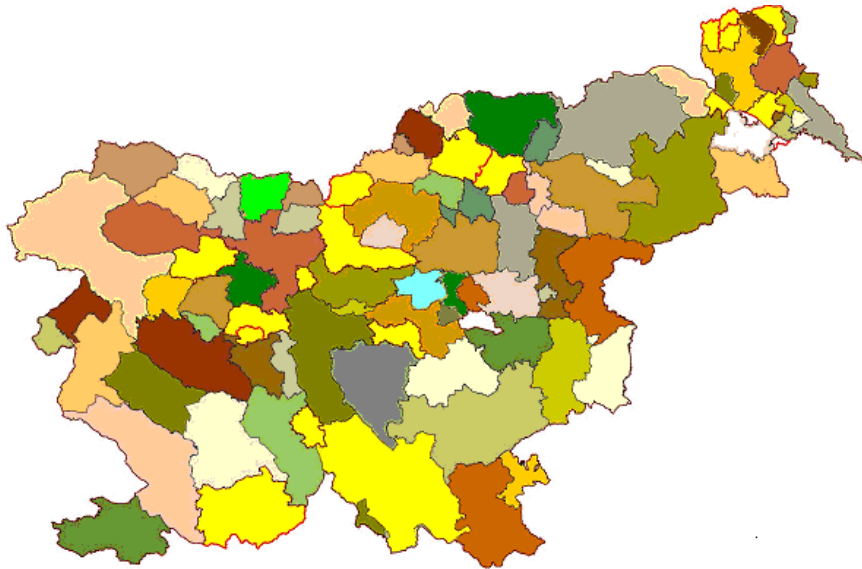
niso optimalne.

V nadaljevanju posredujemo nekaj osnovnih podatkov o prej naštetih vodooskrbnih sistemih:

ZŠ	Ime oskrbovalnega območja	Skupno št. porabnikov evidentiranih na odjemnih mestih	Prodana voda v m ³ v letu 2017			Število aktivnih priključkov	Letna poraba na priključek	Ime sistema za oskrbo s PV
			Skupaj	m ³ /dan	m ³ /priključek na mesec			
OBČINA KOČEVJE								
1	KOČEVJE	15.695	953.621	2.612,66	20,87	3.807	250	KOČEVJE - RIBNICA - SODRAŽICA
2	KOČEVSKA REKA	296	17.207	47,14	14,94	96	179	KOČEVSKA REKA
3	BOROVEC	49	2.384	6,53	10,46	19	125	BOROVEC
4	GORNJA BRIGA IN DOLNJA BRIGA	15	1.659	4,55	8,13	17	98	GORNJA BRIGA - DOLNJA BRIGA
5	BREZOVICA – VIMOLJ	150	8.078	22,13	11,04	61	132	BREZOVICA
6	KNEŽJA LIPA	13	2.273	6,23	23,68	8	284	KNEŽJA LIPA
7	PREDGRAD – DOL*	547	10.272	28,14	2,10	407	25	PREDGRAD - DOL
8	KOPRIVNIK	77	7.158	19,61	16,57	36	199	KOPRIVNIK
9	SPODNJI LOG	20	2.104	5,76	35,07	5	421	SPODNJI LOG
10	LAZE PRI PREDGRADU	10	801	2,19	3,34	20	40	LAZE
11	POLOM – SEČ	64	2.311	6,33	6,42	30	77	POLOM - SEČ
12	SMUKA, STARI LOG	131	7.721	21,15	12,14	53	146	SUHOKRANJSKI VODOVOD
	SKUPAJ	17.067	1.015.589	2.782,44	18,56	4.559	223	
OBČINA RIBNICA								
1	RIBNICA	7.369	400.560	1.097,43	16,18	2.063	194	KOČEVJE - RIBNICA - SODRAŽICA
2	KOT - JURJEVICA – BREŽE	483	26.372	72,25	12,28	179	147	KOT - JURJEVICA - BREŽE
3	SAJEVEC – DANE	752	31.586	86,54	10,97	240	132	SV. FRANČIŠEK
	SKUPAJ	8.604	458.518	1.256,22	15,39	2.482	185	
OBČINA LOŠKI POTOK								
1	LOŠKI POTOK	1.751	64.103	175,62	8,51	628	102	LOŠKI POTOK
2	TRAVA - SREDNJA VAS	72	2.545	6,97	4,16	51	50	TRAVA - SREDNJA VAS
3	NOVI KOT	54	1.616	4,43	3,85	35	46	NOVI KOT
	STARI KOT	7	0	0,00	0,00	16	0	
	SKUPAJ	1.884	68.264	187,02	7,79	730	94	
OBČINA SODRAŽICA								
1	SODRAŽICA	1.059	51.959	142,35	11,55	375	139	KOČEVJE - RIBNICA - SODRAŽICA
2	GORA	137	5.970	16,36	6,30	79	76	GORA
3	ŽIMARICE	248	9.012	24,69	9,75	77	117	ŽIMARICE
4	MALE VINICE, RAVNI DOL	67	2.752	7,54	10,92	21	131	KOT - JURJEVICA - BREŽE
	SKUPAJ	1.511	69.693	190,94	10,52	552	126	
OBČINA KOSTEL								
1	JAKŠIČI – FARA	271	15.281	41,87	6,53	195	78	JAKŠIČI - FARA
2	KOSTEL - KAPTOL – DELAČ	157	7.666	21,00	3,97	161	48	KOSTEL - KAPTOL - DELAČ
	KUŽELJ	42	1.408	3,86	0,73	161	9	
3	VRH – KRKOVO	113	4.614	12,64	3,92	98	47	VRH - KRKOVO
4	ŽAGA	9	690	1,89	7,19	8	86	ŽAGA
	SKUPAJ	592	29.659	81,26	3,97	623	48	

* Vodooskrbni sistem Predgrad-Dol oskrbuje s pitno vodo tudi 389 porabnikov (265 odjemnih mest) iz mejnih naselij občine Črnomelj

Teritorialni obseg delovanja Hydrovoda ni zanemarljiv, gledano tudi širše v primerjavi z ostalimi upravljavci vodovodov po Sloveniji. Po podatkih iz leta 2012 (vir podatkov: Operativni program oskrbe s pitno vodo za obdobje 2016 -2021) imamo na območju Republike Slovenije 83 upravljavcev vodovodnih sistemov, ki oskrbujejo več kot 1.000 porabnikov (skupaj naj bi jih bilo 92), od tega jih 42 oskrbuje več kot 10.000 porabnikov. Glede na prej navedene podatke velja omeniti, da smo po površini področja, ki ga pokrivamo ter po številu vodovodnih sistemov, ki jih upravljamo, med največjimi izvajalci dejavnosti oskrbe s pitno vodo, kar je tudi razvidno s spodnje slike, ki je vzeta iz Operativnega programa oskrbe s pitno vodo iz leta 2006 (stanje se do danes ni bistveno spremenilo). Pogled na sliko nam tudi pove, da imamo v naši državi preveliko število upravljavcev vodovodnih sistemov, kar ima tudi vpliv na ceno vode, ki jo porabniki plačujejo. Zato je v bližnji prihodnosti pričakovati zanimiva dogajanja na tem področju. Država že izvaja določene aktivnosti, ki gredo v smeri zmanjševanja števila upravljavcev (ter tudi v smeri poenotenja cen vode na nivoju posameznega upravljavca). Kako daleč bo šla pri tem, je težko napovedati.

Pregledna karta območij upravljanja izvajalcev javne službe v RS (Hydrovod poleg označenega območja oskrbuje s pitno vodo tudi del občine Črnomelj)

Kljub zavedanju o pomenu pitne vode za naše preživetje, se še vedno srečujemo z nizkim poznavanjem zahtevnosti izgradnje in vzdrževanja same vodovodne infrastrukture kakor tudi zavedanja o širšem pomenu urejene oskrbe s pitno vodo za celotno družbo. Za vodovodne sisteme je značilno, da so to v osnovi zelo kompleksni sistemi, saj njihovo kompleksnost opredeljuje že sama tehnična narava vodovodnih sistemov, ki so sestavljeni iz niza med seboj močno soodvisnih elementov. To pomeni, da je tudi vzdrževanje teh sistemov zelo kompleksno in zahtevno. Dodatno težavnost vodovodnih sistemov predstavlja dejstvo, da je vodovodno omrežje vgrajeno v zemlji in nedostopno človeškim očem, pogostokrat pa se tudi nahaja na težko dostopnem terenu ali na zelo prometnih površinah. Zato so tudi zmanjševanje vodnih izgub, iskanje okvar in odprava poškodb na vodovodnem omrežju precej kompleksna dejanja.

Poleg kompleksnosti sistemov in upravljanja z njimi pa dajejo dodatno težo javni vodooskrbi tudi druge potrebe, ki jih je potrebno zadovoljiti iz vodovodnih sistemov. Poleg oskrbe porabnikov s pitno vodo zagotavljajo le-ti tudi požarno varnost (požarna voda), pokrivanje

VODA – KLJUČNA DEJSTVA

- Voda predstavlja pomemben delež dnevne prehrane.
- Pogosto je ključna surovina v živilski proizvodnji.
- Pomanjkanje pitne vode bo v prihodnosti pomemben izziv.
- Kakovost in zdravstvena ustreznost vode nista samoumevni.
- Obolevnost zaradi neustrezne kakovosti vode zajame širok krog ljudi.

potreb kmetijstva, živinoreje in industrije z vodo (tehnološko vodo), itd. Pri tem lahko ugotovimo, da je cilj zadovoljevanja drugih porabnikov vodovodnih sistemov pogosto v konfliktu s ciljem zagotavljanja kakovosti dobavljene vode (potreba po vgrajevanju cevovodov večjega profila, tveganje glede nastanka postane vode, itd.).

Dodatni konflikt, ki povzroča ekonomske posledice izvajalcu javne službe oskrbe s pitno vodo, pa se kaže v dejstvu, da so osnovni cilji visokega standarda izvajanja oskrbe s pitno vodo, kot so kakovost vode, pretok in tlak ter zanesljivost oskrbe, najpogosteje v nasprotju s ciljem poceni oskrbe s pitno vodo. Vsepovsod velja pravilo, da višji nivo storitve oziroma višji standard oskrbe posledično zahteva tudi višjo ceno, kar pa je v praksi dostikrat težko uresničiti. Tudi sami smo se v to večkrat prepričali.

Našim porabnikom želimo ponuditi največ, želimo graditi varen vodooskrbni sistem, želimo uporabljati kvaliteten material, želimo vgrajevati sodobno tehnologijo in sodobne rešitve, želimo čim manj okvar in posledično čim manj izpadov pri izvajanju redne oskrbe s pitno vodo, želimo, da pitna voda pride do vsakega. Kako vse to zagotoviti v pogojih našega delovanja (zahteven teren, redka poseljenost, vsakoletni padec prodaje vode) na način, da cena še vedno ostane v sprejemljivih mejah, je izziv, s katerim se vsakodnevno srečujemo.

2.1 KRATEK POVZETEK UVODNE PREDSTAVITVE

Iz kratke uvodne predstavitve izvajalca dejavnosti oskrbe s pitno vodo, javnega podjetja Hydrovod d.o.o., ter prikaza vodovodnega omrežja, s katerim se izvaja oskrba s pitno vodo občin Kočevje, Ribnica, Loški Potok, Kostel in Sodražica, je razvidno, da je dosežen nivo javne oskrbe s pitno vodo relativno zadovoljiv. Javno omrežje omogoča oskrbo s pitno vodo približno 94 % prebivalcev tega področja, kar je visok procent, ki se bo še zvišal, ko bo v sistem javne oskrbe s pitno vodo vključen še kakšen vaški vodovod, ki ima sedaj neustrezno rešeno oskrbo s pitno vodo. To pomeni, da je pitna voda dosegljiva velikemu procentu prebivalstva na kočevsko-ribniškem območju, glede tega smo primerljivi s sosednjimi občinami (ali celo boljši) in voda ni tisti faktor, ki bi omejeval razvoj gospodarstva ali novih poselitev.

To je rezultat večletnega skupnega dela javnega podjetja Hydrovod d.o.o. (in Vodne skupnosti Kočevje-Ribnica) ter vseh občin, ustanoviteljic Hydrovoda, in na to dejstvo smo lahko ponosni. Dosežen rezultat je tudi potrditvev pravilne odločitve o ustanovitvi skupnega medobčinskega

javnega podjetja za izvajanje oskrbe s pitno vodo ter postavitve koncepta skupnega reševanja problematike oskrbe s pitno vodo na kočevsko-ribniškem območju. V 58-ih letih delovanja je skupni izvajalec javne službe oskrbe s pitno vodo dokazal, da pozna svoje delo in iz leta v leto to potrjuje z izvajanjem varne in stalne oskrbe porabnikov s pitno vodo kljub dejstvu, da se dostikrat srečuje z velikimi težavami, ki jih povzroča stara in dotrajana vodovodna infrastruktura (ter v zadnjem obdobju težava s pridobivanjem ustreznih kadrov - monterjev).

In ravno starost infrastrukture je tisto dejstvo, ki nam kvari dobro oceno stanja oskrbe s pitno vodo v vseh naših občinah. Dejstvo je tudi, da je velik del obstoječe vodovodne infrastrukture že amortiziran in resno ogroža varnost oskrbe s pitno vodo. Starost infrastrukture, pogoste okvare, vodne izgube, velika dolžina azbestnih cevi, ki so še v uporabi, nove tehnologije in podnebne spremembe nas silijo v resno razmišljanje in načrtovanje novih razvojnih projektov, ki so nujno potrebni za ohranjanje in izboljšavo sedanjega stanja.

Bo voda naslednja nafta? Foto: Dejan Javornik

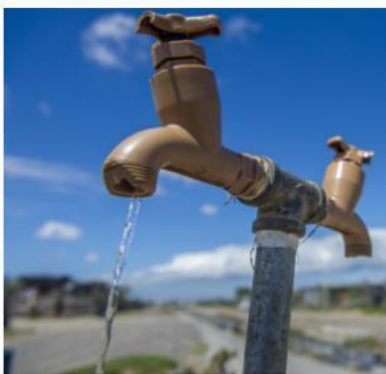
Voda je živilo, brez katerega ni življenja, je strateška surovina, brez katere ni razvoja. Kdor bo imel v bližnji prihodnosti urejeno to vprašanje, bo imel strateško razvojno prednost pred mnogimi drugimi konkurenti. Dejstvo je, da se zaloge vode po svetu zmanjšujejo in pitna voda predstavlja le še odstotek celotne količine vode na planetu.

3 POVZETEK DOGAJANJ V LETU 2017

Javno podjetje Hydrovod d.o.o. je tudi v letu 2017 uspešno opravilo svoje osnovno poslanstvo. Vsem porabnikom, priključenim na javne vodovodne sisteme, ki jih javno podjetje upravlja in pogodbeno vzdržuje, je zagotovilo zanesljivo in količinsko zadostno ponudbo pitne vode. Na to smo ponosni. Tudi porabniki na vodovodnih sistemih, ki vodo dobivajo iz zajetij, katerim se v sušnih obdobjih pomembno zmanjša izdatnost, niso čutili pomankanje vode (kljub temu, da mnogi z le-to niso varčevali oziroma se niso odzivali na naše povabilo po racionalni porabi te

Zaradi suše razglasili nacionalno katastrofo

Južna Afrika je zaradi katastrofalne suše razglasila nacionalno katastrofo. Najhuje je v večmilijonskem mestu Capetown, ki bo kmalu ostal brez tekoče vode, je pa suša prizadela tudi zahod in jug države.

Dan, ko bo zmanjkalo tekoče vode, je nevarno blizu. (Foto: AP)

Ljudje tudi po več ur stojijo v vrsti za vodo. (Foto: AP)

dobrine), saj smo manjkajoče količine dovažali s cisternami. Razpoložljive količine pitne vode na vseh pomembnih vodovodnih sistemih so bile tudi večje od potreb, kar je pozitiven signal za lokalne skupnosti, saj jim omogoča neoviran razvoj v naslednjih letih. Še vedno velja, da je

Slovenija z vodo bogata dežela, saj je povprečna letna količina padavin dvakrat večja kot je povprečje za celotno Zemljo. Čeprav ima Slovenija v primerjavi z mnogimi deželami veliko vode, utegnejo podnebne spremembe vplivati tudi na naše vodne vire in oskrbo z vodo. Pri nekaterih naših zajetjih opažamo ta trend, na splošno v svetu pa je ta pojav že več kot očiten. Trenutno je v svetu še najbolj medijsko izpostavljen problem oskrbe s pitno vodo mesta Cape Town v Južni Afriki, kjer so morali zmanjšati porabo vode celo za 90 %, a jim strokovnjaki vseeno napovedujejo črni scenarij.

Na količino vode, ki jo bodo naši porabniki odvezli iz naših vodovodnih sistemov, nimamo vpliva in jo tudi zelo težko načrtujemo. Porabniki se obnašajo vse bolj racionalno in tudi varčno, kar je tudi prav. Tudi stanje internih inštalacij se izboljšuje (to še posebej velja za gospodarske subjekte). Poraba vode ni enakomerna, zelo se spreminja in je nepredvidljiva, to dejstvo nam povzroča kar nekaj težav pri poslovanju.

Leta 2014 smo evidentirali porabo vode, nižjo za 6,17 %, kot v letu poprej, kar je pomenilo tudi znaten izpad finančnih prihodkov ob gotovo enakih stroških izvajanja dejavnosti (razen stroška energije so vsi ostali stroški fiksni in hkrati nujni za zagotavljanje nemotene dejavnosti oskrbe s pitno vodo). Leta 2015 je bila poraba vode v primerjavi z letom 2014 višja za 3,68 %, kar je bil zelo razveseljujoč podatek, ki je pozitivno vplival na naše poslovanje. Žal se je v letu 2016 trend porabe spet obrnil v negativno smer in smo evidentirali porabo vode nižjo za 5,71 % v

primerjavi z letom 2015. V letu 2017 se je v prvih nekaj mesecih negativen trend nadaljeval, potem pa (najbrž v povezavi s pojavo prvega sušnega obdobja) se je vse obrnilo in smo na koncu leta evidentirali porabo vode višjo za 2,63 % v primerjavi z letom 2016.

Naša ocena o uspešno opravljenem delu v letu 2017 temelji na dobri pripravi in minulem delu, mnogim uspešno opravljenim nalogam, pravočasnim ukrepom, preventivnim aktivnostim in proaktivni drži. Navajamo samo nekaj teh:

- nadzor kakovosti pitne vode na zajetjih in v distribucijskem omrežju je potekal z rednimi in občasnimi preskušanji po letnem načrtu notranjega nadzora, ob ugotovljenih dodatnih potrebah in pritožbah strank pa so bila izvedena še dodatna preskušanja pitne vode,
- v primerih izpada dobave pitne vode zaradi izrednih večjih okvar na vodovodnem omrežju je bila v najkrajšem možnem času zagotovljena začasna oskrba s pitno vodo in odprava okvar s sočasnim obveščanjem porabnikov,
- programi rednih vzdrževalnih del na vodovodnih sistemih so potekali skladno z načrti, ob pojavih odstopanj so se planirana vzdrževalna dela prilagajala prednostnim nalogam v zvezi z odpravo motenj, okvar in ostalih zaznanih posebnosti v oskrbi,
- izvedeno je bilo 128 intervencijskih popravil na javnem vodovodnem omrežju (manjše ali večje okvare, ki so povzročale motnje in vodne izgube ter ogrožale varnost oskrbe s pitno vodo),
- izvedeno je bilo 14 plačljivih intervencijskih popravil na vodovodnem omrežju, ki so nastala kot posledica poškodb javnega omrežja s strani tretjih oseb (poškodbe, ki so se zgodile ob izvedbi raznih gradbenih del v bližini vodovodnega omrežja, kot npr. ob izgradnji kanalizacijskega omrežja, polaganju telefonskega omrežja, itd.),
- izvedeno je bilo 145 intervencijskih popravil na hišnih priključkih,
- celovito je bilo obnovljenih 88 vodovodnih priključkov,

Okvare na javnem vodovodu

- predstavljeno je bilo 104 merilnih mest iz objektov v zunanje vodomerne jaške,
- skupno je bilo vgrajenih 257 zunanjih vodomernih jaškov (243 enojnih ter 14 dvojnih),
- izvedeno je bilo 1.843 rednih menjav vodomero, na vodovodne oskrbne sisteme je bilo priključenih 73 novih odjemnih mest.

Že iz navedenih podatkov in zapisanih števil je mogoče sklepati, da je bilo v minulem letu opravljeno izredno veliko in obsežno delo na vseh segmentih vodovodne infrastrukture. Bolj podroben prikaz sledi v nadaljevanju tega poročila.

Cene za obračun storitev javne službe oskrbe s pitno vodo se v letu 2017 niso spremenile v nobeni občini. Poraba pitne vode se vsem porabnikom ne glede na namen rabe vode obračunava s postavkama omrežnina in vodarina, pri čemer se prodaja vode industrijskim porabnikom, ki imajo skladno z Zakonom o vodah pridobljeno vodno dovoljenje, ne šteje kot izvajanje javne službe, ampak se vodi ločeno kot opravljanje posebnih

Z občinskimi gospodarskimi javnimi službami se zagotavljajo materialne javne dobrine:

trajno in nemoteno	v javnem interesu	zaradi zadovoljevanja javnih potreb, kadar jih ni mogoče zagotavljati na trgu
--------------------	-------------------	---

Pri zagotavljanju javnih dobrin je pridobivanje dobička podrejeno zadovoljevanju javnih potreb!

3443. Uredba o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja

Na podlagi tretjega odstavka 149. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 48/12 in 57/12) izdaja Vlada Republike Slovenije

**UREDBO
o metodologiji za oblikovanje cen storitev
obveznih občinskih gospodarskih javnih služb
varstva okolja**

I. SPLOŠNE DOLOČBE

**1. člen
(vsebina)**

(1) Ta uredba določa metodologijo za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja (v nadaljnjem besedilu: javne službe), in sicer za:

- oskrbo s pitno vodo,
- odvajanje in čiščenje komunalne in padavinske odpadne vode,
- zbiranje določenih vrst komunalnih odpadkov,
- obdelavo določenih vrst komunalnih odpadkov in
- odlaganje ostankov predelave ali odstranjevanja komunalnih odpadkov.

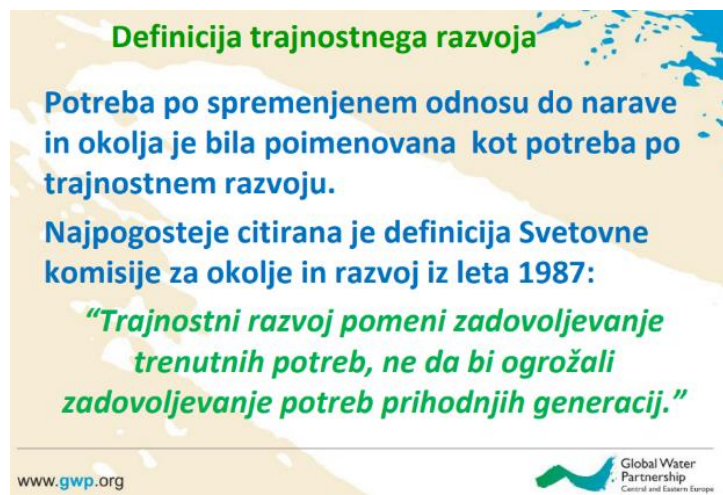
(2) Ta uredba določa tudi ukrepe in normative, povezane z obračunom cen storitev javnih služb njihovim uporabnikom.

storitev. Veljavne cene obračunskih postavk so bile v vseh občinah oblikovane po določbah Uredbe o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja (Ur. list RS 87/2012) in sprejete na vseh občinskih svetih občin, kjer javno podjetje Hydrovod d.o.o. izvaja javno službo oskrbe s pitno vodo. Cene pitne vode za gospodinjске porabnike so v štirih občinah delno subvencionirane s proračunskimi sredstvi, v eni občini pa se cene obračunavajo porabnikom v celoti.

Država je s sprejetjem Uredbe o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja zavlačevala maksimalno dolgo, praktično ves čas, dokler je lahko. Škode, ki jo je s tem povzročila občinam, gospodarski javni infrastrukturi (GJI) in izvajalcem

gospodarske javne službe, ni mogoče izračunati, zagotovo pa je ta številka zelo velika. Skoraj vsi izvajalci gospodarskih javnih služb so imeli izgube in hude težave z zagotavljanjem likvidnosti. Ko so začele občine in javna podjetja groziti z odškodninskimi tožbami, saj je stanje na terenu postajalo nevzdržno, je država končno popustila. Žal so posledice prenizkih cen komunalnih storitev, kot rezultat nespametne in neodgovorne politike države, ki ni dovoljevala formiranja stroškovnih cen pitne vode več kot 20 let, pustile škodo, ki jo bomo še dolgo čutili v obliki zmanjšane standarda oskrbe s pitno vodo in tudi v obliki večjega števila okvar in višjih vodnih izgub. Dejstvo je, da cene v nekaterih občinah niso pokrivalo niti stroškov tekočega vzdrževanja, zato je bilo potrebno manjkajoči del za vsakodnevno tekoče vzdrževanje sofinancirati iz proračuna občin. Kaj nastane v takšnih pogojih dela, je jasno: vodovodna infrastruktura propada in dejavnost nazaduje, največ škode pri tem pa utrpijo porabniki, ker je ob vedno višjih oskrbovalnih standardih (še posebej z implementacijo evropske zakonodaje) ogrožena zanesljiva in kakovostna oskrba prebivalstva s komunalnimi storitvami. Z uveljavitvijo cen na način, kot ga predpisuje Uredba o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja (Ur. list RS 87/2012), so izpolnjeni pogoji za uveljavitev evropske direktive, ki usmerja države članice k oblikovanju ustrezne cenovne politike po načelu »povzročitelj plača povzročene stroške«.

Nov način dela, ki ga je predpisala nova uredba o cenah, pomeni tudi nov način razmišljanja in delovanja na komunalnem področju. Vsi skupaj smo se začeli zavedati pomena vzpostavitve trajnostnega razvoja dejavnosti, ker je ena od naših nalog, da zagotovimo normalno oskrbo s pitno vodo tudi generacijam, ki prihajajo za nami. Predvsem se to kaže v odpravi prakse »odpisa amortizacije« kot neekonomskega načina gospodarjenja, ki jo je veljavni računovodski standard vse do 31. 12. 2010 dopuščal in so se je vsa komunalna podjetja (seveda s soglasjem in odobritvijo občin) vrsto let posluževala, da so se izognila prikazovanju izgube na določeni dejavnosti. Nove cene, ki so določene z upoštevanjem nove Uredbe, so postavljene na nivo, ki vsaj do neke mere omogoča »normalno« gospodarjenje z vodovodno infrastrukturo (potrebno bi bilo še na novo oceniti vrednost infrastrukture, da bi ta izražala realno ekonomsko vrednost, ki bi bila podlaga za

Finančni ukrepi:

- Izboljšanje sistema financiranja delovanja vodovodnih sistemov in investicij za izvedbo in rekonstrukcijo vodovodnih sistemov.
- Stabilna opredelitev komunalnega prispevka oziroma prehod na sistem financiranja preko razširjene reprodukcije.
- Vpeljava »zelenih« javnih naročil oz. vpeljava in uporaba okoljskih pogojev in meril pri javnem naročanju.

realen obračun amortizacije). Dejstvo je, da je kot posledica prejšnjega neekonomskega gospodarjenja ostala »luknja« v obliki izvedenega dezinvestiranja, ki ga bo v bližnji prihodnosti potrebno

pokriti z določenimi izrednimi sredstvi. Kako do teh sredstev priti, je pa drugo vprašanje.

V začetku leta 2017 smo skladno z veljavno uredbo za vse občine na predpisan način pripravili elaborate cen ter jih posredovali občinam. Elaborati so pokazali določena manjša odstopanja od veljavnih cen pitne vode, smo pa skladno s 6. členom veljavne Uredbe predlagali pristojnim organom občin, da se cene ne spreminjajo. Uredba v 6. členu predpisuje tudi obveznost ugotavljanja razlike med potrjeno ceno in obračunsko ceno opravljenih storitev ter izvedbo ustreznega poračuna, vendar je glede poračuna še vrsta odprtih vprašanj in različnih nasprotujočih si mnenj.

V preteklem letu je pogodbeni odnos med občinami, kot lastnicami infrastrukture za oskrbo s pitno vodo, in Hydrovodom, kot najemnikom te infrastrukture, potekal skladno z zahtevami veljavnih zakonskih predpisov. Na podlagi pogodb o najemu Hydrovod plačuje občinam polno najemnino za uporabo infrastrukture, občine pa na račun postopnega prehoda pri uveljavljanju stroškovnih cen pitne vode (to ne velja za gospodarske porabnike), plačujejo Hydrovodu določen delež, ki predstavlja subvencioniranje cene storitve javne službe. Vse svoje finančne obveznosti do občin smo redno in v celoti poravnali.

Višji namenski prilivi v proračune posameznih občin v obliki najemnine za vodovodno infrastrukturo, s katerimi bi se načrtno pristopilo k obnavljanju dotrajane vodovodne infrastrukture, v preteklem letu niso bili v

4.1 Viri financiranja

Občine so v skladu s svojo pristojnostjo za izvajanje obvezne gospodarske javne službe varstva okolja – oskrba s pitno vodo zadolžene za izvedbo potrebnih investicij v oskrbo s pitno vodo. Pri izvedbi investicij lahko kot soinvestitorji ali viri sredstev (nepovratna sredstva) sodelujejo tudi drugi udeleženci (Republika Slovenija, sredstva EU, zasebni kapital).

celoti porabljeni za svoj namen. Nekatere občine so v obnovo lastne vodovodne infrastrukture vložile celotno najemnino (ali celo več), nekatere pa ne. Želimo si, da poraba sredstev najemnine v obnovo vodovodne infrastrukture postane praksa, saj lahko samo na ta način uvedemo nov način gospodarjenja z vodovodno infrastrukturo. Če tega ne bo, se lahko pojavi vrsta težav, ker se bo stanje vodovodne infrastrukture samo poslabševalo. Pravočasna obnova omrežja je najpomembnejši predpogoj za nemoteno oziroma zanesljivo izvedbo oskrbe porabnikov s pitno vodo, ker se s tem poleg preprečevanja nenadnih izpadov pri vsakodnevni oskrbi s pitno vodo zmanjšujejo vodne izgube in tudi tveganje, povezano z možnostjo onesnaženja vode v cevovodih. Je edina preventiva pred povečanjem števila okvar na omrežju in višanjem vodnih izgub. Poleg teh pozitivnih efektov, ki jih še posebej zaznajo porabniki, se le-ti odražajo tudi v koristih, ki jih občuti upravljavec in se kažejo v manjših potrebah po interventni odpravi okvar, nižjih stroških vzdrževanja in odpravi okvar in tudi v zmanjševanju obratovalnih stroškov. Zanesljiva oskrba s pitno vodo je tudi splošni interes, saj je s tem zagotovljena tudi požarna varnost (hidranti na javnem

Zaradi starih in luknjastih cevi v Sloveniji vsak dan izgubimo veliko vode.

omrežju), oskrba industrije, kmetijstva in javnega sektorja z vodo, itd. Ob dolgoletnem trendu zanemarjanja investicijskega vzdrževanja lahko nastanejo za porabnike nepredvidljive in usodne posledice, ki se kažejo v varnosti in zanesljivosti obratovanja vodovodnega sistema (pogosti izpadi pri redni oskrbi s pitno vodo, tveganja glede zagotavljanja kvalitete vode), takšen vodovod pa bo tudi odvrčal marsikaterega podjetnika, ki bi bil sicer pripravljen investirati na določenem področju.

Veliko ljudi po svetu mora hoditi tudi več kilometrov do vode. Foto: EPA

Takrat dejansko spoznamo, da je najdražja voda tista, ki je ni oziroma je ta zdravstveno neustrezna. Zaradi vsega navedenega je potrebno poleg vsakodnevnih posegov v infrastrukturo v obliki rednega vzdrževanja tudi redno izvajati obnovo dotrajanega dela omrežja. Hydrovod oskrbuje porabnike s pitno vodo po vodovodnem omrežju, dolgem približno 440 km (kataster še ni v celoti izdelan, zato ti podatki niso dokončni). Če uporabimo sedaj veljavne amortizacijske stopnje, je povprečna življenjska doba cevovoda cca 40 let, kar nam pove, da bi

morali letno obnoviti cca. 10 km vodovodnega omrežja. Žal se je omrežje v zadnjih tridesetih letih obnavljalo v dosti manjšem obsegu, kar danes čutimo pri vsakdanjem delu. Seveda to ne pomeni, da se ni nič vlagalo v vodovodno infrastrukturo, ker bi se v tem primeru sistem razpadel. Upravljavca je naredil največ, kar je lahko, da je saniral najbolj kritične dele omrežja, občine pa so večino svojih sredstev iz proračuna, namenjenih vodo preskrbi, namenjale za novogradnje vodovodov (zagotavljanje oskrbe s pitno vodo tistim občanom, ki te dobrine še niso imeli), veliko manj pa za obnove oz. rekonstrukcije. Sedaj želimo ta negativen trend skupaj z občinami ustaviti in na ta način preprečiti večje težave, do katerih lahko pride v bližnji prihodnosti. Rezultati takšnega dela so že vidni, še posebej če upoštevamo rezultat, ki bo dosežen z realizacijo obeh kohezijskih projektov.

Za upravljavca, ki dnevno živi z omrežjem, za katerega skrbi, so poleg investicijskih vlaganj v omrežje pomembna tudi tekoča vzdrževalna dela, ki so po obsegu manjše vrednosti, vseeno pa imajo pomemben vpliv na ohranjanje ali povečanje vrednosti omrežja, ki je v našem upravljanju. Zato ne skrivamo zadovoljstva, če so doseženi pomembni rezultati na tem področju. Zadnjih nekaj let so vidni premiki na vseh segmentih javnega omrežja, še posebej pa na hišnih priključkih. Že številke o opravljenih intervencijah, zamenjavah vodomerov ter obnovah hišnih priključkov, ki so bile že prikazane, kažejo na veliko angažiranost vseh zaposlenih delavcev Hydrovoda. Drugače se takšnega obsega dela ne da opraviti. Je pa vedno velik izziv, kako z razpoložljivim številom zaposlenih izvesti vsa potrebna in predvidena dela na področju izvajanja osnovne dejavnosti ter tudi postoriti največ, kar je možno, na dopolnilni dejavnosti oziroma na sklopu investicijske obnove omrežja. Na to smo že večkrat opozorili. Izvajanje dopolnilne dejavnosti prinaša družbi boljši finančni rezultat in tudi finančno stabilnost. V preteklosti, še posebej takrat ko so bile cene komunalnih storitev zamrznjene, je dopolnilna dejavnost večkrat pokrivala izgubo osnovne dejavnosti in družbi omogočala

ohranjanje likvidnosti in tudi razvoj. Seveda brez velike angažiranosti in znanja zaposlenih to ne bi bilo mogoče.

Glede na opisano je razumljivo, da je iskanje kompromisa pri izvajanju optimalnega obsega dopolnilne dejavnosti dokaj zahtevna naloga predvsem za poslovodstvo Hydrovoda. Kako organizirati delo, da se pristopi k realizaciji realnega obsega dopolnilne dejavnosti in se izpolnijo vse pogodbene obveznosti iz tega naslova, da pa hkrati osnovna dejavnost ne bo v drugem planu. Ves čas nam je jasno kaj je prioriteta: če se zgodi okvara, je prioriteta porabnik in je potrebno okvaro čim prej sanirati, ker porabniki ne morejo biti brez vode cel dan ali več. Toda, če bi samo čakali na okvare in sanacijo le-teh, bi samo stagnerali in zaostajali. Zato je določeno tveganje potrebno prevzeti. Naše izkušnje nam govorijo, da je tisto, kar sami naredimo, hkrati najboljše in najcenejše, kar je razumljivo, ker delamo sebi in za sebe, gradimo omrežje s katerim bomo tudi upravljali in s katerim bomo živeli. Zato si prizadevamo, da čim več obnov obstoječega omrežja naredimo sami. Če svoje delo naredimo dobro in kvalitetno ter z uporabo kvalitetnih materialov, bomo ustvarili zanesljivo in stabilno delovanje omrežja, ki bo imelo manj okvar in manj izpadov pri vsakodnevnem obratovanju, s tem pa bomo pridobili več časa, več prostih ur za aktivnosti, ki prinašajo pozitiven oziroma dodaten finančni efekt. Na videz je vse to logično in enostavno, je težko dosegljivo v kratkem časovnem obdobju, če pa dolgoročno gledamo, je to edina prava pot za stabilno gospodarjenje z vodovodno infrastrukturo. Še eno pozitivno dejstvo prinaša izvajanje dopolnilne dejavnosti. Gre za izziv za zaposlene, saj je za uspešno delo na investicijah potrebno veliko znanja in redno spremljanje stanja v stroki, spremljanje ponudbe materialov, opreme, tehničnih rešitev ter vseh novosti, ki se pojavljajo (modernizacija). Pri tem se pridobijo mnoge dobre izkušnje, ki pridejo prav v vsakdanjem delu pri upravljanju vodovodne infrastrukture.

Ob racionalnem in podjetniškem pristopu realizacije dopolnilne dejavnosti, je vedno možno ustvariti določeni donos, ki nam omogoča večja vlaganja v vodovodno omrežje, pokritje morebitne izgube na osnovni dejavnosti ter končno tudi razvoj podjetja. Potrebno je jasno poudariti, da vse kar smo naredili na izboljšanju pogojev dela (odkup zemljišča od Slovenskih železnic, obnova in dograditev poslovne stavbe, obnova voznega parka itd.) smo financirali sami z lastnimi sredstvi. Tudi v bodoče bi želeli voditi razvoj na enak način in s tem razbremeniti naše ustanovitelje tega stroška. Multiplikator dopolnilne dejavnosti je resnično velik.

Kot je že bilo navedeno, je bilo leto 2017 tudi investicijsko dokaj bogato, saj se je na terenu, poleg vseh posegov, ki sodijo v sklop realizacije obeh kohezijskih projektov, dogajala še vrsta drugih investicijskih izboljšav na obstoječem omrežju. Nekatere od teh prikazujemo v nadaljevanju:

1. V Sodražici, na glavni ulici, smo na vodovodnem omrežju nizke cone obnovili del starega cevovoda iz PE cevi DN 100, ter del starega cevovoda visoke cone, ki je zgrajena iz PVC cevi (dvojni cevovod). Obnova še ni zaključena v celoti - potrebna je še navezava Zavrti, je pa kljub temu celotno novozgrajeno omrežje v obratovanju. Pri tem posegu smo novo omrežje zgradili v pretežni meri iz

ductilnih cevi, in sicer v dimenziji DN 150 v dolžini 180m (visoka cona), DN 100 v dolžini 486,5m in DN 80 v dolžini 24m (hidrantsno omrežje), ter PE cevi DN 50 v dolžini

29m. Skupna dolžina novega omrežja znaša 719,5m. Na območju je vgrajenih pet nadzemnih hidrantov DN 80, obnovljenih 25 hišnih priključkov in vgrajenih 20 zunanjih vodomernih jaškov.

2. Pri spremljanju delovanja vrtine S4 v Sodražici smo ugotovili,

da ta ne deluje optimalno. Po terenskem pregledu (izvleku potopne črpalke) smo ugotovili, da je korozija popolnoma uničila cevi v vrtini. Na srečo nam je uspelo izvleči črpalke, ki je bila tudi v veliki meri uničena in posledično neuporabna. Opravili smo foto pregled vrtine, ki je pokazal, da vrtina ob izdelavi ni bila zacevljena. Zaradi tega smo najprej izvedli pranje vrtine (airlifting) in potem še zacevitev le-te, zaključno

pa smo vgradili novo potopno črpalke z novimi tlačnimi cevi iz nerjavečega jekla, novim elektro kablom ter vsemi sondami, ki omogočajo monitoring v vrtini.

3. Zaradi zagotavljanja večje varnosti oskrbe s pitno vodo mesta Kočevje (in okoliških naselij) smo obnovili del primarnega cevovoda, ki po levem bregu reke Rinže povezuje vodarno v Slovenski vasi in mesto Kočevje (odsek med Slovensko vasjo in Bregom). Gre za izredno pomemben cevovod, še posebej sedaj, ko se v bližini drugega cevovoda, ki se nahaja na desni strani reke Rinže, izvajajo dela na kohezijskem projektu SORIKO (ta cevovod je iz azbestnih cevi, pri katerih lahko vibracije zelo hitro povzročijo okvaro in posledično težave pri oskrbi samega mesta s pitno vodo).

Zaradi tega je bil poseg, ki smo ga naredili, nujno potreben, saj smo obnovili kritičen del tega PVC cevododa in posledično zagotovili varno oskrbo porabnikov Kočevja in okolice. Pri tem smo na dolžini 498 metrov nadomestili stare PVC cevi 315 z novimi iz ductilne litine DN 300. Odsek, ki je bil moderniziran, se nahaja na kmetijski površini, ki se intenzivno

vodomerna jaška.

obdeluje in smo imeli zaradi tega ob vsaki okvari kar nekaj težav z odprav le te (da ne omenjamo škodo, ki smo jo povzročali najemniku kmetijske površine).

4. V naselju Breg pri Kočevju smo obnovili del starega vodovodnega omrežja iz azbestnih cevi, zgrajenega davnega leta 1956, kjer so se pogostokrat pojavljale okvare. S tem posegom smo na novo zgradili del omrežja iz PE cevi DN 80, v dolžini 30 m, ter postavili en podzemni hidrant. Obnovili smo tudi 3 hišne priključke in 2 zunanja

5. Pričetek del na modernizaciji železniške proge Grosuplje – Kočevje je zahteval od nas tudi obnovo prečkanj

vodovoda in železniških tirov na več mestih. Dela so se izvajala v Koblarjih, Stari Cerkvi - železniška postaja, Mlaki, pri družbi Nolik ter pri Šparu (Kočevje). Šlo je za zelo zahtevno opravilo, ker je soglasodajalec zahteval postavitev novih vodovodnih cevi na dosti večji globini (glede na niveleto tirov), kot so te bile do sedaj, ter vgradnjo zaščitnih cevi. Še posebej je bila zahtevna poglobitev

vodovoda pri Šparu, ker je betonski podporni zid predstavljal veliko težavo pri izvajanju del (posamezni izkopi so bili globoki tudi 4 in več metrov). Pri obnovi cevnih prehodov pod železniškimi tiri, se je obnovilo 526 m vodovoda, od tega 141 m ductilnih cevi DN 200, 188 m ductilnih cevi DN 150 in 77 m ductilnih cevi DN 100 ter 120 m cevi PE 63. Ob tem je bilo postavljenih pet podzemnih hidrantov ter zgrajen nov krmilni jašek, obnovljenih pa je bilo 8 hišnih priključkov vključno z vgradnjo treh 3 vodomernih jaškov.

6. Na delu Reške ceste, kjer obratuje več poslovnih subjektov (področje nekdanjega Inkopa in Kovinarja) smo izvedli delno rekonstrukcijo omrežja vključno z ojačitvijo, da se zagotovi večja pretočnost. Stare tankostenske cevi PE cevi DN 65 smo nadomestili z ductilnimi DN 100 v dolžini 108 m. Na obnovljenem delu so bili obnovljeni tudi štirje hišni priključki, vključno z vgradnjo enega zunanjega vodomernega jaška. Novi vodovodni odcep je nadomestil dva starejša odcepa (1x Inkop, 1x Kovinar), ki sta bila po zaključku del ukinjena.

7. Pri odcepu za farmo Mlaka na Novomeško cesto se je izvedel podboj cestišča z montažo ductilnih cevi DN 150 v dolžini 18m.

8. V Obrtni coni Ugar smo zaradi dejstva, da je na obstoječem vodovodnem cevovodu zgrajen poslovni objekt, izvedli premostitev oziroma prestavitev PE cevi v dolžini 25 m. Hkrati smo obnovili dva hišna priključka.
9. V naselju Goriča vas smo obnovili del starega vodovodnega omrežja iz azbestnih cevi (odsek za Otavice), kjer so se pogostokrat pojavljale okvare. Tako smo na novo zgradili del omrežja iz PE cevi DN 125, v dolžini 300 m.

10. V Retjah smo obnovili del starega vodovodnega cevovoda iz azbestnih cevi, ki je bil zgrajen na strmem pobočju in je bil posledično ob okvarah zelo težko dostopen. Stari cevovod smo nadomestili z ductilnimi cevmi DN 100, v dolžini 288 m, trasa novega cevovoda pa je prestavljena v cestni svet. Na novi cevovod smo tudi navezali porabnike na tem območju. V ta namen smo popolnoma obnovili tri hišne priključke in postavili en zunanji vodomerni jašek.

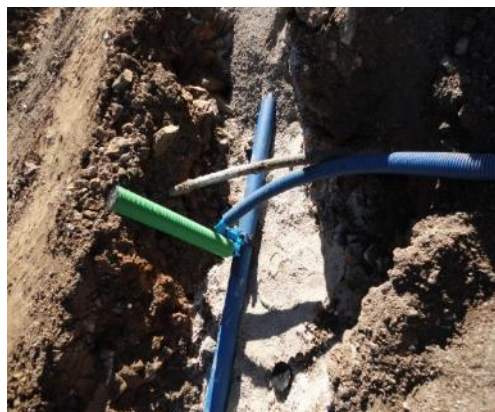

11. Na Hribu v Loškem Potoku smo v sklopu ustvarjanja predpogojev za priključitev večnamenskega objekta morali izvesti določene

posege na obstoječem vodovodnem omrežju. Tako smo zamenjali staro PE cev DN 50 z ductilno cevjo DN 100 v dolžini 32m, hkrati pa smo montirali še nadzemni hidrant DN 80. Po zaključku teh del smo v celoti obnovili en hišni priključek (kompletno z vodomernim jaškom) in na novo postavili priključek z dvojnim vodomernim jaškom.

12. Na delu vodovodnega omrežja v Malem Logu je v zimskem času, ob zelo nizkih temperaturah, prihajalo do zmrzali. Vzrok za to je bila premajhna zaščitna plast zemlje nad cevjo oziroma preplitko položena vodovodna cev. Zaradi tega je bila izvedena poglobitev na kritičnem delu, v dolžini 30 m. Na novo so bile položene ductilne cevi DN 100, na tako obnovljen del cevovoda pa je bil montiran tudi nov hišni priključek z zunanjim vodomernim jaškom.

13. V Malem Logu sta bila izvedena dva sekundarna odcepa. Prvi je bil izveden v dolžini 85 m, s položeno cevjo PE 63, na koncu pa je postavljen podzemni hidrant DN 80. Na ta odcep je že postavljen nov hišni priključek z zunanjim vodomernim jaškom. Drugi, nekoliko daljši odcep, je izveden v dolžini 100 m, s položeno cevjo PE 110. Na koncu tega odcepa je postavljen nadzemni hidrant DN 80. Tudi na ta odcep je že izveden priklop novega hišnega priključka z zunanjim vodomernim jaškom.

14. Ker je bil sklenjen dogovor o prevzemu vodovodnega sistema Stari Kot v upravljanje, je bil opravljen pregled stanja tega vodovoda ter so bile odpravljene vse pomanjkljivosti na tem vodovodnem sistemu: postavitve signalnih drogov in montaža signalnih tablic, zamenjava zviti vgradilnih garnitur in postavitve cestnih kap na končni nivo terena ter dobava in montaža nove UV naprave (dezinfekcija), vključno z merilcem pretoka ter predelavo tlačnega voda.

15. Dolgotrajno sušno obdobje je pustilo še posebej velike posledice na vodnem zajetju v Travi. Le-to je ostalo skoraj popolnoma brez vode, ker je sistem zajema vode narejen pomanjkljivo, sami objekti pa so tudi v zelo slabem stanju. Zato smo izvedli nujne ukrepe, ki so vsaj začasno izboljšali stanje (čiščenje ožjega področja zajetja, zatesnitev razpok itd.).

16. V sklopu izgradnje novega kanalizacijskega omrežja v Rudarskem naselju, je bilo na tem odseku delno obnovljeno tudi vodovodno omrežje, in sicer v skupni dolžini 85 m. Pretežni del obnovljenega vodovoda, v dolžini 73 m, je izveden iz cevi ductil DN 100, preostali del, v dolžini 12 m, pa iz PE HD cevi 63 mm. Hkrati smo obnovili tudi tri (3) hišne priključke ter prestavili vodomere v zunanje vodomerske jaške.

17. V sklopu obnove vodovodnega priključka za teniška igrišča v Gaju in ureditve dovoznih poti, smo obnovili tudi del vodovodnega omrežja v skupni dolžini 64 m. Del vodovoda, ki poteka pod asfaltnimi površinami, je bil izveden s cevmi iz ductila DN 100, skupaj 24 m, cevovod, ki poteka do teniških igrišč (pod zelenico), pa je izveden iz PE HD cevi 63 mm, skupno 40 m.

18. Na ulici Trata XIV smo obnovili del starega in dotrajanega cevovoda iz AC (azbestnih) cevi v skupni dolžini 80 m. Dotrajan vodovod smo obnovili s cevmi iz ductila DN 100. V tej ulici smo vgradili tudi nov podzemni hidrant ter obnovili tudi vse hišne priključke.

Skupaj smo tako obnovili osem (8) hišnih priključkov in vgradili 7 vodomernih jaškov.

19. V Dolgi vasi smo na območju Brunarice, kmetije Krajec ter smučišča s kolesarskim poligonom obnovili vodovodno omrežje v skupni dolžini 302 m. Obnovljen cevovod je izveden iz PE HD cevi, in sicer v dolžini 112 m iz cevi premera 110 mm ter v dolžini 190 m iz cevi premera 63 mm. Hkrati smo obnovili tudi vse 3 priključke in vgradili en nov vodomerni jašek .

20. V vasi Petrina smo izvedli pomembne izboljšave na obstoječem vodovodnem omrežju. Tako smo najprej poskrbeli za povezavo pred leti zgrajenega ductilnega cevovoda iz smeri podjetniškega centra s cevovodom Petrina – Grivac. S tem smo povečali propustnost omrežja na pomembni razdalji, saj je stari cevovod, ki je bil iz AC cevi, imel notranji premer cevi DN 60, predvsem pa smo zvišali varnost oskrbe s pitno vodo velikega dela porabnikov Petrine in predvsem Grivca. Povezovalni cevovod je dolg 111 m in je delno zgrajen iz ductilnih cevi DN 100 (36 m) in delno s cevmi iz PE HD 110 mm (75 m). Po zaključku te faze smo pristopili še k obnovi dveh odcepov ter hišnih priključkov na območju posega. Prvi odcep je bil obnovljen s cevmi PEHD 63 v dolžini 40 m, drugi pa s cevmi PE HD 90 v dolžini 100 m. Postavljen je bil tudi

dodatni nadzemni hidrant, obnovili pa smo osem hišnih priključkov ter postavili en zunanji vodomerni jašek.

21. Ob izgradnji pločnika na Reški ulici v Kočevju, je bil obnovljen tudi del vodovodnega omrežja. Staro omrežje smo obnovili s cevmi večjega premera in s tem smo povečali tudi propustnost

omrežja. Vgradili smo 204 m cevi ductil DN 150 in 12m cevi ductil DN 100. Postavljen je bil podzemni hidrant in obnovljeni 3 hišni priključki. Po montaži je bilo izvedeno izpiranje cevovoda in izvedena tlačna proba.

Obnovljeno omrežje je vključeno v obratovanje in oskrba porabnikov po le-tem poteka nemoteno.

22. Ob izvedbi vzdrževalnih del na državni cesti v Lazcu (preplastitev ceste), smo izvedli tudi obnovo vodovoda v območju posega. Obnova je potekala po glavni cesti v skupni dolžini

276 m. Vgrajene so bile ductilne cevi DN 100. Na novo je bil postavljen 1 nadzemni hidrant, dva obstoječa hidranta pa sta bila prestavljena iz starega obrežja na novo. Po zaključku teh del so bile izvedene še 3 prevezave z obstoječim omrežjem, vključno z likvidacijo stare cevne povezave (blindiranje cevi). Na novozgrajeno omrežje

je bilo prevezanih 10 hišnih priključkov in postavljenih 8 vodomernih jaškov. Po izpiranju in tlačni probi je bilo omrežje vključeno v obratovanje.

23. Potem, ko smo leta 2016 izvedli celotno rekonstrukcijo vodovodnega omrežja v Slavskem

Lazu, smo v mesecu juniju 2017 porabnikom te vasi izboljšali standard oskrbe s pitno vodo na način, da smo vaški vodohran, ki je bil zgrajen na prenizki višinski koti, preuredili v redukcijski jašek. Novo postavljeni redukcijski ventil nam omogoča dvig tlaka in posledično rešitev težav s prenizkimi pritiski na pipah porabnikov.

24. V sklopu izgradnje kanalizacije v Danah je bilo v celoti obnovljeno tudi vodovodno omrežje, ki je bilo že dotrajano. V okviru tega posega je bilo

zamenjano oz. na novo položeno 699 m cevi ductil DN 100, 100 m cevi PE 90 ter 272 m cevi PE 63. V sklopu investicije smo postavili 4 nadzemne in 5 podzemnih hidrantov. Na novo omrežje je bilo povezano 30 hišnih priključkov, vključno s 24 vodomernimi jaški. Pred vključitvijo novozgrajenega

omrežja v uporabo smo izvedli izpiranje cevovoda, tlačno probo in dezinfekcijo omrežja.

25. Zaradi zagotavljanja večje varnosti oskrbe s pitno vodo Grčaric, vključno z zagotovitvijo možnosti napajanja iz rezervnega vodnega vira, smo na koncu Rakitnice postavili hidropostajo, ki bo po ureditvi vodovodnega omrežja Grčaric omogočala tudi direktno distribucijo vode v vodohran, postavljen nad Grčaricami.

26. Na mnogih objektih smo izvedli manjša ali večja vzdrževalna dela oziroma izboljšave.

Navedeni prikaz vlaganj v infrastrukturo potrjuje usmeritev v trajnostni razvoj dejavnosti oskrbe s pitno vodo. S skupnimi močmi, tako Hydrovoda kot tudi občin, smo resnično sledili cilju zagotavljanja varne oskrbe s pitno vodo vseh naših porabnikov. Skrbeli smo za ohranjanje obstoječe infrastrukture, ob tem pa smo naredili tudi kar nekaj korakov v smeri modernizacije obstoječega stanja ter razvoja naše dejavnosti. Rezultati takšnega dela se že čutijo (manjše število okvar, nižja poraba elektrike, nižji stroški vzdrževanja).

Vsak od izvedenih posegov, ne glede na to, kako je obsežen, je zelo pomemben za naše vsakdanje delo in za porabnike. Potrebe na terenu so velike in ravno za to je pomembno, da se sredstva zbrane omrežnine vračajo v obnovo infrastrukture. Ocenjujemo, da smo veliko kritičnih odsekov sanirali in na ta način povečali zanesljivost obratovanja naših vodovodnih sistemov. Po zaključku kohezijskih projektov, se bo stanje dodatno izboljšalo. Ostalo pa bo še vedno dokaj veliko kritičnih odsekov, ki jih bo potrebno zelo hitro sanirati, ker se bodo v nasprotnem primeru pojavile resne težave. Največ teh kritičnih točk je na območju občine Ribnica, nekaj pa tudi v Loškem Potoku.

Večkrat smo že poudarili, da se pozitiven rezultat vsakega investicijskega vložka najbolj kaže v večji varnosti oskrbe s pitno vodo in še posebej pri zmanjševanju vodnih izgub. Le-te so šibka točka vseh vodovodnih sistemov. Sami se z zmanjševanjem vodnih izgub v okviru finančnih zmožnosti sistematično ukvarjamo že vrsto let in evidentiramo dokaj dobre rezultate, ki se najbolj kažejo v vse manjšem izpadu redne oskrbe s pitno vodo. Imamo usposobljene sodelavce, ki z ustrezno (in drago) opremo uspešno iščejo okvare, ki jih sproti tudi odpravljamo. V začetku organiziranega dela pri iskanju okvar smo samo s sanacijo velikih okvar zelo hitro zmanjševali vodne izgube. Sedaj gre zmanjševanje teh izgub nekoliko počasneje, pa vseeno uspešno. Potrebno pa je izpostaviti, da vodne izgube ne nastajajo zgolj pri okvarah,

ampak so vzroki tudi drugje: na hišnih priključkih, pri nenatančnosti meritev, okvari vodomero, črnem odvzemu, odvzemih na hidrantnem omrežju (celo večji del gasilskih društev ne sporoča odvzema vode iz hidrantov), ipd. Za izboljšavo stanja zahteva vsak od teh vzrokov poseben pristop in posebne priprave. Potrebni so tudi finančni vložki, ki pa se, dolgoročno gledano, povrnejo, saj nam vodne izgube predstavljajo precejšen strošek, ki ga imamo z dodatnim črpanjem in pripravo pitne vode, iskanjem okvar, plačilom vodnih povračil (taksa državi, ki se plačuje od načrpane in ne od prodane vode), itd.

Vodovodni sistemi, s katerimi izvajamo oskrbo s pitno vodo naših porabnikov, se medsebojno ločujejo tudi po kvaliteti omrežja in višini vodnih izgub. Tako imajo nekateri vodovodni sistemi sorazmerno nizke vodne izgube, pri nekaterih pa meritve kažejo, da izgube znašajo tudi čez 40%. Pri izvedbi vseh potrebnih monitoringov velja opozoriti občine na obveznosti, ki jih le-te imajo iz naslova izdanih vodnih dovoljenj (vgradnja vseh potrebnih merilcev, vodenje monitoringa, poročanje na ARSO). Ker se zavedamo, da občine nimajo primernih kadrov, ki bi lahko pripravili potrebna poročila za ARSO, smo v minulih letih sami poskrbeli, da ni prišlo do kršitev pogojev iz vodnih dovoljenj. Želimo pa, da bi občine zagotovile vsaj nekaj sredstev za zagotavljanje predpogojev za zbiranje potrebnih podatkov.

Porabo vode zaračunavamo našim porabnikom v višini dejanske porabe, ki se evidentira na njihovih vodomernih. Skoraj vsi naši porabniki imajo vgrajene vodomere, pavšalnih porabnikov je zelo malo (na dan 31. 12. 2017 smo imeli samo 5 pavšalistov). Leto 2017 nas je pozitivno presenetila nekoliko višja poraba vode v primerjavi z letom prej, žal pa je ta še vedno dosti nižja kot v letu 2015. To nihanje porabe si dostikrat težko razlagamo. Odgovor ni enoznačen. Definitivno ima daljše sušno obdobje kar nekaj vpliva na količino porabljene vode. Če je poletje bolj deževno, je poraba nižja in obratno. Del nižje porabe lahko pripišemo tudi večji osveščenosti naših porabnikov, ki se kaže v bolj racionalni porabi vode in to je potrebno pozdraviti, kljub finančnemu izpadu, ki ga imamo.

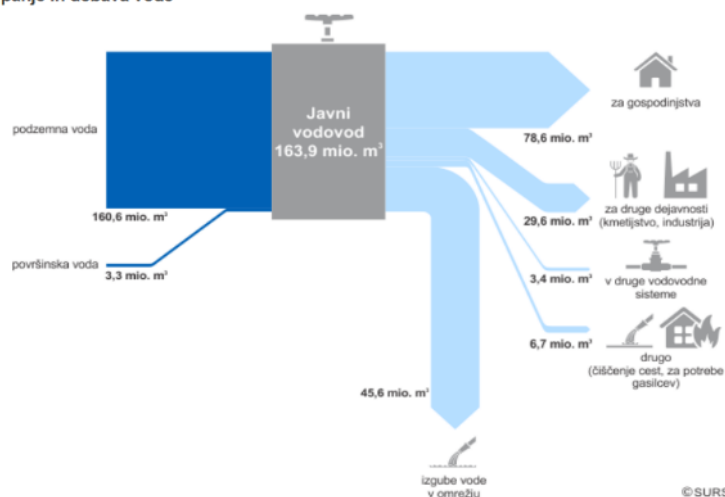
Žal pa je nižja poraba, vsaj na podeželju, tudi rezultat praznjenja naših vasi, ki se kaže v vse večjem številu praznih, zaprtih hiš oziroma manjšem številu prebivalstva. To pa ni dober podatek, ne za naše občine in tudi ne za državo. Tudi nižja poraba vode v gospodarstvu je lahko zaskrbljujoča. Do neke mere je tudi tukaj lahko nižja poraba rezultat bolj racionalnega obnašanja gospodarskih subjektov oziroma bolj varčne porabe, ampak samo do neke mere. Če je padec porabe (pre)velik, je najbrž to posledica manjše proizvodnje oziroma upada gospodarske dejavnosti, ki lahko prinese tudi nižji standard porabnikov in nižjo kupno moč. Če na ta način analiziramo porabo vode v letu 2017 in primerjamo z letom prej, bi lahko sklepali, da je ta delno posledica daljšega sušnega obdobja, delno pa tudi dejstva, da nam gre gospodarsko boljše kot v letu prej. Želimo si in upamo, da se bo trend porabe ohranjal tudi v naslednjih letih ali da bo vsaj ostal na enakem nivoju.

Porabljena voda predstavlja naš največji prihodek v poslovanju in padec količin prodane vode pomeni podiranje vseh postavljenih kalkulacij na enoto izdelka (poraba vode v m³), oziroma se strošek na enoto povečuje. Manjša prodaja vode ne prinese hkrati sorazmerno nižjih stroškov delovanja celotnega sistema javne oskrbe s pitno vodo oziroma so spremembe pri

stroških skoraj zanemarljive. To je tudi logično, saj je infrastruktura in skrb za njeno delovanje glavni strošek pri oskrbi s pitno vodo. Ker se z zmanjševanjem količin porabljene vode ne zmanjšuje hkrati tudi obseg omrežja (ta se ne more zmanjševati oziroma se z vsakoletnimi investicijami in priključitvijo novih porabnikov celo povečuje, kar pomeni, da se mu povečuje tudi vrednost), število objektov, vsa potrebna oprema za obratovanje, število vzorčenj, stroški dela itd., ostajajo fiksni stroški enaki (ali se celo povečajo). Prihaja zgolj do nekoliko nižje porabe elektrike na črpališčih, kar je variabilni strošek (in sicer pod pogojem, da se zaradi starosti omrežja ne povečajo vodne izgube).

Kot izvajalec gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo se zavedamo dejstva, da je voda strateška surovina in zato je potrebno z njo ravnati racionalno. Hkrati pa nižja poraba pomeni nižje prihodke in po obstoječi zakonodaji nujni ukrep višanja cen na enoto, če želimo ohraniti isti standard. Vodovodno omrežje je zgrajeno in ga ni mogoče spreminjati. Gradilo se je vrsto let in spremembe čez noč niso mogoče. Vedno ostane upanje, da bo jutri boljše in bomo takšno omrežje (ali še večje) še potrebovali. Po tem omrežju lahko dobavimo dosti več vode, kot jo sedaj. Zgolj za primerjavo navajamo podatek, da smo sredi osemdesetih let prejšnjega stoletja z dosti krajšim omrežjem, manjšo pokritostjo z mrežo javne oskrbe s pitno vodo in

Slika 1: Črpanje in dobava vode

Vir: SURS

manjšim številom porabnikov evidentirali porabo v višini cca. 2,6 MIO m³ pitne vode, kar je približno milijon m³ višja poraba, kot jo imamo danes. Lahko si samo predstavljamo, kako bi nam prav prišla takšna poraba pri našem tekočem poslovanju. Z njo bi bila cena za naše porabnike dosti nižja kot je sedaj. Zato je vredno opozarjati na te številke

in si prizadevati za pridobitev kakšnega novega in večjega porabnika. Dovolj velike vodne količine bi lahko bile tudi ena od primerljivih prednosti naših občin pri iskanju potencialnih podjetnikov, ki bi locirali svoje obrate na področju naših občin. Nekaj se v tej smeri tudi dogaja, upamo, da bo tega še več. To bi imelo pozitiven vpliv na naše poslovanje in pozitiven efekt za same porabnike, ker bi višja poraba vode prinesla tudi pogostejšo izmenjavo vode v cevovodih, kar je ugodno s stališča zagotavljanja varne oskrbe s pitno vodo. Velja tudi nasprotno: preveliko zmanjševanje porabe vode prinaša poleg ekonomskih težav tudi sanitarne težave, saj na sistemih ob enakih dimenzijah cevovodov prihaja do predolgega zadrževanja vode (oziroma premajhne izmenjave vode) in tveganja glede kvalitete vode. Zaradi tega preveliki apeli k racionalni porabi vode nikakor ne pomenijo samo »enosmerno« cesto, ki nosi samo pozitivne efekte. Poraba vode na prebivalca v Sloveniji ni visoka in se glede na povprečje v Evropi nahajamo v spodnji polovici evropskih držav. Na prebivalca ta znaša v povprečju 42

kubičnih metrov vode na leto oziroma približno 117 litrov na dan. Po podatkih Eurostata je bilo v državah EU-ja v povprečju v letu 2008 oz. 2009 v gospodinjstvih porabljenih 70 kubičnih metrov vode na prebivalca (letno) oziroma 192 litrov na dan (največ na Irskem – 141 m³pitne vode na leto). Razlika je očitna.

Če analiziramo porabo vode v letu 2017 pri naših porabnikih, so dejstva naslednja. Skupno so naši porabniki porabili 1.664.685 m³ pitne vode, kar je za 42.640 m³ oziroma 2,63 % višja poraba kot v letu 2016 (hkrati pa nižja za 55.648 m³ kot v letu 2015). Poraba je bila višja tako pri gospodinskih porabnikih kot tudi pri drugih porabnikih. Pri gospodinskih porabnikih je bila višja za 25.194 m³ oziroma 2,19 %, pri drugih porabnikih pa za 17.446 m³ oziroma 3,68 %. Glede na zastavljen plan, ki je bil narejen ob upoštevanju trenda porabe vode, smo dejansko plansko oceno nekoliko preseгли, in sicer za 13.559 m³ oziroma za 0,82 %. Rezultat, dosežen pri prodaji vode, je tako pozitiven, ker je višji od načrtovanega in pozitivno vpliva na poslovni izid. Razmerje porabljene vode med gospodarskimi in gospodinskimi porabniki je znašalo približno 29,5 : 70,5. Ker je sedaj cena pitne vode za vse porabnike enaka, to razmerje ne vpliva več na poslovni izid.

Analiza skupne porabe vode po občinah kaže, da je bila ta v letu 2017 v primerjavi z letom 2016 višja v vseh občinah. Glede porabe pri gospodinjstvih je rezultat enak, če gledamo porabo pri drugih porabnikih, pa je bila samo poraba v občini Sodražica nižja kot v letu 2016. Podroben prikaz količin prodane vode po občinah in po strukturi porabnikov, skupaj s primerjavo s preteklim obdobjem, je prikazan v nadaljevanju poročila.

Ne glede na vse prej prikazane podatke o porabljeni vodi pa je potrebno ponovno poudariti tisto, kar je najbolj pomembno za vse nas: Hydrovod je v letu 2017 vsem našim porabnikom, tako gospodinjstvom kot tudi gospodarstvu in javnim službam, zagotovil zanesljivo in količinsko zadostno ponudbo pitne vode. Celo več: razpoložljive količine so bile dosti višje od evidentirane porabe, porabniki pa so od razpoložljivih količin odvzeli toliko, kolikor so v danem trenutku potrebovali. Tako je oskrba s pitno vodo glede količin potekala na vseh sistemih tekom celega leta brez omembe vrednih težav, tudi v času poletne suše, ki je bila v letu 2017 izrazitejša in je pustila vidne posledice na nekaterih zajetjih. Manjkajoče količine pitne vode za vodovodne sisteme Borovec, Briga in Polom smo dovažali s cisternami in porabniki, kljub neupoštevanju posameznikov našemu pozivu po varčni uporabi vode, niso občutili posledic te naravne nesreče. Edini kratkotrajni izpadi, ki so se na omrežjih dogajali (kratkotrajne prekinitve pri redni oskrbi), so bili posledica okvar oziroma odprave le-teh, ter drugih vzdrževalnih in investicijskih del (tudi prevezave na novozgrajena omrežja oziroma odseke vodovodov).

Nekoliko drugače je bilo pri sistemih, kjer smo imeli težave s kvaliteto zajete vode. Na srečo teh ni veliko in imajo sorazmerno malo porabnikov, ki so seznanjeni z vsemi težavami na svojem vodovodnem sistemu. Tudi tukaj smo naredili vse, kar je v naši moči, obnašali smo se zelo odgovorno in pravočasno opozarjali naše porabnike na ugotovljene nepravilnosti. Izdajali smo ukrepe preventivnega prekuhavanja vode (drugega načina zaščite porabnikov nismo imeli) in poskušali z izpiranjem omrežja ali z dodatno dezinfekcijo stanje izboljšati ali sanirati. Dejstvo je, da so zajetja na kraškem področju zelo ranljiva, da so pogosto mikrobiološko onesnažena in da ob večjih padavinah relativno hitro prihaja do višanja motnosti zajete vode. Te nepravilnosti je mogoče odpraviti zgolj z ustrežno pripravo vode, za kar pa je potrebno imeti tehnično dograjene objekte, opremljene s primerno tehnično opremo (predvsem za ustrežno filtracijo vode). Ker se podnebne spremembe stopnjujejo, kar se kaže predvsem v ekstremnih vremenskih razmerah (velike količine padavin v kratkem času, dolgotrajne suše), bo potrebno v bodoče

V svetovnem merilu se bodo **podnebne spremembe** kazale kot daljša sušna obdobja, pozimi bo manj dni s snežno odejo, ledeniki pa se bodo krčili še naprej. Več utegne biti tudi zelo močnih nalivov in posledično poplav. Talil in krčil se bo grenlandski ledeni pokrov, zmanjšala se bosta obseg in debelina morskega arktičnega ledu in gladina morja bo še naraščala. Predvideni dvig gladine morja bo lahko spremenil tudi morske tokove.

narediti določene posege na naših vodovodnih sistemih tako glede zagotavljanja virov vode (zajetij), ki imajo zadostno izdatnost tudi v času dolgotrajnih suš, kot tudi tehnične opreme za primerno pripravo vode (filtracija, dezinfekcija).

Del navedenih težav je že ali pa bo rešen po zaključku vseh del na dveh kohezijskih projektih. Projekt »Oskrba s pitno vodo na območju Sodražica – Ribnica – Kočevje« je že prinesel rešitev za težave porabnikov Borovca in Inlaufa (interventni dovozi vode ob vsaki suši postajajo preteklost). Od konca lanskega leta se le-ti oskrbujejo z vodo iz VH Kočevska Reka oziroma posledično imajo zagotovljen nadomestni vodni vir. Zdaj, ko je urejena oskrba s pitno vodo Borovca, se odpira tudi možnost rešitve težav s pitno vodo porabnikov Gornje in Dolnje Brige. To je možno urediti z izgradnjo cevne povezave med Borovcem in Gornjo Brigo, ki bo omogočila gravitacijski dotok pitne vode do navedenih vasi.

Z zaključkom izgradnje treh čistilnih naprav za pitno vodo (Blate, Slovenska vas in Globel) bo mogočena dosti boljše priprava pitne vode za vse porabnike regionalnega vodovoda, s tem pa bo zagotovljena večja varnost porabnikov pri oskrbi s to za življenje nujno potrebno dobrino. Ravno tako bo realizacija projekta izgradnje Suhokranjskega vodovoda prinesla dokončno rešitev za porabnike v vaseh Polom in Seč, saj bo za vodohran Polom zagotovljen stalni dotok pitne vode iz regionalnega vodovoda, in sicer v količinah, ki ga bodo porabniki potrebovali. Poleg tega bosta s tem projektom vključeni v sistem javne oskrbe s pitno vodo še vasi Vrbovec in Mala Gora, kar bo odprlo možnost za nove stanovanjske pozidave tudi na teh območjih.

Za nemoteno in uspešno izvedbo oskrbe s pitno vodo naših porabnikov je v veliki meri zaslužna dobro zastavljena preventivna aktivnost, ki ji pri organizaciji dela posvečamo posebno pozornost. Preventivni pregledi in kontrole so se redno terensko izvajale tekom celotnega leta 2017, še posebej pa so bile aktivnosti okrepljene v poletnem obdobju, ko je poraba največja, ko se izdatnost zajetij zmanjša in ko so gradbene in druge dejavnosti na terenu največje. Takrat moramo biti zelo hitri in odzivni, izvajamo stalne preventivne preglede stanja celotnega

vodovodnega omrežja in poskušamo pravočasno odkrivati morebitne okvare ki bi nam lahko ogrozile stabilno delovanje naših vodooskrbnih sistemov. Aktivnosti potekajo tako vizualno z rednimi obhodi in kontrolo merilnih instrumentov kot tudi z uporabo posebne opreme za iskanje okvar.

Ravno okvare so naša največja kritična točka pri izvajanju varne oskrbe s pitno vodo. Le-te prinašajo nepričakovane motnje v oskrbi porabnikov s pitno vodo in so včasih težko obvladljive, še posebej če se zgodijo na težko dostopnem terenu. Zato zahtevajo posebno

pripravljenost, ki se kaže tako v stalni pripravljenosti ekip za odpravo okvar, kot tudi pri stalni zalogi materiala in opreme v skladišču, ki ga potrebujemo za odpravo teh okvar. Cilj vsakega upravljavca pri odpravah okvar je isti: čim prej odpraviti okvaro in normalizirati oskrbo s pitno vodo. Okvaram se nikoli ne bomo izognili, ker je to nemogoče. Pojavljajo se podnevi in ponoči, v delovnem času ali izven njega, ob vikendih ali ob praznikih, praviloma pa vedno takrat, ko jih ne pričakuješ. Lahko jih ločujemo samo po tem, ali

so velike in zahtevajo takojšnje ukrepanje, ali pa so nekoliko manjše in nam omogočajo nekoliko daljši čas za reakcijo. V vsakem primeru je okvaro potrebno odpraviti, ker povzroča škodo in tveganje pri izvedbi varne oskrbe s pitno vodo.

Okvare se največkrat pojavljajo na starejših vodovodnih odsekih, na odsekih, kjer je bil poseg izgradnje vodovoda narejen nestrokovno (nepravilno polaganje cevovodov, nedokončana dela na objektih vodovoda, polaganje toge cevi direktno na skalo, itd.), v določeni meri (žal vse pogosteje) se pojavljajo tudi kot posledica nedovoljenih posegov tretjih oseb na vodovodih (ki so s tem povzročili okvare), pa tudi kot strojelom v objektih vodovodne infrastrukture. Navedeni vzroki so značilni za vse vodovode in ne zgolj za naše. Na nekatere je mogoče preventivno vplivati (pravočasna obnova), na druge pa težje, saj jih povzročajo zunanji dejavniki (vreme, drugi udeleženci v prostoru).

V lanskem letu smo izvedli 128 intervencijskih popravil na javnem vodovodnem omrežju (manjše ali večje okvare, ki so povzročale motnje in vodne izgube ter ogrožale varnost oskrbe s pitno vodo). Poleg tega smo intervenirali še 22 krat na klic ter ob tem opravili plačljiva intervencijska popravila na vodovodnem omrežju, ki so nastala kot posledica poškodb javnega omrežja s strani tretjih oseb (poškodbe, ki so se zgodile ob izvedbi raznih gradbenih del v bližini vodovodnega omrežja, kot npr. ob izgradnji kanalizacijskega omrežja, ob polaganju telefonskega omrežja, itd.). Ta podatek nas skrbi, ker kaže na ignorantski odnos izvajalcev del do komunalne infrastrukture. Včasih nam ti izvajalci odkrito povedo, da jim je cenejše plačati strošek popravila okvare, kot izvajati dela z upočasnjenim tempom. Torej jih zanimajo samo finančne posledice, tveganje zdravja porabnikov pa ni njihova skrb.

omara), črpalke in pripadajoča oprema ter tudi sistemi za dezinfekcijo.

V prikazu opravljenih intervencij niso zajete vse tiste intervencije na zajetjih, vodarnah, črpališčih in ostalih objektih vodovodov, ki jih naši porabniki niso čutili. In teh je bilo več od intervencijskih popravil na terenu. Največkrat so se zgodile ob slabem vremenu, ko je zaradi posledic udara strele prihajalo do različnih poškodb. V teh primerih so najbolj ranljivi elektro inštalacija (varovalke, zaščite, elektro

Prikazani podatki o številu okvar kažejo, da je bilo teh dosti manj kot v letu 2016. Tega rezultata smo seveda zelo veseli in mislimo, da je ta v veliki meri predvsem rezultat pomembnih finančnih vložkov v infrastrukturo, ki so se zgodili v zadnjih letih. Nikakor pa si ne delamo iluzij, da smo odpravili vse okvare na omrežju. Glede na dolžino našega omrežja vemo z veliko verjetnostjo, da imamo še mnogo malih okvar, ki nam ustvarjajo vodne izgube, žal pa jih težko identificiramo. To je izziv za jutri.

Po zaključku kohezijskih projektov bo potrebno ugotoviti nultno stanje in na osnovi le-tega začeti s sistematičnim delom na detekciji vzrokov za te izgube. To bo zelo zahtevno delo, ker je potrebno zajeti celotno omrežje, vse do merilnih mest, potrebno bo evidentirati tudi vso odvzeto vodo, vključno z odvzedom vode na hidrantih, potrebno bo nadaljevati z aktivnim delom na detekciji okvar, itd. Iskanje okvar je vsekakor najbolj zahtevno dejanje. Dostikrat zahteva timsko delo, ki se začne z analizami v pisarni ter nadaljuje na terenu samem. Iskanje okvar je praviloma dosti zahtevnejše kot samo fizično popravilo okvare. Zelo velike okvare so vidne tudi na površini zemlje in se jih pogosto najde s terenskim pregledom trase vodovoda. Dosti bolj kompleksno je iskanje manjših in na površini zemlje nevidnih okvar, teh pa je največ. Za lociranje teh okvar uporabljamo specialno (in drago) opremo za iskanje okvar oziroma lociranje mesta iztekanja vode v cevovodnih sistemih. Poleg tega potrebujemo tudi dovolj natančen kataster vodovodnih cevovodov, dobro poznavanje poteka omrežja na terenu in način delovanja le-tega. Potreben je tudi dobro usposobljen kader, ki zna to opremo tudi pravilno in uspešno uporabljati. Kljub prizadevanju in opremi, ki jo imamo, je okvare na določenih delih trase vodovoda gotovo nemogoče locirati. Detektorji za iskanje okvar prepoznajo okvaro po šumu in kjer se cevovod nahaja v območju povišanega hrupa, je okvaro težje ali pa nemogoče locirati (urbana naselja). Težje se locirajo tudi manjše okvare, ker povzročajo manjši šum. Pri vodovodih je vsak spoj potencialna šibka točka, ker začne s časom na spojih voda puščati. Več je spojev, več je šibkih točk in potencialnih mest za manjše puščanje vode. Ravno tako je težje locirati okvaro tudi na odsekih vodovoda, kjer je cev položena izredno globoko.

Odprava okvar poteka pri nas že vrsto let na ustaljen način. K sanaciji le-te vedno pristopamo zelo resno in v prvi vrsti ocenimo obseg okvare ter določimo prizadeto območje. Delo na odpravi okvar se obravnava z visoko prioriteto z namenom, da so porabniki brez vode čim krajši čas. O izvajanju vzdrževalnih in intervencijskih del na omrežju že vrsto let redno predhodno obveščamo javnost preko lokalnega radia, v posameznih primerih pa smo neposredno kontaktirali tudi porabnike (še posebej večje). Praviloma intervencijsko popravilo traja nekaj ur, razen v posebnih primerih, kjer ni mogoče uporabiti tehnike, ki jo imamo. Tako se še vedno dogaja, da je potrebno nekatere izkope izvajati ročno, kar je fizično težje, manj ekonomično in je povezano z večjo porabo časa.

jaškov (243 enojnih ter 14 dvojnih).

Poleg odprave okvar, ki so posledica izrabljenosti omrežja, smo tudi v preteklem letu nekajkrat intervencijsko ukrepali ob okvarah na hišnih priključkih. Skupno smo evidentirali (in odpravili) 145 takšnih okvar, kar je nekaj več kot v letu 2016. Poleg tega smo celovito obnovili 88 hišnih priključkov. Na zahtevo porabnikov smo prestavili 104 merilnih mest, ki so se nahajala v stanovanjskih objektih, v zunanje vodomerne jaške. Vgradili smo 257 zunanjih vodomernih

Kljub navedbi števila okvar na hišnih priključkih lahko z vso resnostjo zagotovimo, da se rezultati nekajletnega organiziranega oziroma urejenega upravljanja s hišnimi priključki že dobro poznajo. V minulih letih je bilo veliko kritičnih priključkov že obnovljenih ter veliko vodomeroz prestavljenih iz objektov v zunanje vodomerne jaške. Če ne bi bilo narejeno to obsežno delo, bi bilo stanje na terenu težko obvladljivo, količine izgubljene vode pa bi bile dosti večje oziroma s trendom povečanja. Z doseženim rezultatom še vedno nismo zadovoljni, ker vemo, da se na hišnih priključkih še vedno izgubi kar nekaj vode, nekaj pa je tudi nedovoljenega odvzema, ki ga po prestavitvi merilnega mesta v zunanji vodomerni jašek odpravimo (vsaj začasno).

Po uveljavitvi urejenega gospodarjenja s hišnimi priključki se je delo na terenu precej poenostavilo, lažje je načrtovanje posegov, ni izgube časa v prepričevanju lastnikov priključka, da je obnova le-tega potrebna, itd. Upravljanje tega dela vodovodnega omrežja sedaj načeloma poteka nemoteno (razen pri določenih izjemah) in tudi na veliko zadovoljstvo samih porabnikov, saj jim ni potrebno plačevati intervencijskih posegov v enkratnem znesku temveč je ta storitev zajeta v ceni omrežnine. Prej, ko ni bilo sistemsko rešeno financiranje tega dela vodovodnega omrežja, je le-ta bil brez prave kontrole in urejenega gospodarjenja. Dejstvo je, da so hišni priključki sestavni del stanovanjskega (ali drugega) objekta in so v lastništvu lastnika objekta. Ker izgube in okvare na tem omrežju niso posebej prizadevale lastnika objekta, le-ta tudi ni bil preveč zainteresiran za obnovo tega dela svoje lastnine, razen, če mu puščanje vode ni delalo škode na njegovi posesti. Tudi po preteku življenjske dobe hišnih priključkov lastniki

niso pristopali k njegovi obnovi (zato še vedno na terenu najdemo priključke iz pocinkanih cevi in celo iz svinčenih). Izgub, ki so se dogajale na hišnih priključkih, ni bilo možno evidentirati in oceniti in so se dejansko porazdelile na celoten sistem, povzročena škoda pa se je razdelila na vse porabnike. Upravljavci vodovoda smo bili dejansko nemočni, ker namenskih sredstev za kontrolo in obnovo hišnih priključkov nismo imeli, javnih sredstev pa za tovrstne namene nismo smeli porabljati. Lastniki priključkov so bili pasivni in niso želeli financirati obnove tega dela svoje lastnine. Sedaj delujoči način upravljanja hišnih priključkov je vsekakor eden največjih pozitivnih dosežkov spremenjene zakonodaje na področju urejanja dejavnosti oskrbe s pitno vodo. Občine so to spremembo unesle v svoje odloke o oskrbi s pitno vodo in s tem upravljavcu omogočile celovito upravljanje na vseh delih sistema za oskrbo s pitno vodo, hkrati pa so v sklopu vzdrževanja hišnih priključkov predvidele tudi selitve merilnih mest iz stanovanjskih hiš v vodomerne jaške, ki se postavijo zunaj objekta. Zato ponovno poudarjamo, da je danes upravljanje hišnih priključkov neprimerno boljše in lažje. Kar pa je najpomembnejše: nov način dela daje rezultate.

Na Hydrovodu smo tudi imenovali odgovorno osebo za vzdrževanje teh priključkov. Le-ta je vsakodnevno prisotna na terenu ter v kontaktu z našimi porabniki. Postopoma se izdeluje tudi kataster hišnih priključkov, kar je zelo zahtevna naloga, ker podatkov ni in je potrebno vse delati na novo. Ob sprejemu hišnih priključkov v upravljanje smo ocenjevali, da smo z njimi dobili v upravljanje cca. 100 km dodatnega vodovodnega omrežja. Po evidentiranju dobre polovice hišnih priključkov smo to dolžino že presegli. Že nekaj časa opravljamo podrobno kontrolo vseh vodomernih jaškov in vodomeroev, kjer ugotavljamo vodotesnost, higienske razmere, zaščitenost proti zmrzali, dimenzijsko ustreznost itd., in po potrebi porabnike o ugotovitvah tudi pisno obveščamo. Opravljeno delo ocenjujemo izredno pozitivno, saj imamo sedaj foto posnetke vseh odjemnih mest, ob tem pa smo s takim preventivnim dejanjem pomembno zmanjšali posledice, ki jih povzroči zmrzal, znižali število izlivov in poskrbeli za boljšo higieno in urejenost vodomernih mest in s tem posledično za boljšo kvaliteto pitne vode, kar je najbolj pomembno. Z nenehnim opozarjanjem na slab odnos nekaterih porabnikov do lastnih merilnih mest želimo postopoma spremeniti slabe navade porabnikov, kar je edino pravilno in nujno potrebno. Tudi sami smo bili presenečeni, kako se nekateri posamezniki malomarno obnašajo do svojega merilnega mesta in posledično tudi do svojega zdravja. V posameznih primerih so bila merilna mesta dobesedno zalita z gnojevko, kar je nedopustno.

KAKO SE SPORAZUMEVAMO VSAKODNEVNO?

- v vsakem kontaktu z uporabnikom pitne vode,
- nekoč izključno osebni kontakt, računi, objave v [časopisih](#),
- vse več je digitalnih uporabniških izkušenj (spletne strani, družbena omrežja, e-novice, e-računi, daljinsko odčitovanje, mobilne aplikacije, itd.)

porabnikov ali pa na ciljno skupino porabnikov hkrati z obračunom porabljene vode večkrat poslali tudi priložnostni dopis, s

Neposredno komuniciranje z porabniki je vsekakor potrebno in zaželeno. Tako smo tudi v minulem letu na naslove vseh naših

7. KONFERENCA KOMUNALNEGA GOSPODARSTVA

2017

VSAKODNEVNA KOMUNIKACIJA (nadalj.)

- Izmenjava informacij, podatkov, znanj
- Vzpostavitev/ohranjanje dobrega imena/ugleda
- Gradnja zaupanja in odnosa

katerim smo le-tem posredovali različna aktualna obvestila, opozorila ali navodila, povezana z izvajanjem oskrbe s pitno vodo.

Skladno z zahtevo veljavne zakonodaje, ki predvideva zamenjavo vodomeroev vsakih pet let, smo v letu 2017 izvedli 1.422 rednih menjav vodomeroev oziroma približno 16,3 % vseh vgrajenih vodomeroev. Načrtovali smo nekaj več menjav, žal, zaradi več razlogov tega nismo storili. Za nas bi bilo idealno, tako časovno kot tudi finančno, če bi imeli enakomerno porazdelitev zamenjave vodomeroev, torej na letni ravni cca 1.800 kosov. Žal je to v praksi težko uresničljivo. Zamenjava vodomeroev vedno zahteva določene priprave in organizacijo dela, saj je potrebno pri vodomeroih, ki so vgrajeni znotraj objektov, zagotoviti tudi prisotnost lastnikov, kar ni enostavno (dogaja se tudi to, da lastniki našemu monterju ne odprejo vrata, čeprav so doma). Zato občinski odloki o oskrbi s pitno vodo predvidevajo kot dolgoročni cilj prestavitve vseh merilnih mest iz objektov na zunanjo površino. To nalogo postopoma uresničujemo, hkrati pa postopoma uvajamo tudi daljinsko odčitavanje vodomeroev. Že leta 2014 smo izpeljali pilotski projekt, v okviru katerega smo vgradili in testirali manjše število vodomeroev na daljinsko odčitavanje, kar se je izkazalo kot zelo pozitivno, saj ima testiran sistem številne prednosti:

- hkrati omogoča tehnični nadzor nad delovanjem vodovodnega sistema,
- odčitavanje ne moti porabnika in je popolnoma neodvisno od človeškega faktorja,
- obračun vodarine je hiter in zanesljiv.

Za mnenje smo povprašali tudi kolege iz ostalih komunal, ki so že šli po tej poti in smo dobili same pozitivne odzive. Zato smo v naslednjih letih nadaljevali s tem projektom.

Osnova za vsak sistem daljinskega odčitavanja je vodomero, opremljen z ustreznim impulznim ali drugim elektronskim izhodom. Pri tem lahko izbiramo med različnimi vrstami prenosa podatkov:

- ročno odčitavanje podatkov preko terminala,
- povezava vodomera z računalniškim centrom preko modema,
- prenos podatkov po radijski zvezi.

Vsi naši vgrajeni vodomeroi so opremljeni s črtnimi kodami, kar popisovalcu olajša delo. Pri popisu z odčitkom črtne kode z ročnim terminalom vnese odčitano stanje vodomera. Za daljinsko odčitavanje je potrebno vodomero nadgraditi z ustreznim modulom, ki omogoča brezžičen (radijski) prenos podatkov. Na ta način je omogočeno odčitavanje podatkov brez vstopa v stanovanje oz. na mesto vgradnje vodomera, kar znatno zniža stroške odčitavanja, saj večkratni dostop do strank ni več potreben. Poleg tega je sedaj izločena tudi napaka pri prepisovanju podatkov, hkrati pa so odčitani podatki lahko izvoženi direktno v obračunski program, porabnik pa dobi mesečni račun za dejansko porabljeno količino vode. V primeru nekontroliranega iztoka vode pa je tega možno ugotoviti v krajšem času, saj se popis stanja vodomeroev lahko vrši pogosteje. Vgrajeni radijski moduli omogočajo odčitavanje, ko se vodomero z oddajnikom približamo (peš ali z vožnjo mimo objekta) na predvideno razdaljo, ki je v dosegu radijskega oddajnika.

Dobrega in načrtnega dela na vodovodni infrastrukturi si danes ne moremo predstavljati brez dobrega operativnega katastra GJI. Izdelovanju katastra podzemnih vodov se v preteklosti ni posvečalo dovolj pozornosti, za ta namen ni bilo ne časa in ne denarnih sredstev, saj je bila vsa pozornost usmerjena izgradnji in zagotavljanju pitne vode čim večjemu številu prebivalcev. Z večanjem količine različnih podzemnih vodov (elektrika, kanalizacija, telekom, plin, voda, toplovod, itd.), projektiranju z naprednimi tehnologijami in tendenco, da se čim več vodov vgradi pod zemljo, pa so informacije oz. podatki o poteku in lastnostih podzemnih vodov začeli pridobivati na pomenu. Poleg tega je tudi prostorsko načrtovanje občin brez evidentiranih podatkov gotovo nemogoče izvajati.

Kako pomemben je kataster izgrajene vodovodne infrastrukture, se na Hydrovodu zavedamo že zelo dolgo. Že pred več kot desetletjem, smo si prizadevali urediti financiranje izvajanja teh nalog, pa žal nismo bili uspešni. Zaradi tega smo sami pristopili evidentiranju stanja na terenu na način, ki smo ga sami zmogli, ki je bil za nas najcenejši in najbolj učinkovit. Kljub skromnim kapacitetam nam je uspelo evidentirati skoraj vse posege na terenu, ki smo jih sami izvajali oziroma so jih izvajale generacije Hydrovodovih delavcev, ki so skrbele za infrastrukturo pred nami. Kljub vsem težavam in omejenim informacijam, ki smo jih imeli, smo uspeli pokriti obveznosti občin, ki so jih bile te dolžne narediti, ko je država začela izvajati zakonske obveznosti na področju vzpostavitve katastra gospodarske javne infrastrukture (občine za te aktivnosti niso porabile nobenih sredstev). Natančnost podatkov pri nekaterih vodovodih sicer ni bila na najvišjem nivoju, ker smo mnoge stare vodovode imeli evidentirane na podlagi v merilu 1 : 2880. Vseeno je bil to korak naprej.

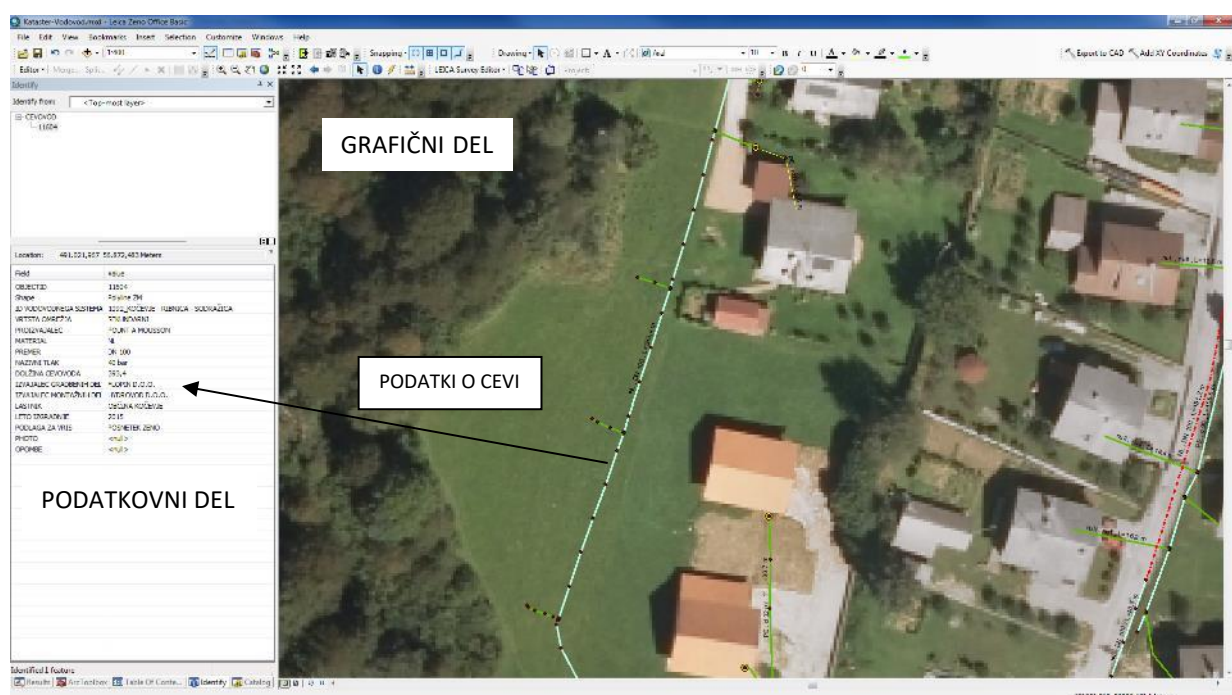
Leta 2008 smo skupaj z občinami kandidirali za nepovratna evropska sredstva, s katerimi bi naredili novi korak naprej na področju bolj resnega vodenja katastra in bili pri tem uspešni. Pridobljeno je bilo sicer dosti manj sredstev od potreb, pa vseeno smo bili te podpore veseli. Začeli smo izvajati operacijo »Vzpostavitev katastrov gospodarske javne infrastrukture v JV Sloveniji«, katere nosilec je bila občina Novo mesto, operacija pa se je financirala iz Evropskega sklada za razvoj. V sklopu te operacije je podjetje IGEA d.o.o. s podizvajalci vzpostavilo digitalni kataster vodovodnega omrežja, ki je v upravljanju Hydrovoda d.o.o., za obdelavo in prikazovanje digitalnih podatkov pa se je pridobila programska oprema P_{RO}GIS, katere ponudnik je podjetje P_{RO}TOK. Opravljeni obseg dela bi bilo nujno potrebno nadaljevati, kar je bila tudi končna sklepna ugotovitev ob zaključku operacije, saj je bilo zaradi premalo dodeljenih finančnih sredstev delo narejeno v omejenem obsegu. Žal občine niso zmogle zagotoviti potrebnih sredstev in pri tem je ostalo. Ker smo ocenili, da je nadaljevanje našega dela brez razvoja katastra nemogoče, smo se odločili, da za svoje potrebe poskušamo sami narediti kar največ, in sicer na maksimalno možen racionalen način. Da bi se povečala natančnost in količina podatkov o podzemnem vodu, smo v letu 2012 kupili napravo za zajem prostorskih podatkov Leica Zeno CS25 in programsko opremo Leica Zeno Field in Leica Zeno Office. Naprava, skupaj s programsko opremo, omogoča zajem podatkov do natančnosti 1 cm (odvisno od števila satelitov in oddaljenosti od referenčne točke). Zaradi večje kompatibilnosti naprave s programsko opremo Leica Zeno Office in zmanjšanja stroškov najema programske opreme P_{RO}GIS, smo začeli kataster voditi v programu Leica Zeno Office, katerega platforma temelji na svetovno priznanem programu ArcGIS, proizvajalca ESRI.

Od leta 2012 do danes smo nadgradili bazo podatkov o poteku in lastnostih vodovodnega omrežja, in sicer za 11.533 odsekov, vrisali smo 7271 zasunov, 1135 hidrantov, 352 zračnikov,

250 blatnikov, 1991 vodomernih jaškov, 237 sektorskih jaškov in še marsikateri podatek, ki bo v prihodnje pripomogel k boljšemu poznavanju omrežja in hitrejšemu reševanju problemov na terenu ter seveda posledično tudi večjemu zadovoljstvu strank. Že navedene številke povedo, kako velik obseg dela je bil narejen v tako kratkem času.

Največja prednost digitalizacije gospodarske infrastrukture je v tem, da so vsi podatki na enem mestu, vsak grafični element ima pripete tudi podatke o lastnostih, hitra izmenjava podatkov, hitra poprava poteka trase in podatkov in hitro pridobivanje potrebnih podatkov o dolžini omrežja, detajlih, itd.

Spodnja slika prikazuje prikazno okno programa Leica Zeno Office, iz katerega sta razvidna grafični del in podatkovni del katastra.

V prihodnje bomo stremeli k temu, da se v kataster kar se da natančno vnese trase in lastnosti vodovodnega omrežja, ki se bo obnavljal ali zgradil na novo ter da se natančnost tras in lastnosti obstoječega omrežja dvigne na najvišjo možno raven. Ko nam vse to uspe, bomo resnično naredili velik korak naprej k trajnostni skrbi za gospodarjenje z vodovodno infrastrukturo.

V vsakem letnem poročilu še posebej opozarjamo na našo največjo težavo pri vsakoletnem delovanju, to je neenakomerna časovna porazdelitev obveznosti. Kaj to pomeni? Naše delo je pretežno terensko in zahteva primerne vremenske pogoje. Takrat najlažje opravimo svoje obveznosti in učinek je najvišji. Zimsko obdobje je za nas iz znanih razlogov manj primerno za izvajanje vzdrževalnih in investicijskih del na infrastrukturi. Tudi ob deževju je gotovo nemogoče opravljati večji del naših rednih nalog. Tudi sicer pogoji, v katerih se vzdržuje vodovodna infrastruktura, niso prijazni do zaposlenih in do njihovega zdravja: dela se zunaj, na odprtem, v stiku z vodo, v pogojih, kjer sta blato in vlaga nekaj samoumevnega. Zato

poudarjamo, da so vremenski pogoji za nas zelo pomembni in glavnino našega dela najlažje izvedemo v poletni sezoni. Žal se zaradi več razlogov v tem času pojavlja tudi največje število okvar na infrastrukturi, hkrati pa se tudi te najlažje ugotovijo, locirajo in odpravijo.

Poletni čas je tudi najbolj primeren za izvedbo manjših ali večjih posegov na vodovodni infrastrukturi, s katerimi se ohranja ali izboljšuje stanje le-te, ker se v tem času tovrstna dela najlažje izvajajo in se tudi povzroči najmanjša škoda na okolici. Iz istega razloga so v poletnem času najbolj aktivni tudi drugi investitorji (fizične osebe, pravne osebe, upravljavci druge komunalne ali cestne infrastrukture, itd.), ki koristijo primerne vremenske pogoje za izvajanje svojih investicijskih načrtov. Ker so mnogi njihovi posegi v manjši ali večji meri povezani tudi z vodovodno infrastrukturo, je razumljivo, da moramo pravočasno odgovoriti na njihove potrebe in naročila (novi priključki, prestavitev cevovodov, sprememba merilnih mest, itd.) in ne smemo biti tisti, ki zaviramo njihovo investicijsko dejavnost. Včasih se zgodi, da se vseh obveznosti zbere preveč in trenutne potrebe po naših storitvah presejajo naše realne zmožnosti. Če se ob tem pojavijo še težave s sušo, postajajo razmere težko obvladljive. Je pa potrebno priznati, da se aktivnosti v teh nekaj mesecih tudi najbolj poznajo na finančnem izidu in je zato razumljivo, da vlagamo v tem obdobju maksimalen napor, da naredimo največ, oziroma da z omejenim številom zaposlenih usklajujemo vse obveznosti, ki sproti nastajajo.

V takih razmerah nas je vedno premalo in to obdobje je tvegano in zelo stresno za vse zaposlene. Kako opraviti vse naloge in hkrati poskrbeti za izpolnitev vseh ukrepov varstva pri delu na odprtem, še posebej, ko zunanje temperature presežejo 28 stopinj Celzija, kar naj bi bila meja za zdravo delo, je vprašanje, ki včasih ostane brez odgovora. Velja omeniti, da smo v minulih letih dobili v upravljanje več dodatnih vodovodnih sistemov ter dodatnih odsekov obstoječih vodovodov, število zaposlenih pa smo bili prisiljeni zmanjševati predvsem zaradi ohranjanja likvidnosti, ki je bila ogrožena zaradi nizke cene vode. Zato so se realno naše operativne zmožnosti zmanjšale. Če na podlagi prikazanega obsega del dajemo objektivno oceno našega dela, lahko tudi nepoznavalci razmer v naši dejavnosti pritrdijo naši oceni, da smo se za doseg vseh opisanih rezultatov morali dobro organizirati in maksimalno obremeniti celotno tehnično operativno ekipo zaposlenih zato bi »človek več« v teh pogojih še kako prav prišel. Zato je v našem načrtu prisoten ukrep, da z normalizacijo stanja na cenovnem področju postopoma tudi prilagajamo število zaposlenih dejanskim potrebam. Še lažje bi svoje cilje dosegli, če bi bila naša delovna zakonodaja bolj fleksibilna.

Zagotovitev visokega standarda oskrbe porabnikov s pitno vodo na našem območju si danes ne moremo predstavljati brez stalne dežurne službe. Ta je v pripravljenosti 24 ur na dan tekom celega leta. Mnoge intervencije te službe so pripomogle k uspešni in hitri odpravi mnogih okvar, ki jih porabniki niso niti zaznali. Stalna dežurna služba pomeni določen strošek za vsakega upravljavca, je pa ta strošek nujen za varno oskrbo s pitno vodo, saj se ob izrednih dogodkih s hitrimi intervencijami omogoča normalizacija stanja na terenu v sorazmerno kratkem času, poleg tega pa se z intervencijami prepreči stopnjevanje gospodarske škode ter izpraznitev sistemov. Zaradi tega pomeni dežurna služba obvezen standard pri izvajanju oskrbe s pitno vodo, saj so zahteve in pričakovanja porabnikov po hitri intervenciji in čim

prejšnji sanaciji okvare zelo visoka in razumljiva. To še posebej velja za gospodarske porabnike, ki lahko ob daljšem izpadu oskrbe s pitno vodo utrpijo tudi poslovno škodo.

Za varno oskrbo s pitno vodo ni dovolj poskrbeti samo za zadostne količine vode. Upravljaivec mora poskrbeti tudi za zagotavljanje ustrezne kvalitete pitne vode, ki jo porabniki uporabljajo za zagotavljanje svojih potreb. Zahtevnost oskrbe s pitno vodo se je zlasti povečala z implementacijo evropskih zahtev v naš pravni red. Upravljalci imajo danes mnogo težje delo kot nekoč in dosti večjo odgovornost. Ena od teh je tudi izvajanje notranjega nadzora nad kvaliteto vode, ki je zasnovan na HACCP načelih. Osnova sistema HACCP je obvladovanje tveganj za zdravje ljudi. Tveganje v tem primeru predstavlja verjetnost nastanka zdravju škodljivih posledic zaradi izpostavljenosti dejavnikom tveganja v biološkem, kemijskem in fizikalnem smislu. Obvladovanje tveganja vključuje prepoznavanje dejavnikov tveganj (mikrobioloških, kemijskih in fizikalnih) in tveganih okoliščin. Tveganja je potrebno tudi ovrednotiti (visoko, srednje, nizko) in razvrstiti

TVEGANJA, POVEZANA S PITNO VODO

FIZIKALNA TVEGANJA

- Prisotnost tujih delcev (vsedlina, motnost...)

KEMIJSKA TVEGANJA

- Prisotnost onesnaževal (pesticidov, težkih kovin...)

BIOLOŠKA TVEGANJA

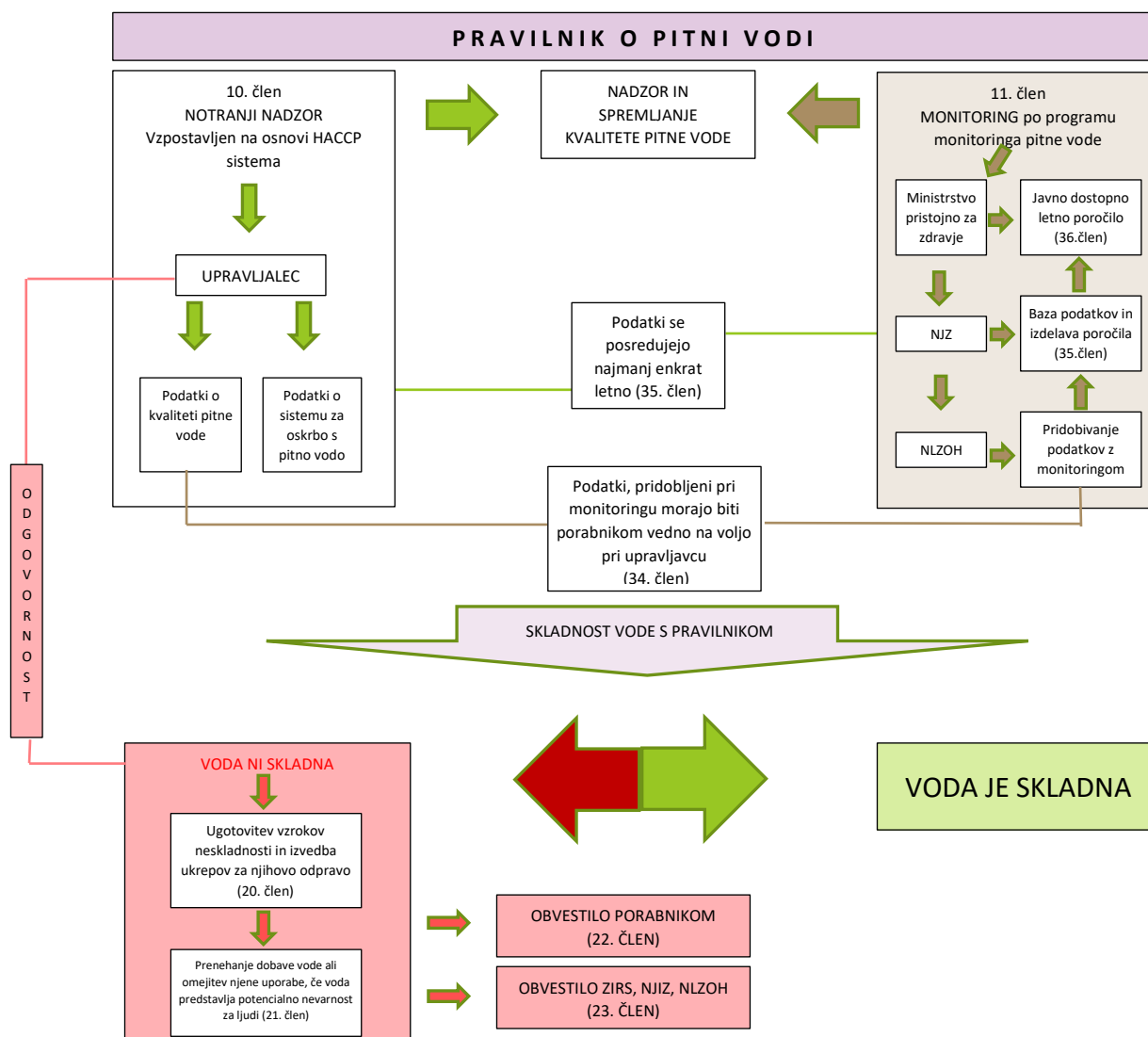
- Prisotnost mikroorganizmov (bakterij, virusov, parazitov...)

glede na težo posledic. Prav tako je potrebno določiti ukrepe za preprečitev, odstranjevanje ali omejevanje tveganja. Vse naštetе faze so obdelane tudi v HACCP sistemu, ki je vpeljan na Hydrovodu. Za uspešno delo je potrebno veliko postoriti. Osnova je redno terensko spremljanje stanja, tekoče vzdrževanje opreme za pripravo in dezinfekcijo pitne vode ter odpravljanje morebitnih

nepravilnosti in okvar. Tudi če vse to delamo sistematsko, se nam še vedno lahko zgodi kaj nepredvidenega.

Pri vseh naših aktivnostih nam že nekaj let posebno strokovno podporo nudi zunanji sodelavec, Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano, Oddelek za okolje in zdravje Novo mesto (nekdanji Zavod za zdravstveno varstvo iz Novega mesta), ki je na svojem področju delovanja že vrsto let med vodilnimi v naši državi po strokovnosti, kvaliteti dela, organiziranosti in odzivnosti. Le-ta je na terenu tudi odvzemal vzorce pitne vode in jih v svojem laboratoriju analiziral ter na osnovi rezultatov analiz dajal potrebna navodila oziroma usmeritve. Tako je bilo v okviru notranjega monitoringa skupno odvzeto 349 vzorcev za mikrobiološke preiskave in 100 vzorcev za sanitarno-kemične preiskave, kar je obseg, primerljiv z letom prej.

Shematski prikaz nadzora nad pitno vodo v Republiki Sloveniji

Tudi sami smo izvedli kar nekaj preventivnih kontrol kvalitete vode. Tako smo v lastnem priročnem laboratoriju analizirali 89 vzorcev. Skupno strokovno delo s predstavniki Nacionalnega laboratorija je tako na terenu kot tudi v laboratorijih potekalo konstantno in uspešno, informacije smo izmenjevali zelo hitro. Ta način dela se je še posebej izkazal pri sumu ali ugotavljanju nepravilnosti.

Velja omeniti, da tudi država izvaja dodatno kontrolo kvalitete pitne vode z državnim monitoringom. V okviru tega monitoringa je bilo na omrežju vzeti 57 vzorcev, od tega jih je bilo 8 z razširjeno kemijsko analizo. V letu 2017 je bilo opravljeno štirinajst celodnevni inšpekcijskih pregledov, na katerih ni bilo zaznanih nobenih nepravilnosti.

Skupna ocena je, da je bilo delo pri zagotavljanju ustrezne kvalitete pitne vode uspešno opravljeno in da je dobavljena voda porabnikom v večini izpolnjevala zahteve veljavnega Pravilnika o pitni vodi. Ni šlo brez težav, bilo je tudi nekaj določenih okvar na opremi. Manjša odstopanja so se dogajala samo na vaških sistemih, ki niso dograjeni v celoti in za katere vemo,

da so v bližnji prihodnosti potrebni ukrepanja. Ker nismo imeli drugih hitrih rešitev, je bilo potrebno opozoriti porabnike na nujnost prekuhavanja vode za prehranske potrebe ter za tem poskušati z različnimi ukrepi čim prej sanirati nastale težave.

Uspešno spremljanje stanja na terenu ter hitro ukrepanje je odvisno tudi od dostopnosti posameznih vodooskrbnih objektov (zajetij, vodohranov). Žal imamo pri tem nekaj težav, saj do nekaterih objektov ni zagotovljenega primerne dostopa ali je ta oviran s strani najemnikov kmetijskih zemljišč (vodohran Inlauf, črpališče Mozelj, črpališče in vodohran Knežja Lipa, vodohran Kovača vas, itd.). Pred mnogimi leti, ko so porabniki ostajali brez vode tudi več dni (in to ni bilo nič nenavadnega), dostopnost ni bila toliko pomembna in zagotovitvi le-te se ni posvečala posebna pozornost. Naj to podkrepimo z najboljšim primerom: en od naših ključnih vodohranov je VH Blate in do tega strateško pomembnega objekta ni bil mogoč dostop skoraj 50 let. To nam vse pove o načinu dela nekoč in danes. Danes so potrebe drugačne in obveznosti upravljavca so višje. Zato nedostopnost ali težja dostopnost do objektov pomeni upravljavcu veliko oviro pri njegovem tekočem delu (redna kontrola, vzdrževanje, pranje celic itd.) in investicijskem vzdrževanju, hkrati pa predstavlja pomembno tveganje za zaposlene in za varno vodooskrbo. Pri razrešitvi tega problema pričakujemo aktivno udeležbo in pomoč občin, saj sami tega nismo zmožni.

Rezultat strokovnega dela pri spremljanju kvalitete oskrbe s pitno vodo je zbirno poročilo o zdravstvenem nadzoru pitnih voda, ki je sestavni del tega Letnega poročila. Iz le-tega se kaže stanje na terenu glede zagotavljanja kvalitete oskrbe s pitno vodo v letu 2017, daje potrebne usmeritve in predloge za delo v letu 2018 in naprej ter predloge za investicijske posege, ki bi izboljšali trenutno stanje. Še naprej

► Vedno bolj se zavedamo, da je voda vrednota.

velja večkrat izrečena ugotovitev, da se kljub vse glasnejšim zahtevam po večji skrbi za našo naravo, še vedno obnašamo neodgovorno, kar se še posebej pozna na mnogih vodnih virih. V naši državi se že nekaj časa pripravlja sprememba zakonodaje, ki regulira vprašanja, povezana z zahtevami o kvaliteti vode (nova Uredba o pitni vodi), hkrati pa na nivoju Evropske skupnosti pripravljajo novo direktivo s

► Jo bomo zmogli ohraniti čisto in zdravo /varno?

tega področja, oba predpisa pa naj bi po najavah prinesla še višje standarde za varovanje zdravja porabnikov in posledično nove obveznosti upravljavcu vodovoda. Na podlagi tega lahko v naslednjih letih pričakujemo mnoge nove naloge, ki bodo zagotovo imele posledice v potrebi po dodatnih investicijskih posegih na vodovodni infrastrukturi (predvsem na področju priprave vode) ter tudi kadrovske okrepitvah. Več o opravljenem delu na področju zagotavljanja kontrole kvalitete pitne vode bo podano v nadaljevanju tega poročila.

Od ostalih aktivnosti v letu 2017 je potrebno omeniti še aktivnost, ki jo izvajamo v prvem četrtletju vsakega leta. Gre za pripravo različnih poročil, ki jih je potrebno poslati različnim državnim inštitucijam. To so:

- poročila o notranjem monitoringu pitne vode (analize vseh rezultatov analiz pitne vode),
- poročila za ARSO o meritvah odvzete vode za oskrbo in meritvah nivojev podzemne vode za vodne vire, ki jih uporabljamo za oskrbo s pitno vodo,
- poročila za MOP o načrpani vodi in vodnih izgubah.

Izdelava vseh teh poročil zahteva vrsto opravil in veliko porabo časa, tako na terenu, kjer se zbirajo potrebni podatki, kot tudi v pisarnah, kjer se zbrani podatki obdelajo in pripravijo v končni obliki. Ob koncu leta 2017 smo pripravili za vse občine program oskrbe s pitno vodo za obdobje 2018 – 2022.

Na Hydrovodu opravljamo tudi druge aktivnosti, ki niso povezane z oskrbo porabnikov s pitno vodo, temveč bolj sodijo na področje sodelovanja z našimi porabniki ter ozaveščanja mladih o pomenu pitne vode.

V okviru sodelovanja z Gimnazijo in srednjo šolo Kočevje smo v januarju predstavili gospodarsko javno službo oskrbe s pitno vodo.

Pri tem smo predstavili tudi delovanje našega javnega podjetja kakor tudi delovanje dejavnosti oskrbe s pitno vodo na celotnem kočevsko-ribniškem območju. V mesecu novembru je bila za Gimnazijo in srednjo šolo Kočevje opravljena še terenska predstavitev delovanja javnega podjetja Hydrovod v Blatah, ki je v bistvu pomenila nadgradnjo januarskega srečanja.

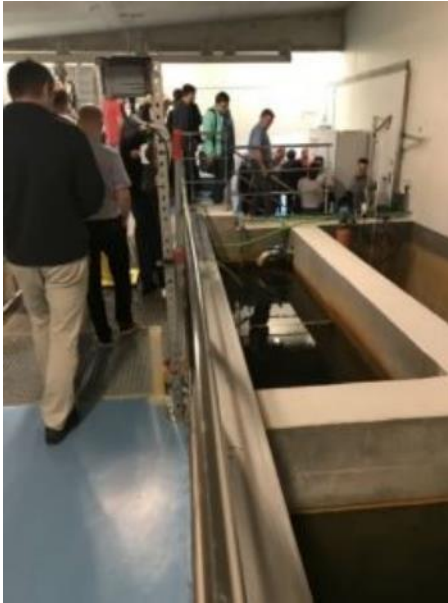
Pod našim mentorstvom je v februarju eden od dijakov izdelal projektno nalogo, v kateri je z mikrobiološkimi in kemijskimi analizami primerjal 5 različnih vodnih virov. Prav tako smo eni študentki vodarstva pomagali pri izdelavi naloge »Pregled in ureditev vodovodnega sistema Sveti Gregor«.

V februarju smo sodelovali tudi na zaključni prireditvi RTM Kočevje, kjer smo pripravili predstavitev našega dela.

Ob izvajanju svojega dela skrbimo tudi za izobraževanje naših zaposlenih in sodelovanje z drugimi. Te aktivnosti navajamo samo na kratko:

- Sodelovanje v delovni skupini »Skupaj za boljšo družbo« v okviru GZS.
- Izobraževanje HACCP in dobra higienska praksa.
- Sodelovanje in aktivna udeležba (članstvo v programskem svetu, moderator ene od delovnih skupin) pri organizaciji 7. Konference komunalnega gospodarstva v organizaciji Zbornice komunalnega gospodarstva.
- Sodelovanje na delavnici v organizaciji Zbornice komunalnega gospodarstva pri GZS: priprava nove Uredbe o pitni vodi.
- Sodelovanje v Sosvetu za statistiko naravnih virov in okolja v okviru SURS-a.
- Aktivno sodelovanje v Upravnem odboru Zbornice komunalnega gospodarstva (podpredsednik) ter vodenje sekcije »Ekonomika«.
- Sodelovanje na med laboratorijskem primerjanju kemijskih parametrov AOX in TOC.

- Udeležba na strokovni delavnici Hach: novosti na področju analize pitne vode.
- Udeležba na delavnici Slovenskega društva za zaščito voda: Izzivi in priložnosti pri oskrbi s pitno vodo v Šoštanju.
- Laboratorijska delavnica : Delo s kivetnimi testi.
- Posvet o pitni vodi: Dobre prakse pri zagotavljanju kakovosti pitne vode.

4 KAKO NAPREJ

V poročilu smo že zapisali, da je urejen sistem oskrbe s pitno vodo zelo zahteven in drag ter se gradi, dograjuje in obnavlja tekom celotnega obdobja njegovega obratovanja. S takšnim premoženjem je potrebno gospodariti strokovno in se nič ne sme prepustiti slučajnostim, ker je oskrba s pitno vodo preveč pomembna za vsakdanje življenje vseh nas. Za vzpostavitev vodovodnega sistema je potreben velik denarni vložek in zato je odgovornost vseh udeležencev, ki sodelujejo pri kreiranju in izvajanju vodooskrbe zelo velika.

Načrtovanje razvoja dejavnosti oskrbe s pitno vodo je stalna skupna naloga tako upravljavca kot tudi občin. Pri tem iščemo rešitve za posege, ki imajo cilj širiti mrežo vodooskrbe na področja, ki še niso vključena v sistem javne vodooskrbe, kot tudi za posege, ki se nanašajo na rekonstrukcije oziroma obnove obstoječega omrežja in priključitve novih porabnikov. Del razvoja je povezan z realizacijo prostorskih načrtov, mnogi razvojni načrti oziroma izboljšave pa so posledica analiz odpravljenih intervencijskih okvar ter sanacije kritičnih točk na vodovodih. Dejstvo je, da vodovodna infrastruktura na mnogih področjih ni v zadovoljivem stanju in je pomemben delež le-te že amortiziran in potreben obnove. Kot taka ni več varna, ker prinaša preveč tveganj. V preteklosti je bilo zaradi neekonomskega delovanja komunalnega gospodarstva (prenizke cene) izgubljeno preveč nujno potrebnih finančnih sredstev, s katerimi bi se lahko pravočasno obnovilo veliko kilometrov vodovodnega omrežja. Danes ni mogoče čez noč popraviti zamujenih priložnosti. Tudi ni mogoče zagotoviti vseh potrebnih lastnih sredstev za realizacijo vsega tistega, kar bi bilo potrebno postoriti. To je splošno znano tudi na nivoju naše države.

Tega se zavedamo tudi pri nas, tako občine kot tudi javno podjetje Hydrovod, in v okviru možnih rešitev iščemo razvojne poti za nas. Nov način obračuna porabljene vode, ki predvideva zbiranje namenskih sredstev za obnovo infrastrukture (omrežnina), je pomenil korak v pravo smer, ampak zgolj pod pogojem, da se ta sredstva dejansko tudi namenijo za obnovo vodovodne infrastrukture. Ker pa zatečeno stanje zahteva finančni vložek, ki je večji od razpoložljivih sredstev oziroma lastnih možnosti, je in bo še nekaj časa potrebno vlagati napore v iskanje dodatnih virov, bodisi iz državnega proračuna bodisi iz EU skladov. V zadnjih nekaj letih je bilo iz naslova uspešnega kandidiranja na različnih razpisih pridobljeno kar nekaj nepovratnih sredstev za izgradnjo in obnovo vodovodne infrastrukture. Vsekakor je največji dosežek uspešen zaključek kandidature za dodelitev nepovratnih sredstev za projekt »Oskrbe s pitno vodo na območju Sodražica – Ribnica – Kočevje« (krajše SORIKO). Ta investicija, ki je v fazi realizacije in bo predvidoma v veliki meri zaključena v letošnjem letu, se sofinancira iz sredstev kohezijskega sklada v aktualni finančni perspektivi 2014 – 2020, procent sofinanciranja pa je izredno visok. Dela na terenu so vidna na mnogih lokacijah, vidni pa so tudi določeni končni »izdelki«. Seveda smo veseli te investicije, ker bo prinesla veliko pozitivnih sprememb. Navajamo samo tri:

- Zgrajeni bodo osnovni transportni cevovodi, ki so hrbtenica delovanja vodovoda. Ti cevovodi bodo nadomestili stare, nezanesljive in že amortizirane azbestne cevi, o katerih imajo mnogi različne pomisleke.

- Zgrajene bodo tri nove vodarne, ki bodo poskrbele za primerno pripravo vode na zajetju. S tem se bo varnost oskrbe s pitno vodo bistveno povečala za vse porabnike.
- Na novozgrajeno omrežje bodo priklopljeni novi porabniki, ki sedaj nimajo primerno urejene oskrbe s pitno vodo.

Projekt SORIKO ni samo velik finančni projekt, temveč je tudi logistično velik in zahteven projekt, ki terja maksimalno spremljanje vseh posegov in veliko koordinacije med vsemi udeleženci gradnje. Na Hydrovodu smo se od začetka zavedali vseh težav, ki nas čakajo tekom gradnje. Na srečo smo nekatere ovire že preskočili v letih 2016 in 2017, upamo, da bomo uspešni tudi v nadaljevanju izvedbe projekta. Mnoga odprta vprašanja smo morali reševati sproti (in še jih bomo morali), ker v bistvu gradimo nov sistem, star pa mora še vedno nemoteno obratovati in mora ohranjati redno oziroma stalno in varno oskrbo s pitno vodo naših porabnikov. Kako je to resno vprašanje, je najbrž znano vsem, ki vsaj minimalno poznajo problematiko oskrbe s pitno vodo našega območja. Veliko delo je naredila tudi vodilna občina, Občina Kočevje, ki izstavlja finančne zahteve posredniškemu organu, ki je v bistvu glavni investitor projekta. Kontrole s strani posredniškega organa so zelo zahtevne in je potrebno vložiti veliko napora, da se pride do željenega rezultata. Tudi prispevek ostalih dveh občin je pomemben. Skupen nastop in timsko delo zahtevata dosti usklajevanja, razumevanja in strpnosti pri vseh partnerjih. Potrebno bo ostati dosleden vse do zaključka projekta, potrebno bo zagotoviti še preostali del lastnega deleža potrebnih finančnih sredstev ter izvesti vsa tista opravila, ki so potrebna za črpanje nepovratnega deleža sredstev proračuna države in EU (zahtevki, obrazložitve itd.). Če bomo naredili vse zastavljene naloge, bomo opravili resnično veliko delo.

Velja omeniti še en velik kohezijski projekt, v kateremu je udeležena zgolj Občina Kočevje. Gre za projekt Oskrbe s pitno vodo Suhe Krajine. Tudi ta projekt bo pomembno vplival na stanje oskrbe s pitno vodo področja, na katerem se projekt gradi. Gotovo vse navedeno za projekt SORIKO velja tudi za ta projekt. Tudi tukaj bo potrebno vložiti veliko napora, da se uspešno pride do cilja.

Kot je že bilo rečeno, potreb je še veliko. Potrebno bo pripraviti vse potrebne rešitve in vso potrebno dokumentacijo in iskati finančne priložnosti za realizacijo pripravljenih projektov. Nekaj od teh bo mogoče realizirati s sredstvi najemnine, za ostale pa bo spet potrebno poiskati določen delež sofinancerskih sredstev, bodisi iz sredstev proračuna države ali proračuna EU.

5 ZAKLJUČEK

Prikaz opravljenega dela v letu 2017 kaže, da smo dejavnost, ki nam je zaupana, opravili kvalitetno, korektno, odgovorno in strokovno. V minulem letu je bilo narejeno veliko razvojnih korakov, opravljeno je bilo opazno delo na področju vzdrževanja vodovodnega omrežja, kakor tudi na vzdrževanju in obnovi hišnih priključkov. Poleg izvedbe zahtevnega in obsežnega dela na področju osnovne dejavnosti smo dosegli tudi pomembne rezultate na področju dopolnilne dejavnosti. S prihodki, ustvarjenimi na tem področju, smo si izboljšali likvidnost in hkrati zmanjšali stroške na osnovni dejavnosti (in posredno pripomogli k nižji ceni pitne vode) ter tudi na ta način omogočili zadovoljiv finančni rezultat izvajanja te dejavnosti.

Tako velik obseg opravljenih del je zahteval tudi veliko angažiranje vseh zaposlenih, kar se pozna tudi na končnem finančnem izidu. Prikazano delo v letu 2017 je v pretežni meri narejeno z lastnim kadrom oziroma z lastno opremo. Za izvedbo manjšega obsega del (pretežno ozko specializiranih del ali del s težko gradbeno mehanizacijo, ki je nimamo) smo najemali podizvajalce. Tudi sami smo se pojavljali na posameznih projektih kot podizvajalci za montažna dela in dobavo materiala, kar je sicer za nas manj ugodno, saj je učinek izkoristka delovnega časa nižji, pa tudi finančni donos je slabši. Vsi doseženi cilji so rezultat kolektivnega dela vseh zaposlenih.

Na Hydrovodu imamo relativno majhno in prilagodljivo ekipo, ki obvlada dosti široko področje znanj ter zna in zmore opravljati svoje naloge. Seznam in število zaposlenih se tekom leta ni spreminjal, poslovno leto smo zaključili s 35 zaposlenimi, med temi pa jih nekaj že izpolnjuje pogoje za upokojitev.

Izvajanje naše dejavnosti je zelo zahtevno in težko pridemo do primernih kadrov (v preteklosti smo imeli kar nekaj neuspešnih objav za prosta delovna mesta). Pogoji dela na Hydrovodu niso lahki in niso atraktivni, dela se pretežno na terenu, največ je ročnih in fizično napornih del, tudi dvigovanje težkih bremen, delo je »umazano«, dela se na odprtem v vseh vremenskih pogojih (visoka temperatura, sončno sevanje, voda, mraz, vlaga, dež, sneg, ...). Samo delo je dostikrat izredno nevarno in tvegano, velikokrat se dela tudi v pogojih interventnega dela, v popoldanskem času, ob vikendih in praznikih. Prisotno je tudi dežurstvo, ki omejuje gibanje posameznika v popoldanskem času, kar je za mnoge velika ovira. Skratka, delo naših delavcev je težko in zahtevno, hkrati pa premalo znano, premalo cenjeno in, žal, premalo plačano (prejeto plačilo resnično ne pokriva vseh tveganj za zdravje zaposlenih).

Ob tem so zahteve naših porabnikov in stroke vse višje in temu se moramo prilagajati, kar dostikrat ni enostavno. Zato je občasno izraženo nezadovoljstvo zaposlenih z njihovim standardom v veliki meri tudi upravičeno. Dejavnost oskrbe s pitno vodo zahteva veliko znanja in posledično šolske izobrazbe (nekdanjih fizičnih - nekvalificiranih delavcev za ročne izkope ni več, to delo se redko izvaja in je nadomeščeno s strojnimi izkopi, ki spet zahtevajo šolsko izobrazbo, psihične sposobnosti in izkušnje). V letih gospodarske krize so se prejemki naših delavcev nižali (kar je pomenilo nižanje njihovega standarda) kljub dejstvu, da so delavci delali

zelo dobro in z dodatnim naporom ustvarjali vsako leto zelo dobre rezultate na področju dopolnilne dejavnosti. Ta je prinašala dobiček družbi in ohranjala oziroma izboljševala likvidnost, največkrat pa se je ta dobiček dopolnilne dejavnosti enostavno pretil v pokrivanje izgube na osnovni dejavnosti in s tem v subvencioniranje cene pitne vode (porabniki bi zagotovo plačevali bistveno višjo ceno pitne vode, če stroški izvajanja te dejavnosti ne bi bili delno pokriti iz pozitivnega rezultata, ustvarjenega z izvajanjem dopolnilne dejavnosti). To sicer ni skladno z evropsko direktivo, ki zahteva oblikovanje cen po načelu »povzročitelj plača povzročene stroške«, žal pa v danem momentu ni šlo drugače. Prava pot bi bila, da se dobiček iz dopolnilne dejavnosti preusmeri v razvoj podjetja in vsaj delno v stimulacijo tistih, ki so ga ustvarili. Pred krizo so delavci čutili določene ugodnosti od dobička dopolnilne dejavnosti (približno 30 %) , od tedaj pa več ne (kar najbrž ni prav, ker so zaposleni vse pogosteje udeleženi pri dobičku tudi v zasebnem sektorju).

To se je v prejšnjih letih žal začelo odražati v migraciji več delavcev, ki je prej nismo poznali. Iz podjetja praviloma odhajajo dobri, sposobni in mlajši delavci (to posredno pomeni, da se s takšno migracijo kot kolektiv »staramo«), ki si hitro najdejo nove zaposlitve in zato so migracije izredno negativne in nevarne za Hydrovod, saj do novih dobrih, strokovnih in zanesljivih delavcev, ki jih naša dejavnost zahteva, kot že rečeno, težko pridemo. Prihod novih delodajalcev na naše področje in ponudba novih 500 ali več delovnih mest lahko hitro privabi kakšnega našega sodelavca, da si poišče službo v zaprtem prostoru, pod streho, v boljših delovnih pogojih in poleg tega z višjim zneskom na plačilni listi. Kaj bi to za nas pomenilo, ni potrebno navajati. Če želimo zagotoviti stabilnost podjetja in posledično stabilnost izvajanja same dejavnosti, bo potrebno na tem področju izvesti določene premike.

Pred leti je bilo v naši družbi zaposlenih več delavcev, kot jih imamo danes, kljub dejstvu, da smo imeli v tistem času približno tretjino krajše omrežje in tretjino manj vodovodnih sistemov v upravljanju. Zaradi zagotavljanja finančne likvidnosti, ki je bila načeta s prenizko ceno pitne vode, smo bili prisiljeni izvajati racionalizacijo in manjšati število zaposlenih (delno je bil s tem zmanjšan tudi standard vodooskrbe oziroma obseg vzdrževanja). Kljub temu smo v relativno kratkem obdobju prevzeli v celovito upravljanje 10 dodatnih vodovodnih sistemov ter še enega v občasno vzdrževanje in začeli oskrbovati s pitno vodo mnoga dodatna naselja, kot so Kot, Jurjevica, Breže, Ravni Dol, Male Vinice, Žimarice, Zamostec, Petrinci, Kračali, Kržeti, Betonovo, Onek, Žaga, Knežja Lipa, Lipovec, Sela, Zapuže, Motvoz, Laze ob Kolpi, Novi Kot, Grbac, Tišenpolj, Padovo, Planina, Rajšele, Poden, Colnarji, Dren, Nova Štifta, itd. Kohezijski projekti nam bodo prinesli dodatne nove kilometre vodovodnega omrežja, nove vasi v upravljanje (Vinice, Zapotok, Sinovica, Preska, Mala Gora, Vrbovec, Ravne) in nove porabnike. Še največji obseg dodatnega dela smo pridobili s prevzemom v upravljanje vseh hišnih priključkov, in teh ni malo. Ker ni bilo nobenega podatka o skupni dolžini tega dodatno pridobljenega omrežja, smo ocenjevali, da gre za cca. 100 km omrežja. Po evidentiranju nekaj več kot polovice naših priključkov, smo to dolžino že presegli, kar pomeni, da bo skupna dolžina hišnih priključkov znašala med 140 in 150 km.

Vse naštetu predstavlja zajeten dodaten obseg dela, ki se kaže v obliki skrbi za vzdrževanje, delovanje in obratovanje dodatnih kilometrov omrežja in dodatnih objektov vodovodne

infrastrukture (ne glede na količino prodane vode) ter dodatnih hišnih priključkov. Jasno je, da takšnega obsega dela ne bo mogoče izvajati s sedanjim številom zaposlenih. Dodatno težo predstavlja tudi dejstvo, da je precej od naštetih naselij, ki smo jih dobili v upravljanje, dokaj dislociranih od večjih strnjenih naselij ter z malim številom porabnikov, kar je za upravljanje še težje. Poleg tega nam novozgrajena infrastruktura pomeni dodatno finančno obremenitev, saj dodatni prihodki od prodaje vode ne pokrivajo novonastalih stroškov, hkrati pa nam nizka poraba vode povzroča kar nekaj težav pri zagotavljanju kvalitetne oskrbe s pitno vodo novih porabnikov (možnosti nastanka postane vode). Ne glede na vse naštetu, je potrebno za infrastrukturo primerno poskrbeti, kar tudi počnemo, včasih tudi z dodatnim popoldanskim delom ali pa z delom v dnevih, ki so dela prosti (sobota, nedelja, prazniki). Samo na ta način ter z velikim prizadevanjem smo uspeli odgovoriti na gotovo vse nujne naloge na področju vzdrževanja vodovodne infrastrukture ter izvajanja tržnih oziroma dopolnilnih dejavnosti. Seveda se bi dalo še marsikaj postoriti na področju osnovne dejavnosti, za to pa bi potrebovali več časa, sredstev in zaposlenih. Ne glede na vse navedeno nas veseli tudi končni finančni izid, saj smo pomembno presegli zastavljeni finančni načrt, kar ni bilo enostavno.

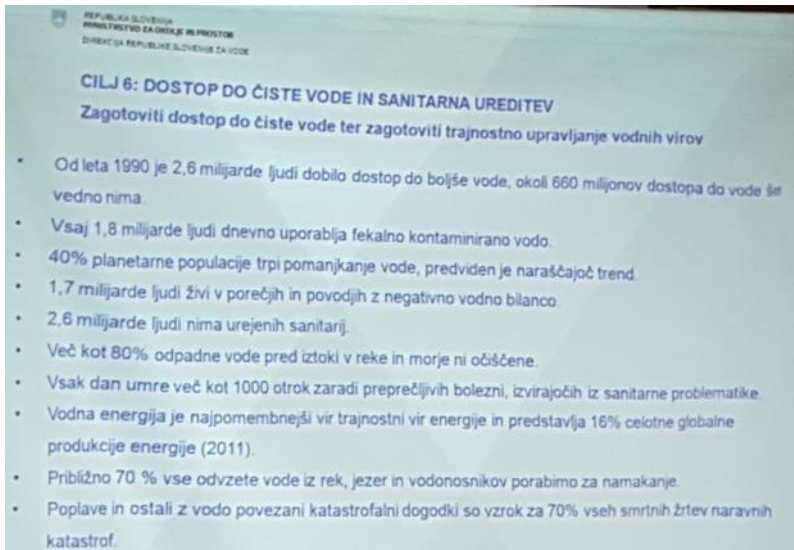
V tem letnem poročilu smo že opozorili na težavo, ki jo imamo z neenakomerno časovno porazdelitvijo obveznosti. Svoje naloge bi dosti lažje opravili, če bi bile te bolj enakomerno razporejene in če bi nam vremenske razmere dovoljevale več terenskih delovnih dni. Žal je to s sedanjo rešitvijo upravljanja z infrastrukturo nemogoče (če bi imeli model upravljanja s stvarnim vložkom infrastrukture v javno podjetje, bi bilo poslovanje pri mnogih detajlih lažje, hitrejše in bolj operativno). Proračunsko financiranje ima svoje zakonitosti, na vreme pa se tudi ne da vplivati. Ob krajši in bolj »prijazni« zimi imamo na razpolago več primernih delovnih dni za posege na terenu, če pa je zima dolga in bogata s snegom, je tega manj. Poleg tega je tudi nam sneg dodatni strošek (»neproduktivni« strošek), saj moramo z rednim pluzenjem poskrbeti za stalno dostopnost vseh naših vodarn (sicer ne moremo zagotoviti nemotenega obratovanja naših vodovodnih sistemov) in pomembnih krmilnih jaškov.

Uspešni dosežki v letu 2017 nas izredno veselijo in smo ponosni na njih. Dobro se zavedamo, da brez stalne podpore naših lastnikov, ki nam zaupajo, tega ne bi bilo.

Za dober rezultat imajo velike zasluge tudi vsi naši zaposleni operativci, ki so s svojim prizadevanjem in učinkovitostjo poskrbeli, da je bilo na terenu narejeno vse tisto, kar je v poročilu opisano. Tudi vodstveno osebje je izredno dobro pripravljalo, organiziralo in vodilo delovne procese. Timsko smo delovali zelo usklajeno in dobro. Če vsega tega ne bi bilo, ne bi bilo mogoče opraviti prikazanega dela.

Letno poročilo predstavlja prerez našega dela v minulem letu. Ali bi lahko naredili še kaj več, drugače ali boljše? Najbrž lahko. Vedno je mogoče narediti kaj drugače, boljše ali pa več, saj se učimo celo življenje. Zaradi tega si tudi na podlagi izkušenj iz preteklih let postavljamo cilje za jutri, za naslednja leta. Ne glede na vse to pa nam doseženi rezultati pritrjujejo, da smo delali dobro, da smo bili uspešni in smo uresničili gotovo vse cilje, ki smo si jih zastavili bodisi sami, bodisi država ali pa so jih zastavili naši lastniki. Ponovno poudarjamo, da tega rezultata ne bi bilo brez podpore občin - naših ustanoviteljic, strokovnih služb in tudi vseh županov, ki

so vedno imeli posluš za dejavnost oskrbe s pitno vodo. Hydrovod je v lastništvu več občin in na uspešnost poslovanja Hydrovoda pomembno vpliva vsaka občina lastnica oziroma ustanoviteljica Hydrovoda. Zelo pomembno je tudi dobro medsebojno sodelovanje županov

teh občin, ki skozi delovanje v organih javnega podjetja skrbijo za nemoteno in uspešno delovanje. Skratka, delali smo v stabilnih pogojih in zato smo bili uspešni in dobri. Zato se zahvaljujemo svojim lastnikom in si želimo tudi v bodoče takšnega sodelovanja in takšne podpore.

Upamo, da bodo po pregledu celotnega poročila našo oceno

uspešnosti dela delili tudi ostali, predvsem pa naši ustanovitelji.

Voda je življenjskega pomena, narava naše dejavnosti pa omogoča izboljšanje kakovosti življenja. Sama dejavnost je tesno povezana z velikim številom porabnikov in zato je naše delo še bolj pod drobnogledom javnosti.

Direktor:
Antun Gašparac, univ.dipl.ing.gr.

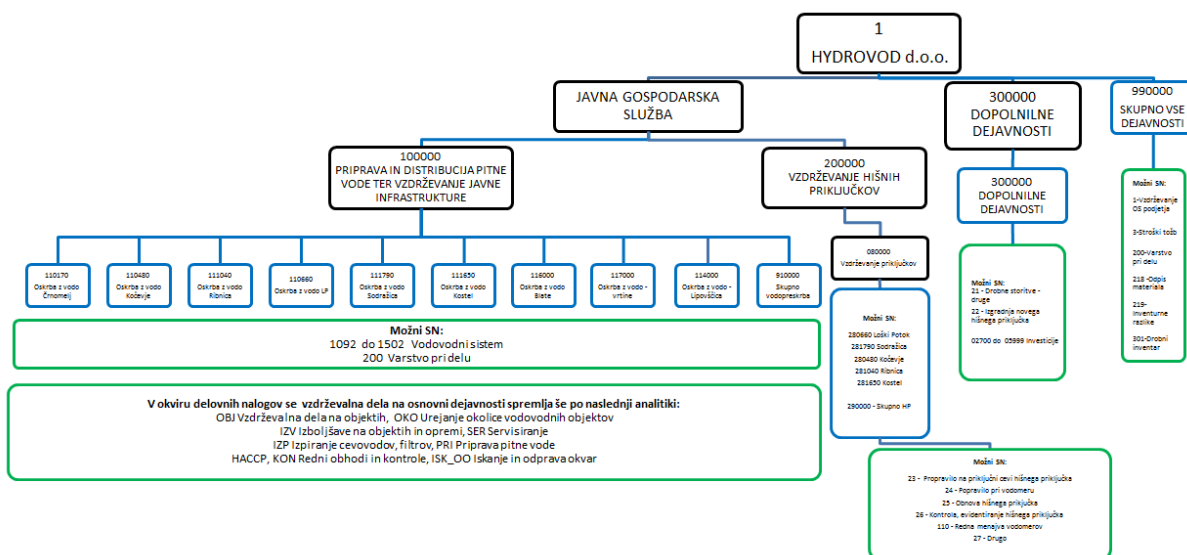
6 POSLOVNO POROČILO

6.1 ANALIZA POSLOVANJA DRUŽBE V LETU 2017

Podjetje Hydrovod d.o.o. izvaja na področju petih občin obvezno gospodarsko javno službo oskrbe s pitno vodo. V letu 2017 je družba poslovala v skladu z zastavljenimi cilji in nalogami. S prihodki, ki jih pridobivamo s prodajo storitev gospodarske javne službe in drugih storitev, gospodarimo racionalno, ob upoštevanju osnovnih ciljev kot so kvalitetna in zadostna količina pitne vode za porabnike ter upoštevanju veljavne zakonodaje. Poleg gospodarske javne službe opravlja po tržnih principih še različne storitve fizičnim in pravnim osebam, predvsem povezane z izvedbo del na javnih vodovodih in odpravo poškodb na vodovodnih priključkih ter izgradnjo novih vodovodnih priključkov.

Za komunalne dejavnosti in tudi naše podjetje je značilno, da imamo velik delež stalnih stroškov (amortizacija, energija, najemnina, analize...), na katere podjetje ne more bistveno vplivati. Spremenljivih stroškov je relativno malo, se jih pa trudimo z raznimi ukrepi racionalizacije obvladovati in zniževati. Stroški in prihodki v zvezi z dopolnilnimi dejavnostmi se spremljajo posebej in se ne obravnavajo kot opravljanje gospodarske javne službe, temveč kot opravljanje drugih dopolnilnih (tržnih) dejavnosti. Stroške, ki se nanašajo na obe dejavnosti in se jih ob nastanku, na podlagi izvirne knjigovodske listine, ne more razporediti na eno izmed dejavnosti, razporejamo v skladu s sprejetimi sodili.

Nivoji spremljanja stroškov

V poslovnem letu 2017 smo na dopolnilnih dejavnostih dosegli dobiček v višini 58.328,33 €, na osnovni dejavnosti pa v višini 14.364,65 €. Od dobička bomo plačali davek od dohodka pravnih oseb v višini 16.334,16 €, tako da je bil na nivoju podjetja dosežen čisti dobiček v višini

56.358,82 €. Poslovni izid je boljši kot je bil pričakovan, predvsem na račun dobre »gradbene sezone« ter uspešnega in trdega dela na obvladovanju stroškov.

Izkaze poslovnega izida podjetja ter poslovnega izida po dejavnostih smo izdelali na podlagi računovodskih standardov ter sodil za razporejanje splošnih stroškov, sprejetih na skupščini podjetja, dne 15. 12. 2014.

Tabela 3: Finančni rezultat po dejavnostih

POSTAVKA	SKUPAJ	OSNOVNA DEJAVNOST	DOPOLNILNE DEJAVNOSTI
VODARINA	1.177.460,93	1.177.460,93	/
OMREŽNINA	1.022.054,34	1.022.054,34	/
PRIHODKI OD STORITEV	680.136,89	/	680.136,89
SUBVENCije	113.504,81	113.504,81	0,00
DRUGI POSLOVNI PRIHODKI	8.281,36	5.776,92	2.504,44
SKUPAJ PRIHODKI OD POSLOVANJA	3.001.438,33	2.318.797,00	682.641,33
FINANČNI PRIHODKI	6.406,73	5.444,97	961,76
IZREDNI PRIHODKI	7.936,76	7.557,28	379,48
SKUPAJ PRIHODKI	3.015.781,82	2.331.799,25	683.982,57
SKUPAJ ODHODKI	2.943.088,84	2.317.434,60	625.654,24
DOBIČEK / IZGUBA PRED OBDAVČITVIJO	72.692,98	14.364,65	58.328,33
DAVEK OD DOHODKA		16.334,16	
ČISTI DOBIČEK / IZGUBA		56.358,82	

Analiza doseženih poslovnih izidov po dejavnostih in občinah pokaže, da občine Kočevje, Ribnica in Kostel izkazujejo pozitiven rezultat, ostale občine pa negativen rezultat na osnovni dejavnosti. V manjših občinah je izredno težko načrtovati in izvajati vzdrževalna in druga dela na infrastrukturi. Zbranih sredstev oz. prihodkov je malo, večinoma so namenjena pokrivanju stalnih stroškov, »prostih« sredstev pa je relativno malo, zato se pogosto zgodi, da nam že en nepredviden dogodek (npr. večja okvara) poruši načrte in povzroči izgubo na dejavnosti, za večja vzdrževalna dela pa sredstev ni.

Tabela 4: Osnovna dejavnost – PI po občinah

	POSTAVKA	OBČINA					SKUPAJ
		KOČEVJE	RIBNICA	SODRAŽICA	LOŠKI POTOK	KOSTEL	
OSNOVNA DEJAVNOST	A . PRIHODKI VODARINA Z SUBVENCIJO	695.993,78	302.794,22	60.452,23	83.696,40	47.589,53	1.190.526,16
	B. DRUGI PRIHODKI (FINANČNI, IZREDNI) - VODARINA	8.573,43	4.316,83	750,94	1.021,17	710,12	15.372,48
	C. ODHODKI - VODARINA	725.184,78	310.195,39	63.539,00	83.775,46	46.287,69	1.228.982,32
	I. RAZLIKA A+B-C	-20.617,57	-3.084,34	-2.335,83	942,11	2.011,95	-23.083,68
	D. PRIHODKI OMREŽNINA S SUBVENCIJO	651.060,13	290.277,36	60.501,30	74.904,48	45.750,65	1.122.493,92
	E. DRUGI PRIHODKI (FINANČNI, IZREDNI) - OMREŽNINA	1.957,73	917,45	179,91	195,06	156,53	3.406,69
	F. ODHODKI - OMREŽNINA	618.939,26	282.826,94	63.604,49	77.595,77	45.485,82	1.088.452,28
	II. RAZLIKA D+E-F	34.078,61	8.367,87	-2.923,28	-2.496,23	421,36	37.448,33
	G. PRIHODKI - OSNOVNA DEJAVNOST	1.357.585,07	598.305,86	121.884,39	159.817,11	94.206,83	2.331.799,25
	H. ODHODKI - OSNOVNA DEJAVNOST	1.344.124,04	593.022,33	127.143,49	161.371,23	91.773,51	2.317.434,60
	III. REZULTAT OSNOVNE DEJAVNOSTI G-H	13.461,03	5.283,53	-5.259,10	-1.554,13	2.433,31	14.364,65
DOP. DEJ.	IV. DELITEV DOBIČKA DOPOLNILNIH DEJAVNOSTI	35.393,63	14.465,43	3.412,21	3.633,86	1.423,21	58.328,33
POSLOVNI IZID	V. FINANČNI REZULTAT PODJETJA KOT CELOTE - PO OBČINAH USTANOVITELJICAH PRED OBDAVČITVIJO	48.854,67	19.748,96	-1.846,90	2.079,73	3.856,53	72.692,98

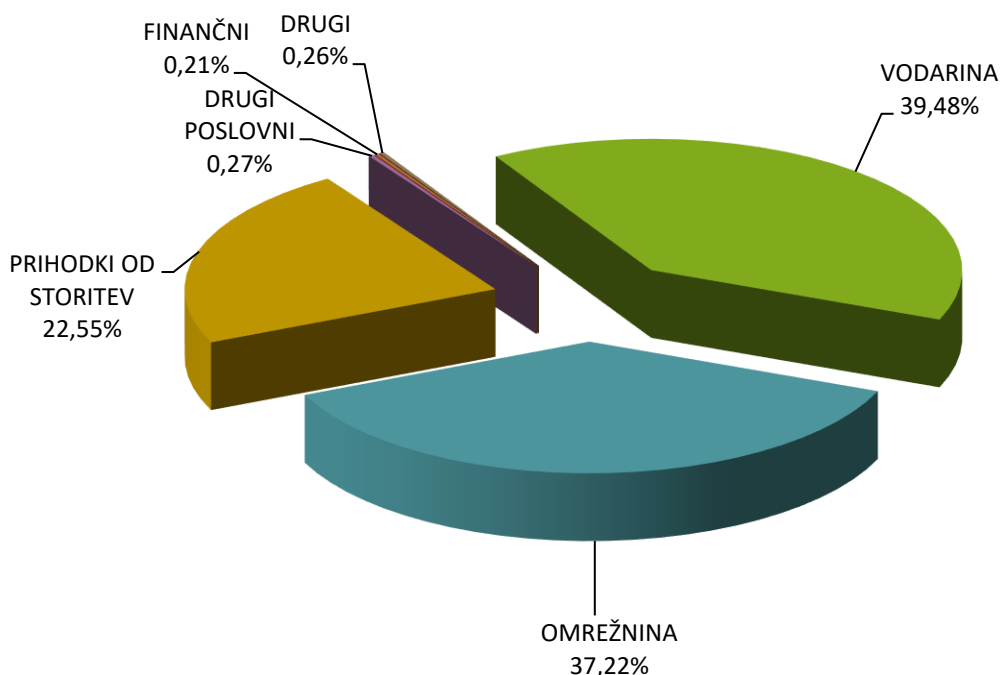
Kot je razvidno iz zgornje tabele, je bil po »pribitku« dobička dopolnilnih dejavnosti v vseh občinah, razen Sodražice, dosežen pozitiven rezultat, v občini Sodražica pa minimalni negativni rezultat.

Na dopolnilnih (tržnih) dejavnostih smo dosegli pozitiven rezultat. Poslovni prihodki teh dejavnosti so bili za 38,8 % višji od plana, kar pomeni, da smo z dopolnilnimi dejavnostmi, tudi v večji meri kot je bilo planirano, zniževali skupne stroške in posledično povečali dobiček na osnovni dejavnosti.

6.1.1 Prihodki in njihova struktura

Z opravljanjem osnovne in dopolnilnih dejavnosti smo skupaj ustvarili za 3.015.781,82 € prihodkov, kar predstavlja kar 4,87 % upad glede na preteklo leto. V osnovni dejavnosti so bili doseženi celotni prihodki v višini 2.331.799,25 € (0,86 % rast glede na preteklo leto), kar znaša 77,32 % celotnih prihodkov. Ostalo predstavljajo prihodki od dopolnilnih dejavnosti.

Graf 1: Struktura prihodkov po vrstah

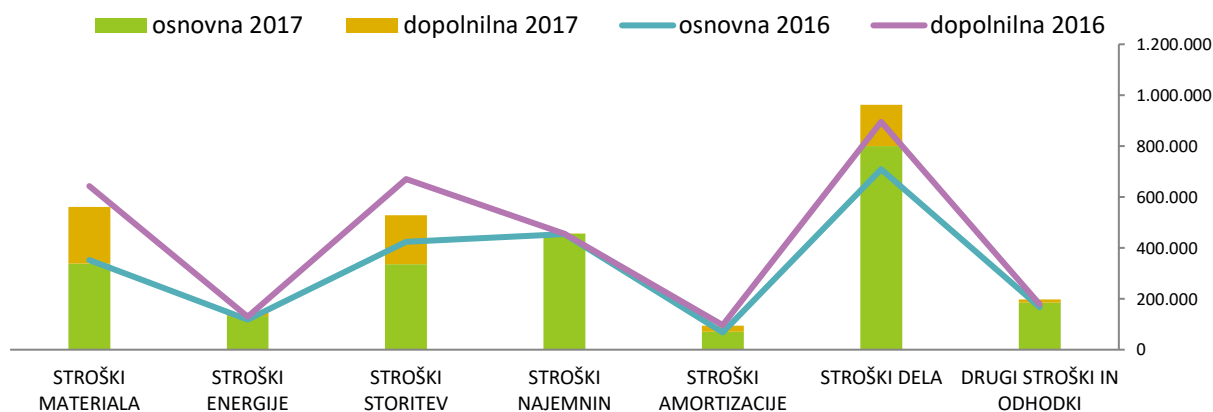

Z izvajanjem dopolnilnih (tržnih) dejavnosti so bili doseženi prihodki v višini 683.982,57 €, kar je za 20,28 % manj kot v predhodnem letu in 38,08 % več od načrtanega plana.

6.1.2 Odhodki in njihova struktura

Pri izvajanju osnovne in dopolnilnih dejavnosti smo evidentirali skupaj za 2.943.088,84 € odhodkov, kar predstavlja 4,10 % upad glede na preteklo leto. V osnovni dejavnosti so bili evidentirani odhodki v višini 2.317.434,60 € (1,07 % rast glede na preteklo leto), kar znaša 78,74 % vseh odhodkov. Ostalo predstavljajo odhodki dopolnilnih dejavnosti.

Graf 2: Odhodki po dejavnostih in letih

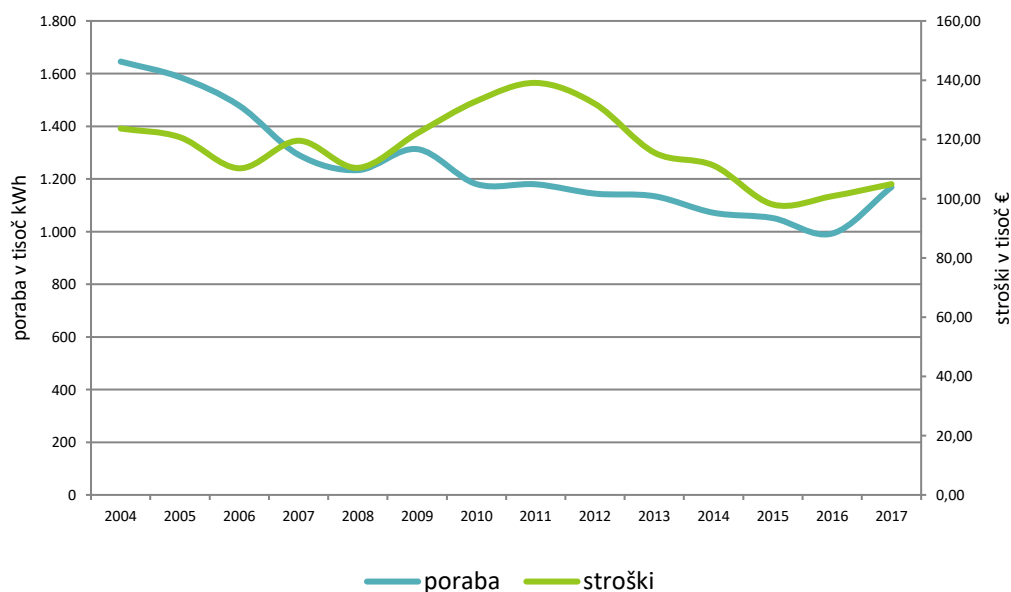

Stroški materiala in energije

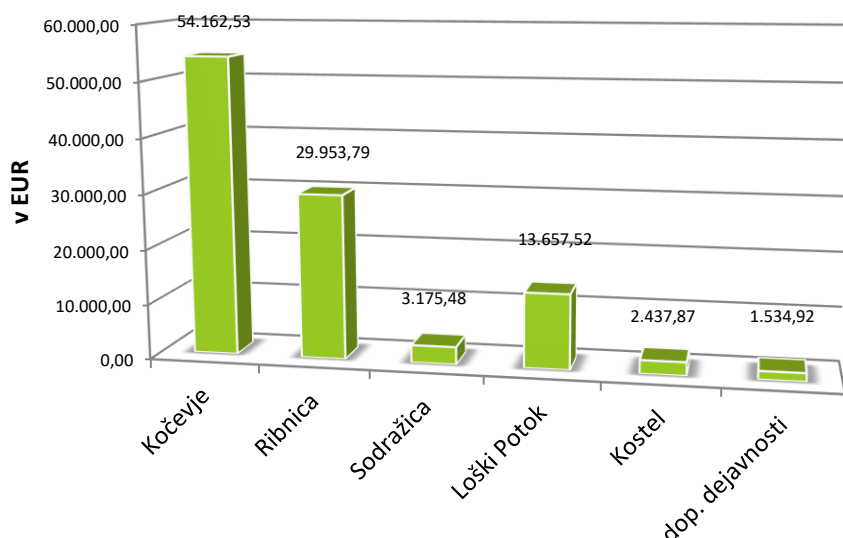
Stroški porabe materiala so se v primerjavi s preteklim letom znižali za 8,67 %, v primerjavi z načrtovanim pa so višji za 13,72%. Vzrok za to je seveda v večjem obsegu vlaganj v infrastrukturo občin, delno pa tudi v drugačni strukturi investicij. Na višino stroškov materiala (in tudi storitev) seveda vpliva tudi vrsta vlaganj v občinsko infrastrukturo, saj se posamezne investicije lahko pomembno razlikujejo glede deleža stroškov materiala oz. storitev v celotni investiciji. Pri nabavi in porabi materiala smo se obnašali racionalno in gospodarno (nabava je potekala skladno z zakonodajo o javnem naročanju) ter pri izvedbi del težili h kvalitetni izvedbi z uporabo standardiziranih in kakovostnih materialov. Zavedamo se, da bomo z infrastrukturo, v katero vlagamo sredstva, tudi upravljali in jo vzdrževali. Z vgradnjo kakovostnih in standardiziranih materialov ter z dobro izvedbo neposredno vplivamo na bodoče stroške vzdrževanja, ki bodo zaradi takšnega ravnanja nedvomno nižji.

Velik delež v stroških materiala predstavljajo stroški energije, ki so se v primerjavi s preteklim letom zvišali za 11,72 %. Predstavljali so znaten delež vseh odhodkov – 4,91 % oz. 144.531,29 €. Večji del stroškov energije (104.922,11 €) odpade na električno energijo, ki je potrebna za obratovanje črpališč. Poraba električne energije v letu 2017 se je v primerjavi s predhodnim letom povečala za 17,54 %, kar pa je predvsem posledica del in spremenjenih režimov na vodovodnih objektih, ki se obnavljajo v okviru SORIK-A. V zadnjih letih sicer opažamo, da se poraba energije znižuje (zaradi optimizacije sistema, vgradnje varčnejših črpalk, uspešnem delu na zmanjševanju vodnih izgub pa tudi zaradi nižje porabe vode), žal pa temu v enaki meri ne sledijo stroški, kar je razvidno iz spodnjega grafikona.

Graf 3: Poraba in stroški električne energije

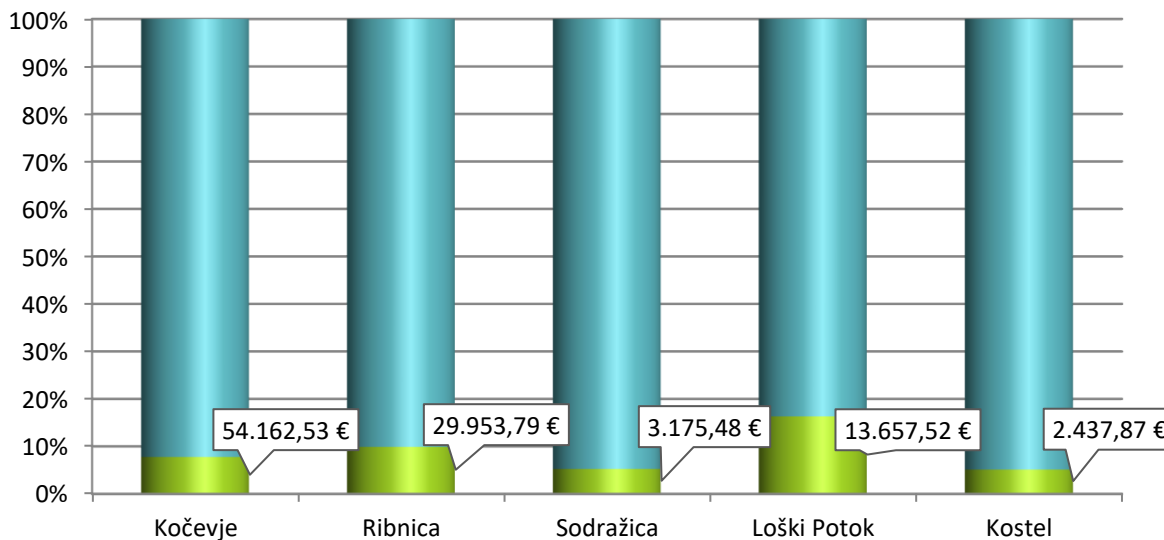

Graf 4: Stroški električne energije v letu 2017

Za nakup električne energije za obratovanje vodovodnih sistemov smo porabili 8,68 % prihodkov od prodaje pitne vode.

Graf 5: Delež električne energije v prihodkih od vodarine

Stroški storitev

Stroški storitev so se v primerjavi z lanskim letom znižali za 12,55%, v primerjavi s planom pa so višji za 1,22%. S 33,45% imajo pomemben delež v celotnih odhodkih. Večji stroški storitev so:

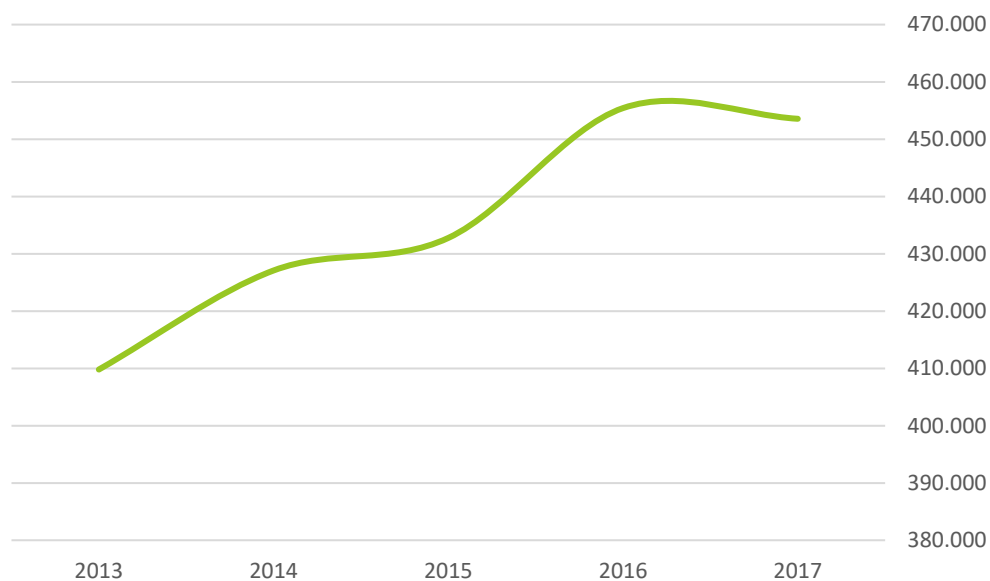
- stroški najemnin 455.759,59 €
- analize pitne vode 30.830,23 €

- plačilo za nakup pitne vode (Komunala Novo mesto - za vodovoda Smuka in Stari Log)	9.812,04 €
- zavarovalne premije	28.767,53 €
- storitve za vzdrževanje infrastrukture in osnovnih sredstev	184.610,83 €
- stroški izstavitve in pošiljanja računov za vodarino (v letu 2017 smo izdali 102.719 računov za vodarino)	49.531,38 €

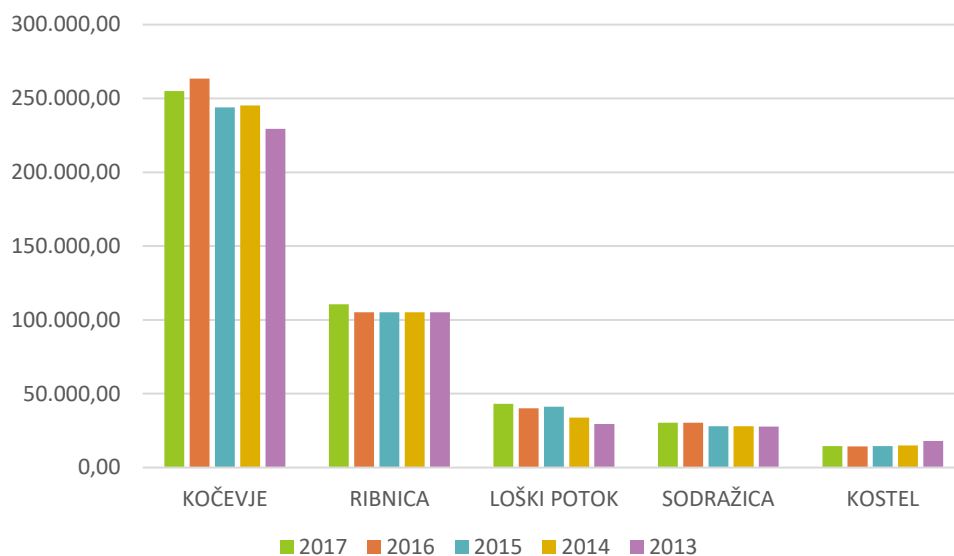
V okviru stroškov storitev precejšen delež predstavljajo tudi stroški storitev podizvajalcev. Sami ne razpolagamo z zadostnimi kapacitetami težke gradbene mehanizacije, zato smo za nekatera zemeljska dela morali najeti zunanje izvajalce. Prav tako na trgu poiščemo izvajalca del za izdelavo elementov vodovoda, ki so iz nerjaveče pločevine.

Velik strošek predstavljajo najemnine za infrastrukturo ter storitev za vzdrževanje infrastrukture in osnovnih sredstev.

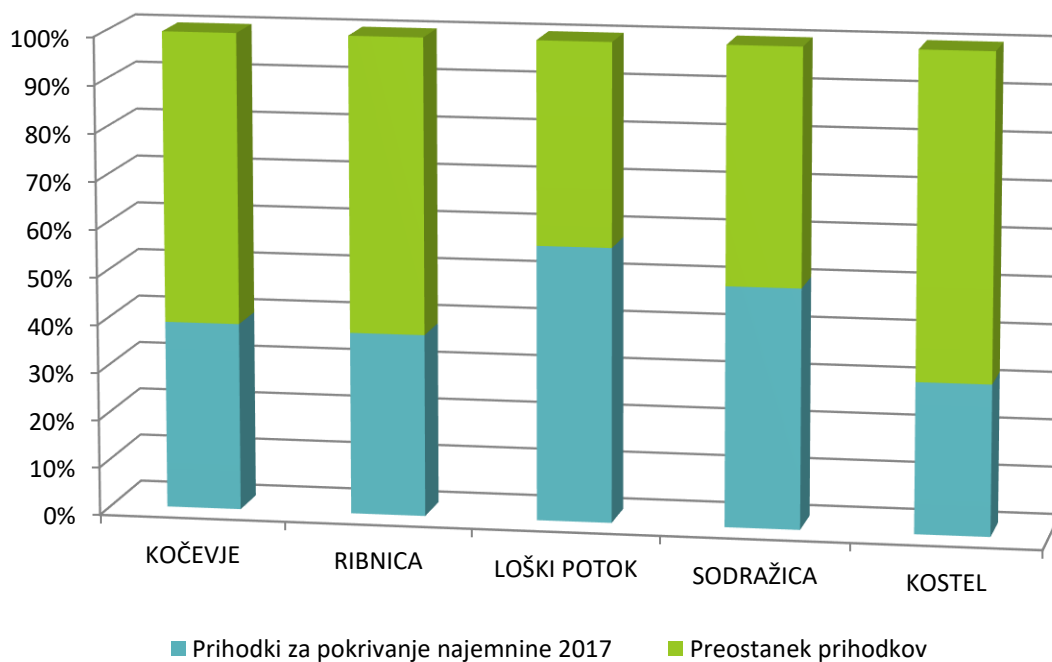
Graf 6: Najemnina po letih

Graf 7: Najemna po letih in občinah

Graf 8: Delež najemnine v prihodkih od omrežnine

Stroški dela

Stroški dela so nekoliko višji od planiranih, kar je predvsem posledica višje uskladitve plač po panožni kolektivni pogodbi od planirane, spremembe v višini obveznosti za izplačila jubilejnih nagrad, kar je povzročilo precejšnjo razliko v aktuarskem izračunu, ter izrednem angažiranju zaposlenih na projektu SORIKO, kar se odraža na številu izplačanih nadur oziroma plačilu

stimulacije za dodaten obseg dela. Zaradi dolgotrajne bolniške odsotnosti smo konec leta zaposlili nadomestno delavko na delovnem mestu saldakontist.

Stroški dela v celotnih odhodkih predstavljajo 32,68 % delež. Plače in nadomestila ter ostali stroški dela so se izplačevali v skladu z veljavno panožno in podjetniško kolektivno pogodbo. V Uradnem listu RS št. 17/2017 je bila objavljena nova tarifna priloga Kolektivne pogodbe komunalnih dejavnosti. Le ta je prinesla 1,59% povišanje osnovnih plač. Zadnja leta, v času krize, so plače realno padale, kar se je že poznalo pri fluktuaciji zaposlenih, ki je za nas nezaželena. Potrebujemo namreč kar nekaj let, da delavca usposobimo za samostojno delo ter da spozna izredno obsežen teren, trase vodovodov in številne objekte, s katerimi upravljamo.

Skladno z veljavno zakonodajo smo tudi letos naročili aktuarski izračun. Tolmačenje kolektivne pogodbe, objavljeno v Uradnem listu 49/2017, bo povzročilo precej višja izplačila jubilejnih nagrad, kar se odraža tudi v letošnjem aktuarskem izračunu. V letu 2017 so stroški oz. odhodki iz tega naslova znašali 7.293,05 €, kar je precej več od pričakovanj.

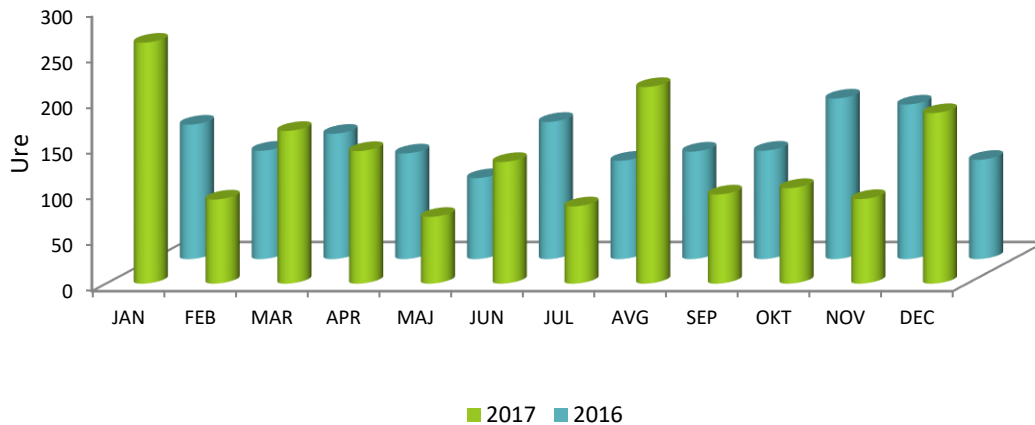
V letu 2017 je bilo skupno stroškov dela za 961.865,39 €. Povprečna izplačana bruto plača na zaposlenega, ki vključuje tudi nadomestilo za dežurstvo (stalno pripravljenost) in nadurno delo, je znašala 1.675,60 €. Povprečna bruto plača je glede na visoko izobrazbeno sestavo zaposlenih (naša družba ima 5 zaposlenih s VII. stopnjo izobrazbe in 4 s VI. stopnjo), kar je značilno za dejavnost oskrbe s pitno vodo, kjer ni potreb po nekvalificiranih delavcih, dosti nižja v primerjavi s primerljivimi komunalnimi podjetji. Če bi od te plače odšteli dodatek za stalno dežurstvo ter nadurno delo, bi bile te plače še dosti skromnejše

Znano je, da narava našega dela ne omogoča izvedbe vseh obveznosti v rednem delovnem času. Zaradi tega je potrebno angažiranje zaposlenih tudi izven rednega delovnega časa. Gre za obveznost opravljanja dežurne službe, 24-urno spremljanje delovanja bistvenih vodovodnih sistemov in naprav ter potrebo po interventni odpravi okvar. Imamo štiri dežurne ekipe, v katere so razporejeni praktično vsi delavci, razen režije. Skupine so oblikovane tako, da lahko v vsakem trenutku poskrbijo za razne okvare oz. druge nepredvidljive situacije. Vsaka skupina ima tako delavce, usposobljene za razna dela (spremljanje telemetrije, spremljanje in odprava težav na dezinfekcijskih napravah, strojnik, monter, električar).

Redni obhodi pomembnejših vodarn in telemetrijskega centra na sedežu družbe, ki jih izvajajo vodje dežurnih ekip izven rednega časa, so preventivna dejanja, ki zmanjšujejo možnost, da pride do izpadov pri izvedbi redne oskrbe s pitno vodo. S tem je povezana tudi potreba po interventni odpravi okvar, ki se pojavijo ali zgodijo izven rednega delovnega časa. Preložitve popravila nekaterih okvar bi lahko pripeljala do izpraznitve sistemov, izpada pri oskrbi s pitno vodo in povzročitve gospodarske škode. Občasno dodatno popoldansko oz. sobotno delo zahteva tudi izvedba posameznih investicijskih del zaradi zahtev investitorjev ali soglasodajalcev (npr. cestne zapore,...) kot tudi menjava vodomeroev pri lastniki, ki so v dopoldanskih urah odsotni od doma. V letu 2018 bo potrebno organizirati tudi dežurne ekipe na čistilnih napravah, za kar bomo morali zagotoviti delavce in jih ustrezno izobraziti. Nadurno

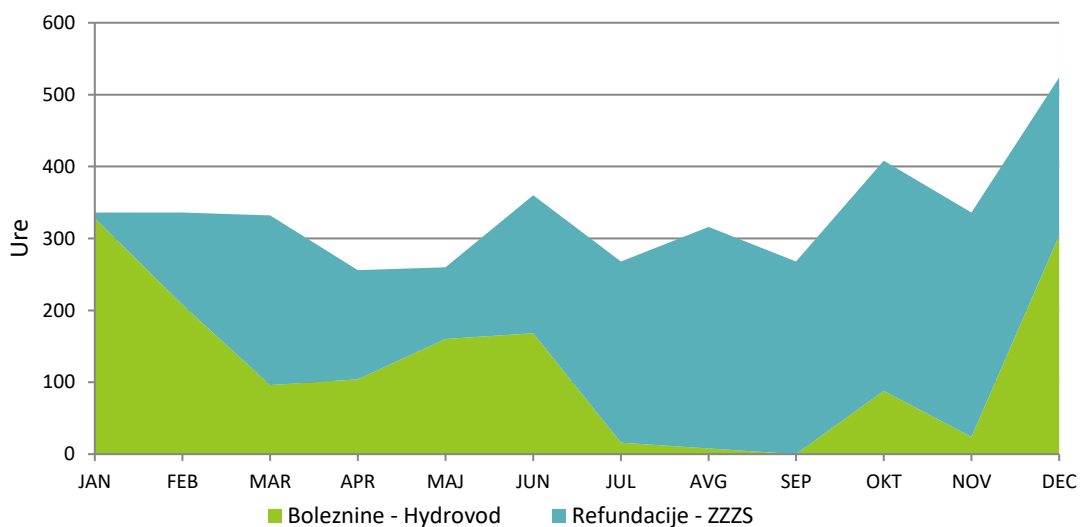
delo ter nadomestilo za pripravljenost na domu izplačujemo v skladu s podjetniško kolektivno pogodbo.

Graf 9: Opravljene nadure v letu 2017 in primerjava s predhodnim letom

V letu 2017 je bilo za 27,55 % več odsotnosti zaradi bolniške kot v preteklem letu (4.000 ur, kar znaša 5,39% vseh ur oz., preračunano 1,92 zaposlenega) od tega 62,40 % v breme Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

Graf 10: Struktura bolezni

Stroške dela razporejamo na stroškovna mesta na osnovi opravljenih ur neposrednega dela na posamezni dejavnosti oz. občini.

Stroški amortizacije

Obračunana amortizacije je nekoliko nižja od načrtovane in znaša 94.424,93 € oz. 3,21 % vseh odhodkov. Gre za obračun amortizacije od osnovnih sredstev v lasti podjetja. Tudi v letu 2017 smo obračunavali amortizacijo po metodi enakomernega časovnega amortiziranja. Amortizacija se obračunava od nabavne vrednosti neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstev. Osnovna sredstva se amortizirajo po stopnjah, ki se določijo ob aktiviranju vsakega posameznega osnovnega sredstva in so usklajene z določili *Uredbe o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja (Url. 87/2012)*. Amortizacijske stopnje se v letu 2017 niso spreminjale.

Drugi stroški

V okviru drugih stroškov izkazuje podjetje stroške vodnih povračil, ki se plačujejo od načrpane vode. Z novo metodologijo oblikovanja cen se je način evidentiranja vodnih povračil spremenil. V prejšnjih letih vodna povračila niso bila zajeta v kalkulaciji cen vodarine, ampak so se knjižila kot obveznost do države na konte razreda 2. Z novo metodologijo so vodna povračila sestavni del cene vodarine in se evidentirajo kot stroški poslovanja. Stroški vodnih povračil so v okviru načrtovanih.

Kazalniki poslovanja

V naslednji tabeli smo pripravili nekaj kazalnikov poslovanja podjetja v obravnavanem letu in tudi v preteklih letih.

Tabela 5: Kazalniki

Naziv kazalnika	EM	2017	2016	2015	2014	indeks 17/16	
FINANČNI KAZALNIKI							
1.	Število opravljenih ur dela, ki bremenijo podjetje	ura	71.766,50	71.427,00	69.112,00	69.415,00	100,48
2.	Število zaposlenih na zadnji dan v letu	zaposl.	36	35	32	33	102,86
3.	Število zaposlenih iz ur v breme podjetja	zaposl.	34,37	34,21	33,10	33,24	100,48
4.	Izhodiščna plača na zadnji dan v letu	€	508,97	501,00	501,00	486,40	101,59
5.	Stroški dela / št. zaposlenih iz ur v breme podjetja	€	27.984,85	26.170,44	27.886,91	24.074,44	106,93
6.	Čisti prihodki v obdobju	€	3.001.438,33	3.152.534,53	2.873.067,94	3.021.009,16	95,21
7.	Celotni prihodki v obdobju	€	3.015.781,82	3.170.013,16	2.916.103,34	3.045.760,35	95,13
8.	Prihodki iz poslovanja / zaposlenega	€	87.324,91	92.156,92	86.800,64	90.871,82	94,76
9.	Celotni stroški v obdobju	€	2.943.088,84	3.068.799,79	2.903.580,62	3.042.231,97	95,90
10.	Delež stroškov amortizacije v celotnih stroških	%	3,21	3,15	3,35	3,06	102,00
11.	Delež prihodkov tržne dejavnosti	%	22,68	27,07	24,22	25,82	83,80
12.	Poslovni izid - čisti	€	56.358,82	96.063,24	12.522,72	3.528,38	58,67
13.	Poslovni izid na zaposlenega	€	1.639,72	2.808,18	378,33	106,13	58,39
14.	Kapital - celotni	€	1.575.000,47	1.527.307,31	1.432.393,67	1.419.870,95	103,12
15.	Osnovni kapital	€	1.350.000,00	583.016,00	583.016,00	583.016,00	231,55

16.	Delež osnovnega kapitala v celotnem kapitalu	%	85,71	38,04	40,70	41,06	225,30
17.	Dodana vrednost	€	1.140.361,44	1.088.276,08	1.002.692,83	878.597,37	104,79
18.	Dodana vrednost / zaposlenega iz ur v breme podjetja	€	33.178,08	31.813,19	30.293,19	26.428,17	104,29
DRUGI KAZALNIKI							
1.	Količina prodane vode - skupaj	m ³	1.664.685	1.622.045	1.720.333	1.659.259	102,63
2.	Količina prodane vode - drugi porabniki	m ³	491.665	474.219	539.512	503.881	103,68
3.	Količina prodane vode - gospodinjstva	m ³	1.173.020	1.147.826	1.180.821	1.155.378	102,19
4.	Povprečna poraba vode na OM z DN 20 vodomerom	m ³	10,45	10,12	10,67	10,36	103,27
5.	Število odjemnih mest	kos	8.798	8.704	8.662	8.649	101,08
6.	Število zamenjanih vodomerov	kos	1.422	1.843	1.550	2.731	77,16
7.	Število okvar na vodovodnem omrežju	kos	128	162	214	170	79,01

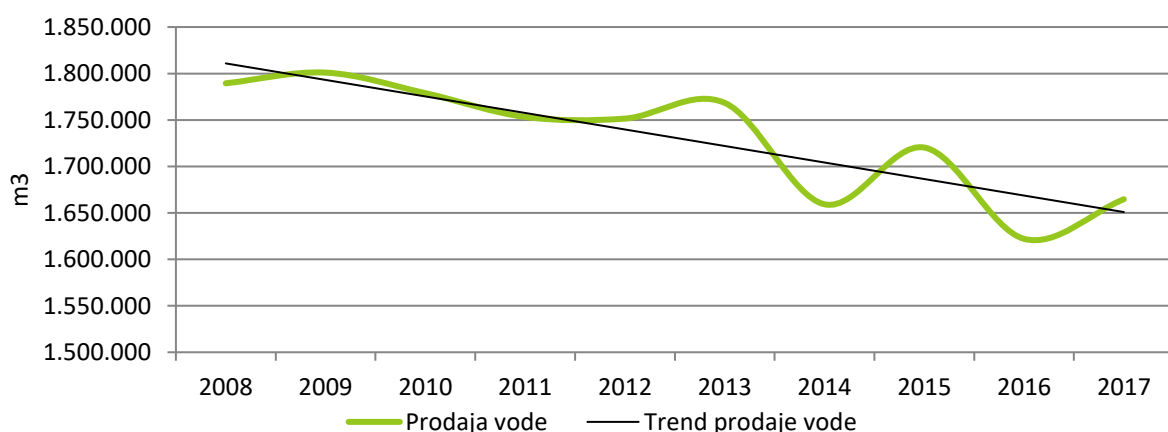
6.2 IZVAJANJE JAVNE GOSPODARSKE SLUŽBE – OSKRBA S PITNO VODO

6.2.1 Prodaja pitne vode

V letu 2017 je bila prodaja vode nekoliko višja od prodaje v lanskem letu in tudi višja od načrtovane, česar smo zelo veseli.

Prodaja vode, ki predstavlja našo osnovno dejavnost, je bila v letu 2017 za 2,63 % višja od prodaje v preteklem letu. Od tega smo gospodinjstvom prodali za 2,19 %, drugim porabnikom pa za 3,68 % več kot v preteklem letu. Pri pregledu celotne prodaje vode po občinah ugotavljamo, da je prodaja narasla prav v vseh občinah, ki jih pokrivamo. Najbolj je prodaja narasla v občini Loški Potok, najmanj pa v Sodražici.

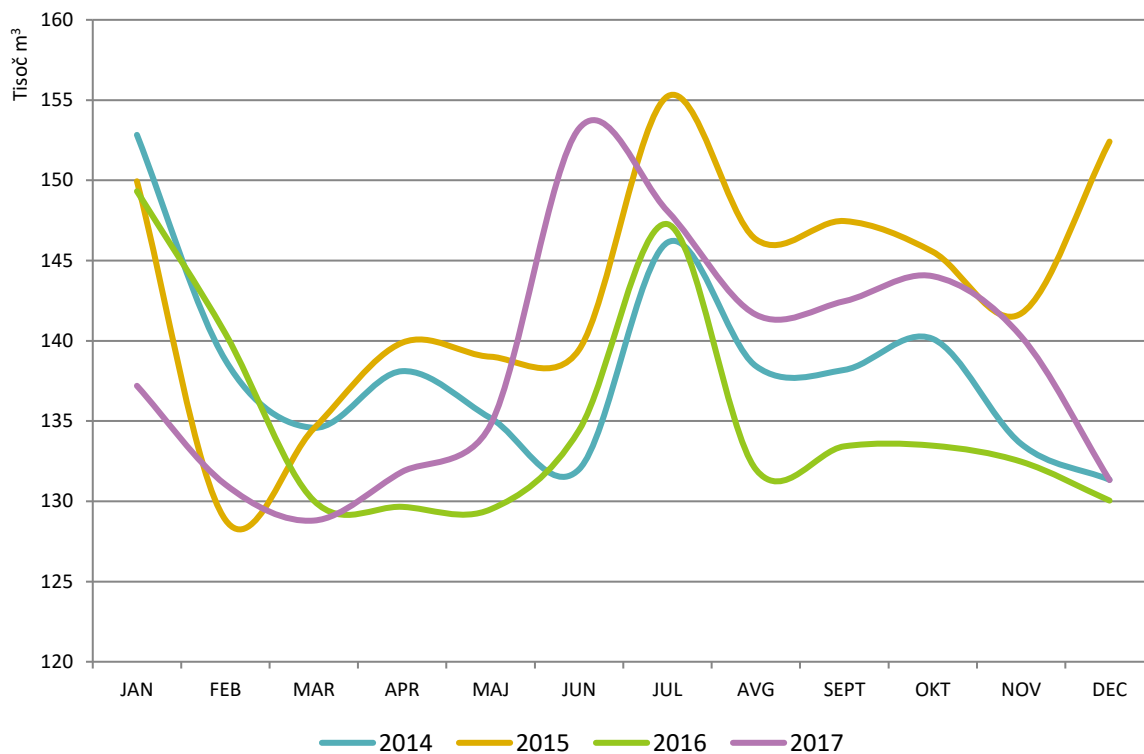
Graf 11: Prodaja vode po letih

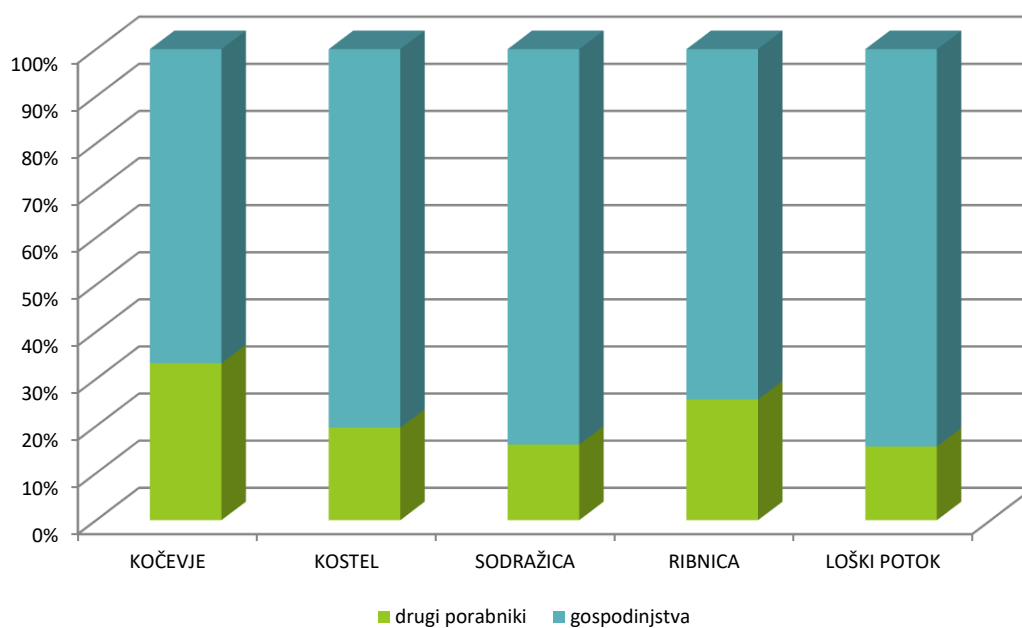
Prodali smo približno 40.000 m³ več vode kot v preteklem letu, veseli nas tudi porast prodaje vode drugim porabnikom, kar kaže na večjo gospodarsko aktivnost na področju, ki ga pokrivamo.

V letu 2017 smo prodali skupaj 1.664.685 m³ pitne vode, od tega gospodinjstvom 1.173.020 m³ (oz. 70,46 %), drugim porabnikom pa 491.665 m³ (oz. 29,54 %).

Graf 12: Prodaja pitne vode po mesecih

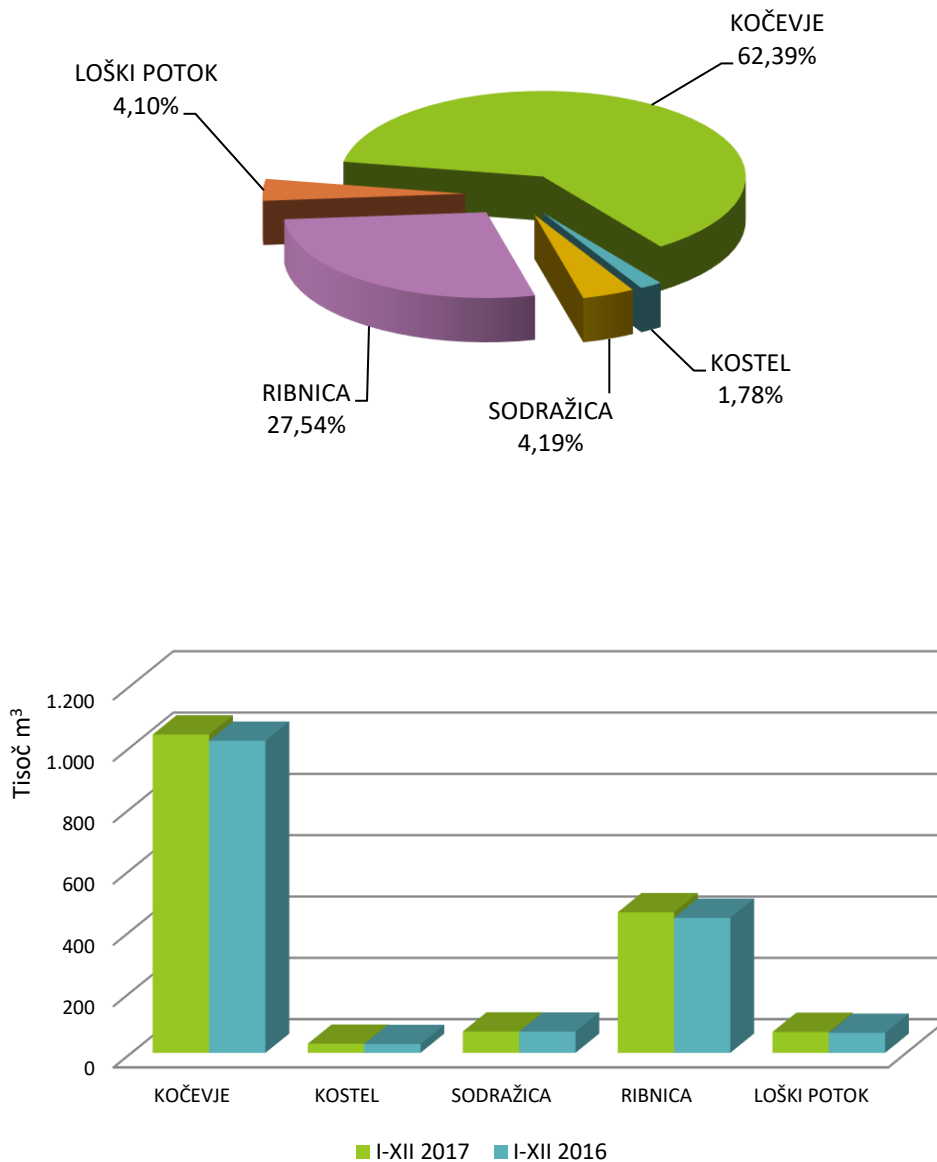

Graf 13: Prodaja pitne vode po občinah in dejavnostih

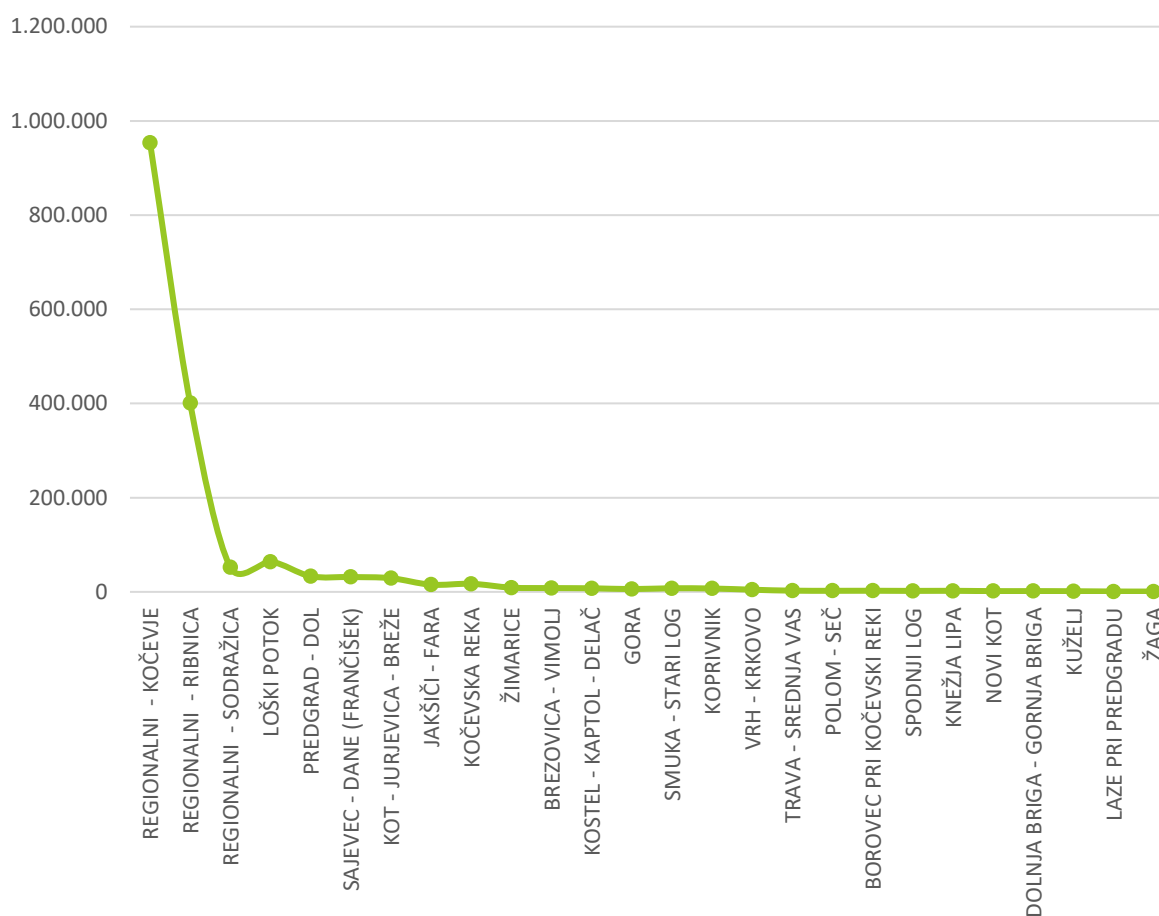

Največ pitne vode smo prodali v občini Kočevje, in sicer 62,39 %, sledi občina Ribnica s 27,54 %, občina Sodražica s 4,19 %, občina Loški Potok s 4,10 % ter občina Kostel z 1,78 %.

Graf 14: Prodaja pitne vode po občinah v letu 2017

Graf 15: Prodaja pitne vode po vodovodnih sistemih v letu 2017

Skoraj polovico (47,74 %) pitne vode, prodane drugim porabnikom (industrija, javni sektor, kmetijstvo), je v letu 2017 porabilo 7 največjih kupcev, kar kaže na visoko odvisnost poslovanja našega podjetja od uspešnosti poslovanja teh večjih gospodarskih družb na našem področju. Trije naši največji porabniki porabijo več vode kot vse tri manjše občine skupaj (v občinah Loški Potok, Sodražica in Kostel imamo 1.759 odjemalcev).

Tabela 6: Največji porabniki vode v letu 2017

Naziv odjemalca	Poraba v m ³		Indeks	Delež leta 2017	
	2017	2016	2017/2016	drugi porabniki	celotna prodaja
GO - KO d.o.o.	70.135	79.844	87,84	14,26	4,21
Melamin d.d.	57.518	54.467	105,60	11,70	3,46
Farne Ihan d.d.	49.568	35.682	138,92	10,08	2,98
Rotis d.o.o.	25.227	21.897	115,21	5,13	1,52
Komunala Ribnica d.o.o.	8.723	11.177	78,04	1,77	0,52
DSO Kočevje	11.371	10.560	107,68	2,31	0,68
Inotherm d.o.o.	12.179	9.503	128,16	2,48	0,73
SKUPAJ	234.721	223.130	105,19	47,74	14,10

Povprečna poraba gospodinjstev je relativno nizka in znaša v povprečju 10,45 m³ mesečno.

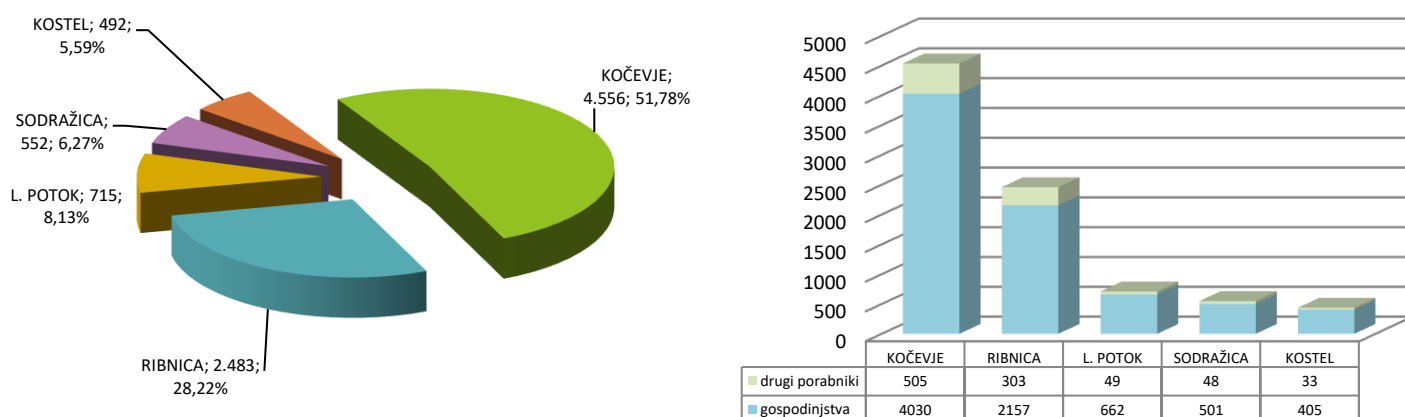
Tabela 7: Poraba pitne vode v m³ glede na dimenzijo vodomera

Dimenzija vodomera	Povprečna poraba v letu 2017 v m ³ /mesec
DN 15	9,31
DN 20	10,45
DN 25	42,01
DN 32	98,78
DN 40	89,58
DN 50	110,18

Odjemna mesta

Število odjemalcev je, v primerjavi s preteklim letom zaradi prevzema novih vodovodnih sistemov, nekaj višje. Na dan 31. 12. 2017 smo imeli skupaj 8.798 (v lanskem letu 8.704) odjemnih mest.

Graf 16: Odjemna mesta po občinah

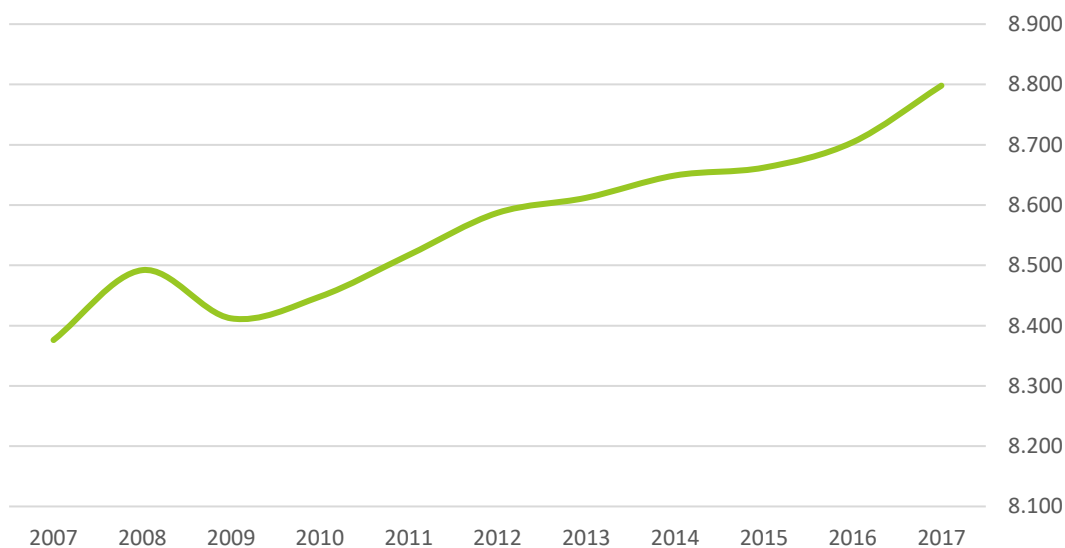
Graf 17: Odjemna mesta po vodovodnih sistemih

NAZIV SISTEMA	ŠIFRA	ŠT. OM
KOČEVJE - RIBNICA - SODRAŽICA - Kočevje	1092	3.804
KOČEVJE - RIBNICA - SODRAŽICA - Ribnica	1092	2.064
KOČEVJE - RIBNICA - SODRAŽICA - Sodražica	1092	375
LOŠKI POTOK	1093	628
DOL	1094	138
DOL - Črnomelj	1094	269
GORA	1095	79
KOSTEL - KAPTOL - DELAČ	1096	161
JAKŠIČI - FARA	1097	195
BREZOVIČA - VIMOLJ	1098	61
KOČEVSKA REKA	1099	96

KOPRIVNIK	1100	36
ŽIMARICE	1102	77
KOT - JURJEVICA - BREŽE (Ribnica)	1103	179
KOT - JURJEVICA - BREŽE (Sodražica)	1103	21
SAJEVEC DANE (FRANČIŠEK)	1104	240
SMUKA - STARI LOG	1105	53
VRH - KRKOVO	1106	98
DOLNJA BRIGA - GORNJA BRIGA	1107	17
SPODNJI LOG	1108	5
POLOM - SEČ	1109	30
TRAVA - SREDNJA VAS	1110	51
KNEŽJA LIPA	1111	8
ŽAGA	1112	8
BOROVEC PRI KOČEVSKI REKI	1113	19
NOVI KOT	1500	36
KUŽELJ	1000	30
LAZE PRI PREDGRADU	1501	20
SKUPAJ	/	8.798

Graf 18: Odjemna mesta število po letih

V vseh občinah imamo skupno še 5 pavšalnih porabnikov. Gre za prazne objekte (vikendi, stare domačije, ipd.), kjer ne pridemo do ustreznega dogovora z lastniki ali pa je vgradnja vodomera iz različnih razlogov otežena. Izvajali smo tudi predpisane menjave vodomero in v letu 2017 zamenjali 1.422 vodomero različnih dimenzij (zakon predpisuje obvezno menjavo vsakih 5 let). Težave pri rednih menjavah vodomero se pojavljajo le tam, kjer so objekti prazni oz. kjer lastnikov ne dobimo doma in je iz tega razloga dostop do vodomera otežen.

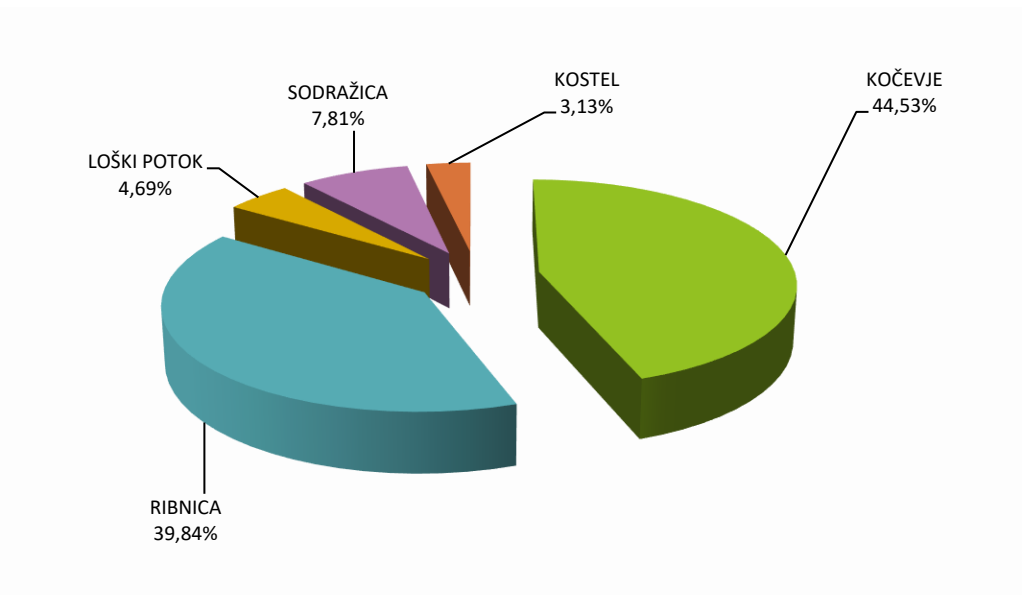
Okvare na vodovodnem omrežju

Tabela 8: Število okvar na vodovodnem omrežju

OBČINA	LETO 2017		LETO								
	Število	delež	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
KOČEVJE	57	44,53	69	91	63	76	89	112	76	98	81
RIBNICA	51	39,84	62	75	61	80	68	80	39	68	58
LOŠKI POTOK	6	4,69	11	26	33	30	12	23	17	30	21
SODRAŽICA	10	7,81	12	11	10	14	12	6	5	1	5
KOSTEL	4	3,13	8	11	3	6	4	12	4	0	5
SKUPAJ	128	100,00	162,00	214	170	206	185	233	141	197	170

Glede na dolžino omrežja se presenetljivo veliko število okvar pojavlja na področju občine Ribnica, kar kaže na dotrajanost omrežja.

Graf 19: Okvare na vodovodnih sistemih – po občinah

Poleg okvar, ki so posledica starosti omrežja, smo v preteklem letu evidentirali in odpravili tudi več okvar, ki so jih na javnem omrežju povzročile tretje osebe.

6.2.2 Cena vode

V skladu s 16. členom *Uredbe o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja*, je cena storitve oskrbe s pitno vodo sestavljena iz:

- **Vodarine**

Vodarina predstavlja variabilni del cene storitve javne službe. Porabnikom se praviloma obračunava mesečno v odvisnosti od količine dobavljene pitne vode. V

skladu z določili Uredbe, cene za istovrstne storitve izvajanja javnih služb ne smejo biti diferencirane.

- **Omrežnine**

Omrežnina zajema poleg stroškov javne infrastrukture (amortizacija, najemnina, zavarovanje infrastrukture,...) tudi stroške obnove in vzdrževanja priključkov na javni vodovod in stroške rednih menjav vodomero. Omrežnina je odvisna od dimenzije vgrajenega vodomera.

V okviru omrežnine je vključeno tudi vzdrževanje hišnih priključkov in redne menjave vodomero. Poudariti velja, da skladno z veljavnimi občinskimi odloki v okviru vzdrževanja hišnih priključkov, izvajamo tudi postopno prestavitev gospodinjstkih merilnih mest v vodomerne jaške izven objektov, kar ima kar nekaj vpliva na višino omrežnine, je pa pri strankah zelo dobro sprejeto in imamo tudi veliko povpraševanje po teh delih.

Tabela 9: Cene oskrbe s pitno vodo

OBČINA	Vodarina na dan 31.12.2017 za m ³ brez DDV			Datum uveljavitve cene	Zaračunana cena z DDV
	Potrjena cena	Subvencija	Zaračuna cena		
KOČEVJE	0,6639	0,00%	0,6639	1.12.2015	0,7270
KOSTEL	1,6027	20,00%	1,2822	1.06.2013	1,4040
SODRAŽICA	0,8671	0,00%	0,8671	1.06.2013	0,9495
RIBNICA	0,6603	0,00%	0,6603	1.09.2013	0,7230
LOŠKI POTOK	1,2267	5,00%	1,1653	1.07.2013	1,2760

OBČINA	Omrežnina na dan 31.12.2017 za m ³ za vodomern DN 20 brez DDV			Datum uveljavitve cene	Zaračunana cena z DDV
	Potrjena cena	Subvencija	Zaračuna cena		
KOČEVJE	5,9635	20,00%	4,7708	1.12.2015	5,2240
KOSTEL	6,9158	0,00%	6,9158	1.06.2013	7,5728
SODRAŽICA	5,9605	20,00%	4,7684	1.06.2013	5,2214
RIBNICA	4,9760	0,00%	4,9760	1.09.2013	5,4487
LOŠKI POTOK	6,9112	0,00%	6,9112	1.07.2013	7,5678

Na področju cen oskrbe s pitno vodo v letu 2017 ni bilo sprememb, se je pa skladno s sprejetimi sklepi v vseh občinah (razen Ribnice, kjer subvencije ni) znižala subvencija in sicer za 5 % točk.

Kot smo že navedli, je *Uredba o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja* uvedla omrežnino, ki pokriva letne stroške javne infrastrukture: amortizacijo, najemnino, stroške obnove in vzdrževanja hišnih priključkov ter nekatere druge stroške. Omrežnina se določi glede na faktorje, oblikovane po različnih zmogljivostih priključkov, določenih premerov vodomera, skladno s preglednico iz 17. člena uredbe. To pomeni, da je zaračunana omrežnina porabnikom odvisna od velikosti vgrajenega števca in ne od porabljene količine vode. Bistveni del omrežnine predstavlja najemnina, ki jo javno podjetje plačuje občini za javno vodovodno infrastrukturo. Občinski odloki z novo Uredbo še niso usklajeni.

V skladu z Uredbo o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja mora cena storitve javne službe zajemati vse stroške, ki so potrebni in upravičeni za opravljanje javne službe, torej tudi celotno amortizacijo oz. najemnino. Občina ima možnost subvencioniranja cene storitve javne službe, pri čemer subvencija ni več omejena.

Ob navedbi cen pitne vode je porabnikom vedno zanimiva primerjava z drugimi. Pri tem dostikrat sploh ne poznajo posebnosti posameznih področij in načina pridobivanja ter distribucije pitne vode, zato vsaka primerjava ne da realne slike glede razlike v ceni. Na stroške izvajanja javne službe pa pomembno vplivajo:

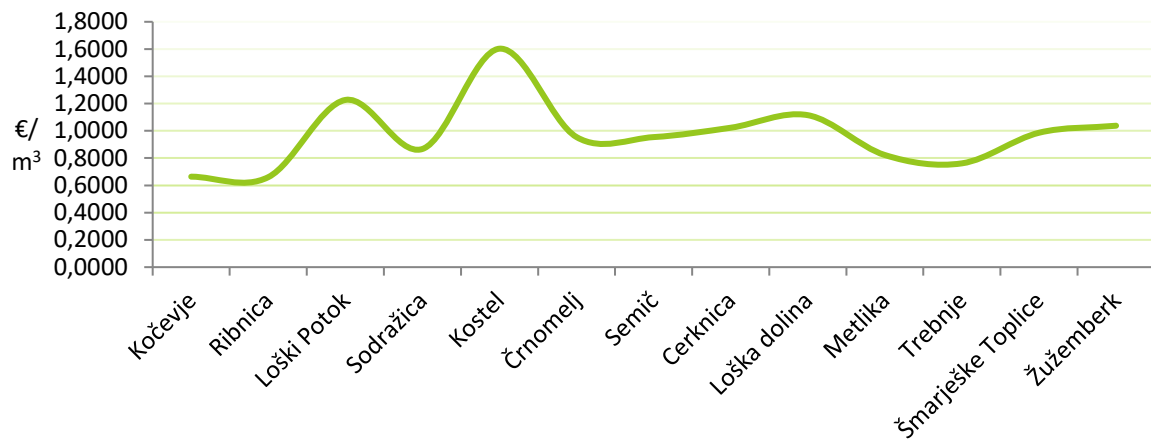
- dolžina omrežja,
- količina prodane vode,
- število porabnikov,
- število in gostota odjemnih mest,
- zmogljivost in izkoriščenost kapacitet javne infrastrukture,
- gostota poseljenosti in velikost oskrbovalnega področja,
- število vodooskrbnih sistemov in razgibanost terena,
- starost infrastrukture, itd.

Razmere v dveh občinah niso nikoli popolnoma enake, kljub temu pa v nadaljevanju navajamo pregled cen vode sosednjih občin, ki imajo razmere, vsaj v grobem, primerljive našim pogojem izvajanja javne službe oskrbe s pitno vodo.

Tabela 10: Primerjava cen vode (1. 1. 2018)

OBČINA	Vodarina	
	Cena za m ³ v € brez DDV	Indeks (osnova cena Kočevje)
Kočevje	0,6639	100,00
Ribnica	0,6603	99,46
Loški Potok	1,2267	184,77
Sodražica	0,8671	130,61
Kostel	1,6027	241,41
Črnomelj	0,9541	143,71
Semič	0,9541	143,71
Cerknica	1,0227	154,04
Loška dolina	1,1149	167,93
Metlika	0,8225	123,89
Trebnje	0,7616	114,72
Šmarješke Toplice	0,9860	148,52
Žužemberk	1,0375	156,27

Graf 20: Primerjava cen vode s sosednjimi občinami (1. 1. 2018)

Nekatere parametre, ki vplivajo na višino stroškov izvajanja javne službe, smo zbrali v naslednji tabeli:

Tabela 11: Izvajanje javne službe – parametri po vodovodnih sistemih

OBČINA / VODOVODNI SISTEM	Cevovodi v m	Število OM	Poraba v m ³ / letno	Poraba v m ³ dnevno	Poraba v m ³ letno / m cevovoda	Poraba v m ³ mesečno / OM	Število OM / km cevovoda	Strošek električne energije letno	Strošek električne energije / m ³ prodane vode	Strošek električne energije / OM
OBČINA ČRNOMELJ	12.812	269	22.662	62	1,77	7,02	21,00	3.766,75	0,17	14,00
1094 DOL	12.812	269	22.662	62	1,77	7,02	21,00	3.766,75	0,17	14,00
OBČINA KOČEVJE	201.400	4.287	1.015.889	2.783	5,04	19,75	21,29	48.573,48	0,05	11,33
1092 KOČEVJE - RIBNICA - SODRAŽICA	152.801	3.804	953.621	2.613	6,24	20,89	24,90	36.007,16	0,04	9,47
1094 DOL	8.888	138	10.572	29	1,19	6,38	15,53	1.757,22	0,17	12,73
1098 BREZOVICA - VIMOLJ	5.042	61	8.078	22	1,60	11,04	12,10	2.302,21	0,28	37,74
1099 KOČEVSKA REKA	9.202	96	17.207	47	1,87	14,94	10,43	3.040,60	0,18	31,67
1100 KOPRIVNIK	1.204	36	7.158	20	5,94	16,57	29,89	919,08	0,13	25,53
1105 SMUKA - STARI LOG	9.396	53	7.721	21	0,82	12,14	5,64	0,00	0,00	0,00
1107 DOLNJA BRIGA - GORNJA BRIGA	2.449	17	1.659	5	0,68	8,13	6,94	691,71	0,42	40,69
1108 SPODNJI LOG	1.045	5	2.104	6	2,01	35,07	4,78	694,24	0,33	138,85
1109 POLOM - SEČ	2.555	30	2.311	6	0,90	6,42	11,74	953,70	0,41	31,79
1111 KNEŽJA LIPA	5.061	8	2.273	6	0,45	23,68	1,58	891,81	0,39	111,48
1113 BOROVEC PRI KOČEVSKI REKI	1.017	19	2.384	7	2,35	10,46	18,69	791,32	0,33	41,65
1501 LAZE PRI PREDGRADU	2.740	20	801	2	0,29	3,34	7,30	524,43	0,65	26,22
OBČINA KOSTEL	38.174	492	29.659	81	0,78	5,02	12,89	2.204,60	0,07	4,48
1096 KOSTEL - KAPTOL - DELAČ	18.213	161	7.666	21	0,42	3,97	8,84	1.922,33	0,25	11,94
1097 JAKŠIČI - FARA *	12.196	195	15.281	42	1,25	6,53	15,99	0,00	0,00	0,00
1106 VRH - KRKOVO *	6.660	98	4.614	13	0,69	3,92	14,71	0,00	0,00	0,00
1112 ŽAGA	588	8	690	2	1,17	7,19	13,61	282,27	0,41	35,28
1000 KUŽELJ	517	30	1.408	4	2,72	3,91	57,99	0,00	0,00	0,00
OBČINA LOŠKI POTOK	39.685	715	68.264	187	1,72	7,96	18,02	13.383,11	0,20	18,72
1093 LOŠKI POTOK	29.341	628	64.103	176	2,18	8,51	21,40	11.573,67	0,18	18,43
1110 TRAVA - SREDNJA VAS	4.006	51	2.545	7	0,64	4,16	12,73	1.139,28	0,45	22,34
1500 NOVI KOT	6.338	36	1.616	4	0,25	3,74	5,68	670,16	0,41	18,62
OBČINA RIBNICA	103.672	2.483	458.518	1.256	4,42	15,39	23,95	26.830,82	0,06	10,81
1092 KOČEVJE - RIBNICA - SODRAŽICA	86.540	2.064	400.560	1.097	4,63	16,17	23,85	23.966,80	0,06	11,61
1103 KOT - JURJEVICA - BREŽE	7.338	179	26.372	72	3,59	12,28	24,39	1.834,96	0,07	10,25
1104 FRANČIŠEK	9.794	240	31.586	87	3,23	10,97	24,51	1.029,06	0,03	4,29
OBČINA SODRAŽICA	39.276	552	69.693	191	1,77	10,52	14,05	5.087,86	0,07	9,22
1092 KOČEVJE - RIBNICA - SODRAŽICA	25.744	375	51.959	142	2,02	11,55	14,57	3.038,31	0,06	8,10
1095 GORA	5.006	79	5.970	16	1,19	6,30	15,78	1.898,37	0,32	24,03
1102 ŽIMARICE	3.537	77	9.012	25	2,55	9,75	21,77	151,18	0,02	1,96
1103 KOT - JURJEVICA - BREŽE	3.507	21	2.752	8	0,78	10,92	5,99	0,00	0,00	0,00
1104 FRANČIŠEK	1.482	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SKUPNA VSOTA	435.019	8.798	1.664.686	4.561	3,83	15,77	20,22	99.846,62	0,06	11,35

* Električno energijo na tem sistemu plačuje občina neposredno

Analiza zapisanih parametrov daje zanimive in logične odgovore. Hkrati daje tudi odgovor, zakaj cena pitne vode nekoliko odstopa v občinah Kostel in Loški Potok.

Metodologija za oblikovanje cen komunalnih storitev omogoča tudi formiranje enotne cene pitne vode na nivoju upravljavca. V Sloveniji je že nekaj primerov, ko so se občine odločile, da

imajo na nivoju določene mikroregije enotno ceno pitne vode. Veljajo bi razmisliti ali ne bi tudi na nivoju Hydrovoda formirali enotno ceno pitne vode, če ne prej, pa po dokončanju kohezijske investicije SORIKO.

6.2.3 Kvaliteta pitne vode

Zagotavljanje varne in nemotene oskrbe s pitno vodo je ena temeljnih, stalnih in vsakodnevnih nalog upravljavca vodovodnega sistema. Za porabnika to pomeni, da v običajnih razmerah motenj v sistemu praktično ne zaznava, pitna voda na pipi je skladna in zdravstveno ustrezna, prejema jo v željenih količinah in pod ustreznim tlakom. Hydrovod se svoje odgovornosti glede navedenega dobro zaveda in posveča posebno pozornost skrbi za ohranjanje in izboljšavo varne oskrbe s pitno vodo.

S pomočjo sistema HACCP, po katerem delujemo že nekaj let, smo za vsak posamezen vodovodni sistem določili dejavnike tveganja, pa tudi načrt, ki določa postopke, katerim moramo slediti, da zagotovimo nadzor nad tveganji, ki so pomembna za zagotavljanje varnosti pitne vode.

Učinkovitost sistema kakovosti pitne vode, ki ga izvajamo, zagotavljamo s spremljanjem skladnosti pitne vode v vseh fazah, od črpanja surove vode do pip pri porabnikih.

Z notranjim nadzorom, ki ga za nas izvaja Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano, oddelek Novo mesto, preverjamo obvladovanja tveganj, ki se pojavljajo v procesu vodo oskrbe.

V letu 2017 je bilo v okviru notranjega monitoringa odvzetih 349 vzorcev za mikrobiološke preiskave in 100 vzorcev za sanitarno - kemične preiskave. V zaključnem poročilu Nacionalnega laboratorija za leto 2017 so bili trije vodovodni sistemi označeni kot neustrezni.

1. Vodovodni sistem Gornja in Dolnja Briga:

Še v letu 2013 so analize vode kazale le občasno kontaminacije vode zaradi mikrobiološke onesnaženosti, kar se je reševalo z dezinfekcijo, ki se je izkazala za ustrezno in zanesljivo. Po tem obdobju pa se je kvaliteta vode na zajetju znatno poslabšala.

Kljub vsem našim naporom, od sanacije drenažnega zajetja, vgrajenimi kartušnimi filtri, dodatnimi čiščenji in pranju objektov, ob deževju motnost naraste tudi preko 60 NTU in ves sistem odpove. V letu 2017 se je poslabšala tudi izdatnost tega vodnega vira, saj je bilo preko poletja za nemoteno oskrbo prebivalcev z avtocisterno pripeljana 180 m³ pitne vode. Rešitev vidimo v zamenjavi vodnega vira oziroma povezavi vodovodnega sistema Gornja Briga-Dolnja Briga na vodovodni sistem Kočevska Reka.

2. Vodovodni sistem Borovec

Pri vodovodnem sistemu Borovec ne govorimo samo o občasno zdravstveno neustrezni vodi, saj je vodni vir izredno ranljiv, temveč tudi o pomanjkanju vode že ob

kratkotrajnih sušah. Tudi v letu 2017 se je občasno pokazala zdravstveno neustrezna pitna voda na pipah naših porabnikov, iz drugih vodovodnih sistemov pa je bilo z avtocisterno prepeljanih 320 m³ pitne vode.

V mesecu septembru so bila zaključena glavna dela na povezavi vodovodnega sistema Borovec z vodovodnim sistemom Kočevska Reka. Borovec je tako postal oskrbovalno

območje vodovodnega sistema Kočevska Reka. Stari vodni vir, zajetje Borovec, je bilo dokončno ukinjeno. Dezinfekcija z NaOCl je bila na tem področju ukinjena in se bo ponovno vzpostavila, v kolikor bodo rezultati vzorčenj pokazali, da je to potrebno.

3. Vodovodni sistem Kuželj

Z mesecem januarjem 2017 je vodovodni sistem Kuželj na slovenski strani prešel v upravljanje javnega podjetja Hydrovod d.o.o..

Vodovodni sistem smo vključili v naš sistem HACCP in s tem tudi v notranji nadzor in monitoring vzorčenja.

Vodni vir za vodovodni sistem Kuželj, vključno s sistemom dezinfekcije, je na hrvaški strani, na katerem kot upravljavec nimamo nadzora in tudi ne vpliva. Kljub našim željam, sprotnim obveščanjem in kontaktiranjem z upravljalcem hrvaškega dela vodovoda so vrednosti prostega klora v tem delu vodovodnega sistema konstantno prenizke in ne zagotavljajo ustrezne dezinfekcije in s tem tudi ne varne oskrbe s pitno vodo pri končnem porabniku.

Državni nadzor oz. državni monitoring, ki ga zagotavlja Ministrstvo za zdravje, preverja, ali pitna voda na pipah porabnikov izpolnjuje zahteve Pravilnika o pitni vodi, predvsem zahtevam za mejne vrednosti parametrov, ki so določene v prilogi tega pravilnika. Tako je bilo v letu 2017 s strani državnega monitoringa odvzeto 57 vzorcev za redne mikrobiološke in kemijske preiskave ter 8 za občasne razširjene preiskave.

Le v enem vzorcu na področju Sodražice je bila ugotovljena prisotnost 1 koliformne bakterije, ki je sicer parameter indikatorskega značaja, in neposredno ne predstavljajo tveganja za zdravja porabnikov, jih pa Pravilnik o pitni vodi ne dovoljuje.

Vsa ostala oskrbovalna območja, ki so v našem upravljanju in so pod nadzorom državnega monitoringa, so ocenjena kot skladna.

V letu 2017 je bilo opravljenih 14 celodnevni inšpekcijskih kontrol s strani Zdravstvenega inšpektorata republike Slovenije. Temeljito je bilo preverjeno delovanje in učinkovitost sistema HACCP ter notranjih kontrol kvalitete pitne vode na 14 vodovodnih sistemih v našem upravljanju.

Inšpekcijski nadzor ni pokazal nepravilnosti, je pa pristojni zdravstveni inšpektor za vodovodni sistem Gora potrdil naša opažanja o velikem poslabšanju kvalitete vode na zajetjih ter ugotovitve, da sistem dezinfekcije pitne vode z UV-žarčenjem ne zadostuje več. Tako smo dobili odločbo o namestitvi dodatne dezinfekcije s klorom na tem vodnem viru.

V mesecu maju je na Inšpektorat za zdravje prišla prijava o sumu na hidrično okužbo na področju Ribnice. Po pregledu delovanja vodovodnega sistema, dokazih o stalnem on line spremljanju vseh ključnih parametrov (predvsem motnosti in delovanja dezinfekcije), odvzetih in analiziranih kar nekaj vzorcev na tem področju, je bil sum na okužbo z vodo zavržen, postopek pa ustavljen.

V našem manjšem laboratoriju, kjer s testi, ki sicer niso akreditirani, sami izvajamo določeno dodatno kontrolo kvalitete vode, je bilo v letu 2017 za različne potrebe kontrolne službe vzetih in analiziranih 89 vzorcev pitne vode.

Pod našim pokroviteljstvom smo dijaku srednje kemijske šole v Novem mestu, v okviru njegovega šolanja, omogočili izvedbo raziskovalne naloge s področja vodnih virov na Kočevskem.

Kot upravljavec vodovodnega sistema smo za kvalitetno in skladno pitno vodo odgovorni od zajetja do pipe pri porabniku. Naši porabniki postajajo iz leta v leto zahtevnejši do nas, upravjalcev, velikokrat pa pozabijo, da do težav s kvaliteto pitne vode na posameznih odjemnih mestih še vedno prihaja tudi zaradi neustrezne dimenzioniranosti, izvedbe (mrtvi kraki), predvsem pa neustreznega vzdrževanja internega vodovodnega omrežja, na katerega kot upravljavec javnega vodovodnega sistema nimamo vpliva. Za odpravo tovrstnih težav je odgovoren lastnik. Kot izvajalec javne oskrbe s pitno vodo lahko porabnike samo opozarjamo in pomagamo z nasveti in priporočili.

Vedno pogostejša vremenska nihanja in s tem višja odstopanja pri ugotavljanju motnosti je mogoče reševati samo z izgradnjo čistilnih naprav, kjer se voda filtrira.

Z velikim veseljem spremljamo napredovanje del na projektu SORIKO in Suhokranjskem vodovodu, saj bo po končanju teh dveh projektov oskrba prebivalcev s pitno vodo na tem območju veliko bolj zanesljiva, z vidika zdravstvene ustreznosti pa tudi varnejša.

6.3 ZAPOSLENI

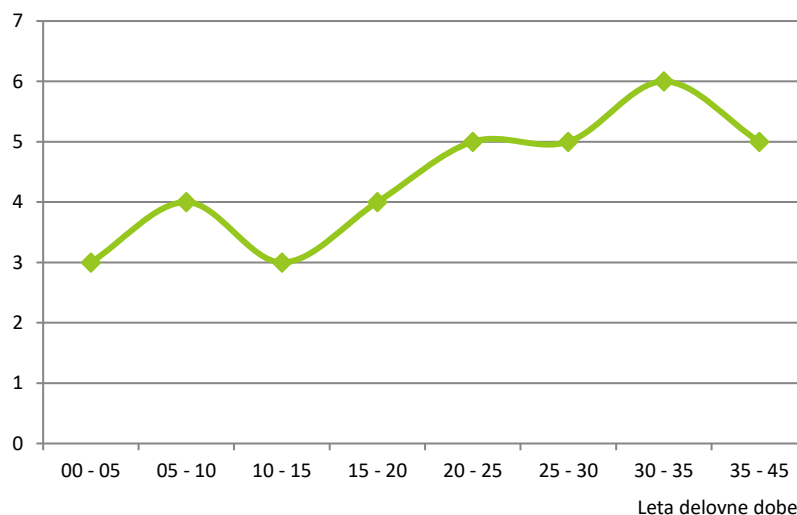
V podjetju je bilo na dan 31. 12. 2017 zaposlenih 36 delavcev (v navedenem številu je zajeta tudi sodelavka, ki začasno nadomešča sodelavko, ki je že dolgo časa odsotna). Prav na zadnji dan leta se je upokojil naš dolgoletni sodelavec (celotno delovno dobo, dolgo več kot 42 let, je delal na Hydrovodu), tako da nas je trenutno zaposlenih 35. Povprečno število zaposlenih v letu 2017, izračunano na podlagi delovnih ur, je znašalo 35,57, če upoštevamo ure bolniške odsotnosti, pa 33,65 delavca.

Število delavcev postopoma približujemo številu, ki smo ga že imeli pred več kot 10 leti, vendar pa smo bili prisiljeni število delavcev postopoma reducirati predvsem zaradi zagotavljanja finančne likvidnosti, ki je bila ogrožena s prenizko ceno pitne vode (delno je bil s tem zmanjšan tudi standard vodooskrbe). Ob tem vsako leto pridobivamo v upravljanje dodatne vodovodne

sisteme, odseke ter naselja, ki pomenijo dodaten obseg dela. Z januarjem 2018 smo prevzeli še vodovodni sistem Stari Kot v Loškem Potoku. Ne glede na dejstvo, da ima pretežni del na javno vodovodno omrežje na novo priključenih vasi izredno nizko porabo (kar pomeni tudi nizke prihodke), ima upravljavec z le-timi enake obveznosti, enake skrbi in enak obseg dela, kot pri sistemih, z veliko porabo. Z letom 2012 smo prevzeli v upravljanje tudi hišne priključke v občinah Kočevje, Ribnica, Sodražica in Kostel (v občini Loški Potok smo jih upravljali že prej). S tem se nam je krepko povečal obseg del, saj smo dobili v upravljanje več kot 140 km novega omrežja.

V letnih poročilih že vrsto let opozarjamo, da je za Hydrovod značilno, da ima visok delež starejših delavcev. To je zaradi narave in pogojev dela (terensko delo, neprijazni vremenski pogoji: visoka temperatura, mraz, dež, sneg, vlaga,..) dokaj neugoden podatek. Zato smo v preteklosti imeli veliko število delovnih invalidov in tudi invalidskih upokojevanj.

Graf 21: Število zaposlenih glede na skupno delovno dobo

Že nekaj let izvajamo s postopnimi kadrovskimi menjavami pomladitve zaposlenega osebja, a kljub temu nas v nekaj letih čaka še kar nekaj upokojitev. V tem trenutku trije delavci že izpolnjujejo pogoje, pa se za upokojitev še niso odločili. Čez noč poiskati primerno nadomestilo za kader, ki je usposobljen za vsa specifična dela na vodovodu in, kar je še posebej pomembno, je samostojen, pozna ves teren, vse vodovodne sisteme (ki jih ni malo) in princip delovanja letih, je nemogoče (uvajanje novih sodelavcev v delo preprosto zahteva dovolj dolgo obdobje). Poleg tega ustreznega kadra (monterji, kovinarji, vodoinštalaterji, ipd.) na našem področju skorajda ni, zaradi tega smo prisiljeni zaposlovati tudi kandidate, ki nimajo primerne izobrazbe v celoti ter jih potem sami izobraziti za delo, ki ga opravljamo. Ob tem je vredno omeniti, da mnoge mlade ljudi zaradi neugodnih terenskih pogojev dela, pa tudi plače, zaposlitev na vodovodu preprosto ne zanima. Tako se nam je v preteklosti že nekajkrat zgodilo, da kljub objavljenemu razpisu za moneterska dela nismo dobili ustreznega delavca, pa tudi plača, ki jo lahko ponudimo, očitno ni dovolj stimulativna.

V letu 2016 so se delavci Hydrovoda, ki so bili organizirani v sindikat podjetja Hydrovod, odločili, da sindikat razpustijo. Vsi so iz sindikata izstopili, sam sindikat pa ukinili. Navedeno je verjetno posledica dejstva, da podjetje do zaposlenih redno izpolnjuje vse svoje obveznosti. Pravice zaposlenih se zaradi ukinitve sindikata niso spremenile.

Ker se zavedamo, da je terensko delo težko, vlagamo veliko naporov, da z dobavo potrebne opreme in voznega parka izboljšamo pogoje dela, kjer je to mogoče.

V podjetju veliko pozornosti posvečamo varstvu in zdravju pri delu. V ta namen redno organiziramo usposabljanja zaposlenih skladno s Pravilnikom o varstvu pri delu, skladno z veljavno zakonodajo pa delavce tudi redno napotujemo na zdravstvene preglede. Z namenom ohranjanja zdravja zaposlenim omogočamo tudi športne aktivnosti, tako imamo dvakrat tedensko organizirano rekreacijo.

S kadrovskimi menjavami izboljšujemo tudi izobrazbeno strukturo zaposlenih. Ta se je v zadnjih desetih letih izrazito izboljšala in sedaj lahko z razpoložljivim kadrom poleg izvajanja rednih vzdrževalnih del na vodovodu tudi kandidiramo in izvajamo vse večje investicije oziroma gradnje vodovodov, za kar imamo tudi ustrezno registracijo.

6.4 NABAVNA FUNKCIJA IN JAVNA NAROČILA

Tekom leta smo izvajali nekaj pogodb oziroma okvirnih sporazumov, sklenjenih po predhodno izvedenih postopkih javnih naročil. Glavni predmet po obsegu realizacij je vsekakor vodovodni material, ki je bil tekom leta nabavljen v vrednosti dobrih 470.000,00 EUR brez DDV. Pretežni del teh naročil je bil oddan na osnovi v letu 2017 sklenjenih okvirnih sporazumov s skupno tremi ponudniki. V letu 2017 je bilo po postopku s pogajanjem oddano in izvajano naročilo radijskih modulov za daljinsko odčitavanje vodomero, vodomere pa smo tekom leta kupovali še po javnem naročilu, oddanem v letu 2015. Tako pogodba za dobavo vodomero kot radijskih modulov je bila sklenjena do konca leta 2017, zato smo v začetku novembra k oddaji ponudbe za predmet sukcesivna dobava obračunskih vodomero s kompatibilnimi radijskimi moduli za daljinsko odčitavanje v postopku s pogajanjem brez predhodne objave pozvali edinega ponudnika, ki nam lahko iz tehničnih razlogov dobavi to blago. Postopek je bil izveden uspešno in transparentno, pogodba z izbranim ponudnikom pa je bila sklenjena za leto 2018 in vse do izteka veljavnosti preostalih okvirnih sporazumov za dobave vodovodnega materiala v marcu 2019.

Od drugih pomembnejših skupin nabavljenega blaga je potrebno omeniti še električno energijo, ki smo jo v letu 2017 kupovali na osnovi 2 -letnega okvirnega sporazuma, sklenjenega na osnovi skupnega javnega naročila 12 komunalnih podjetij. Okvirni sporazum je bil v letu 2017 realiziran v višini slabih 42.000,00 EUR brez DDV, pod enakimi pogoji pa se bo izvajal še v letu 2018. Po javnem naročilu iz leta 2015 smo kupovali pogonska goriva in kurilno olje in skupno realizirali za slabih 39.000,00 EUR tovrstnih naročil.

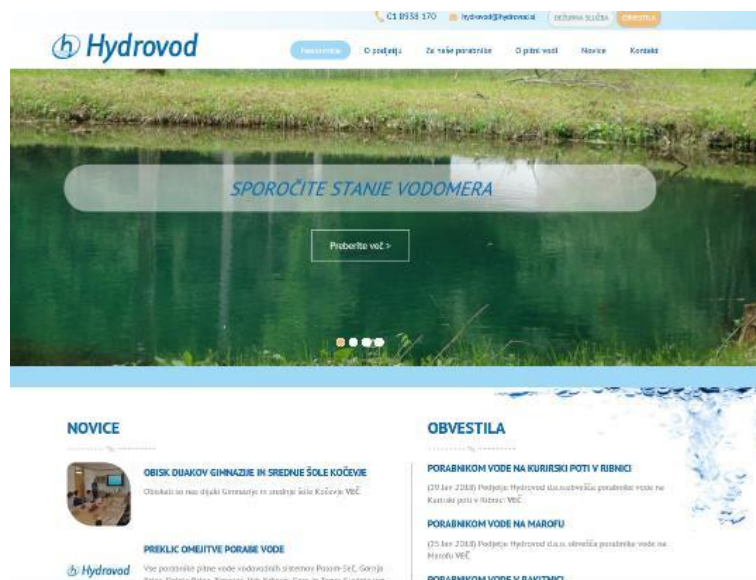
V drugi polovici leta 2017 smo uspešno izvedli postopek oddaje javnega naročila storitev za predmet tiskanja, kuvertiranja in pošiljanja tiskovin. Z izbranim ponudnikom smo sklenili okvirni sporazum v ocenjeni vrednosti dobrih 160.000,00 EUR in z veljavnostjo do 31. 10. 2020.

Preostalo naročanje v letu 2017 je potekalo s tako imenovanimi evidenčnimi naročili pod zakonskimi pragi. Na osnovi izdanih naročilnic oziroma sklenjenih pogodb je bilo tekom leta realiziranih za slabih 550.000,00 EUR (znesek brez DDV) naročil, velika večina na infrastrukturnem področju.

6.5 SODELOVANJE Z JAVNOSTJO

Sodelovanje z javnostjo je pomemben del delovanja upravljavca vodovodnih sistemov v lokalnem okolju. Pri svojem delu evidentiramo komunikacijo z javnostjo na naslednjih sklopih:

- odčitavanje, obračun in plačevanje porabljene pitne vode,
- sistem javljanja napak na vodovodnem sistemu,
- upravljanje z vodovodnim sistemom in izdajanje pogojev ter soglasij za priključitev,
- drugo komuniciranje v zvezi z razvojem vodovodnih sistemov in varstvo vodnih virov,
- reševanje pritožb porabnikov,
- sporočanje stanja vodovodnega sistema (kakovost vode, izpadi, sanacije, idr.),
- preko spletne strani podjetja www.hydrovod.si, ki je bila v letu 2016 v celoti posodobljena in preko katere naše porabnike redno obveščamo o dogodkih v zvezi z dobavo pitne vode.

Sodelovanje javnosti pri upravljanju z vodovodnimi sistemi je zelo pomembno, saj je prav javnost tista, ki lahko najbolj razpršeno in učinkovito bdi nad stanjem vodovodnega sistema, javlja napake in pripombe, ki se nanašajo na varno in učinkovito delovanje vodovodnega sistema in zaščito vodnih virov. Upoštevajoč to dejstvo želimo svoje delo čim bolj približati našim porabnikom. Zato so le-ti o vseh pomembnih zadevah in zanimivih informacijah redno obveščeni. Pri tem največkrat uporabljamo lokalno radijsko postajo, kamor posredujemo različna obvestila, občasno pa tudi polurne oddaje, ki gredo v živo, z možnostjo zastavljanja vprašanj poslušalcev. Poleg tega načina informiranja posredujemo informacije tudi v občinskih glasilih ali v drugih tiskanih medijih. Vsa obvestila redno objavljamo tudi na naši spletni strani. V izjemnih primerih, ko gre za manjši vodovodni sistem, posredujemo pomembno informacijo na oglasne deske naselij ali

pa neposredno na naslove vseh porabnikov. Stranke smo obveščali o aktualnih dogajanjih na področju vodooskrbe, o kvaliteti pitne vode, načinih obveščanja, ipd. S strani porabnikov smo prejeli precej pozitivnih odzivov, zato bomo s takim načinom obveščanja nadaljevali tudi v bodoče.

Ob izvedbi vzdrževalnih del, odpravi okvar ali v primeru pomanjkanja vode v sušnih obdobjih, informacije najpogosteje posredujemo prek lokalne radijske postaje, in sicer večkrat na dan, pa tudi z objavo obvestil na spletni strani.

Če je bilo potrebno podati neposredno pojasnilo ali opraviti usklajevanje glede določenih vprašanj, ki so se nanašala na konkretno naselje, krajevno skupnost ali vodovodni sistem, smo organizirali sestanke ter se odzvali na vabila, ki so prihajala na naš naslov.

6.6 RAZVOJ IN NAČRTI ZA PRIHODNOST

6.6.1 Oskrba s pitno vodo

V dosedanjem delu poročila smo že nakazali osnovne težave, s katerimi se soočamo pri našem delu. Naj jih še enkrat omenimo:

- dotrajanost vodovodnih sistemov,
- velike vodne izgube na vodovodnih sistemih,
- cevovodi neprimernih dimenzij (poddimenzionirani ali predimenzionirani cevovodi),
- veliko zmanjšanje izdatnosti določenih zajetij v sušnih obdobjih,
- nedefinirani rezervni vodni viri,
- zajetja z onesnaženo vodo zaradi neustreznega odvajanja odpadnih voda,
- visoka ranljivost vodnih virov na kraškem območju,
- klimatske spremembe in spremembe vodnih režimov,
- neustrezne bilance vodnih količin vodnih virov (dolgoročno zmanjševanje izdatnosti posameznega zajetja), itd.

Iz naštetih težav izhajajo tudi ukrepi, ki jih vsako leto že izvajamo, enako pa bo tudi v prihodnosti. Prizadevali si bomo za:

- pravočasno obnovo dotrajane vodovodne infrastrukture,
- zmanjševanje vodnih izgub,
- zagotavljanje rezervnih vodnih virov,
- iskanje dodatnih vodnih virov, ki imajo stabilno izdatnost ter vodo, ki ne zahteva posebne dodatne priprave,
- dograditev obstoječih vodarn s sistemi za pripravo vode,
- dograditev sistema daljinskega spremljanja delovanja vodovodne infrastrukture,
- hidravlične izboljšave omrežja,
- dokončanje projekta daljinskega odčitavanja vodomero,ov,
- izdelavo dobrega operativnega katastra vodovodne infrastrukture

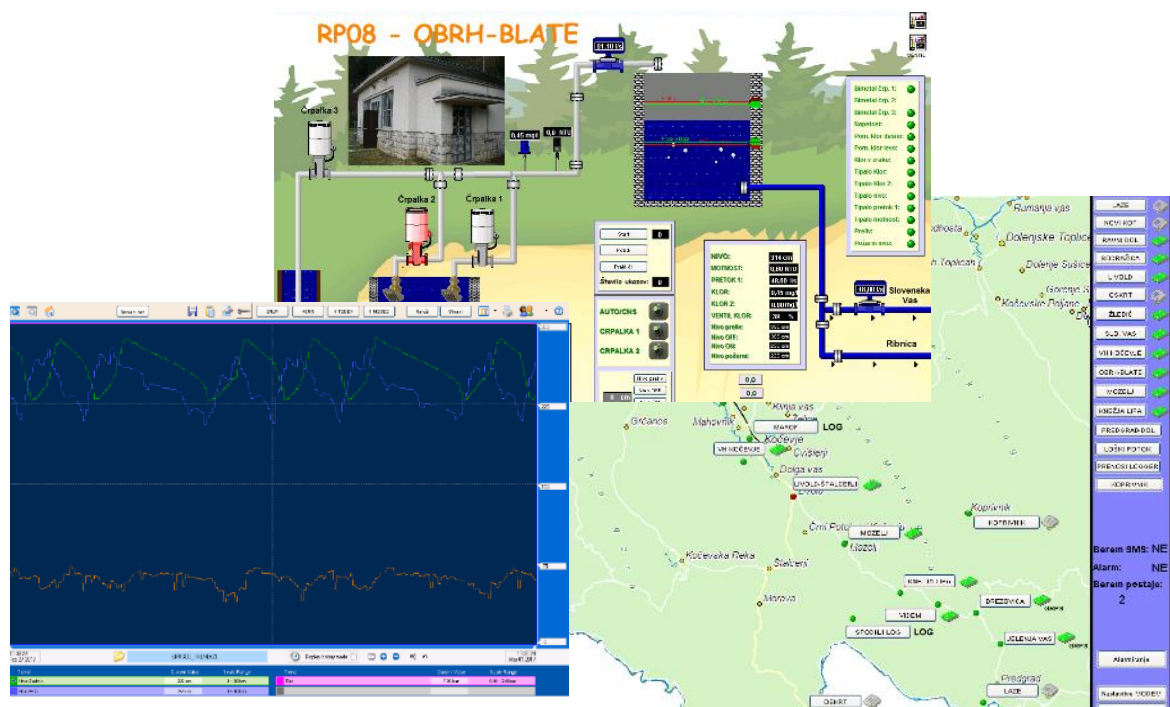
- vključitev novih čistilnih naprav v obratovanje in, v času poskusnega obratovanja, izobrazbo kadra za njihovo spremljanje in upravljanje.

Prikazani cilji so jasni in zelo razumljivi, niso pa enostavno dosegljivi. Povezani so s stalnimi aktivnostmi, ker je oskrba s pitno vodo takšna dejavnost, ki zahteva stalno pozornost, stalno dejavnost in stalno prisotnost. Celoten proces oskrbe s pitno vodo se dogaja v naravi, stanje v naravi pa se nenehno spreminja. Temu se je potrebno sproti prilagajati, vedno je mogoče še kaj dograditi in izboljšati. Govorimo o nikoli dokončanem procesu.

6.6.2 Predvidene novosti v poslovanju in organizaciji družbe

V podjetju poskušamo vsako leto doseči napredek pri organizaciji, delovanju in poslovanju podjetja. Tako tudi za leto 2018 načrtujemo organizacijske in tehnološke spremembe v sami organizaciji podjetja, delovnih postopkih in pri zagotavljanju ustreznih pogojev dela za zaposlene.

Razvoj telemetrije je naša stalna naloga, saj razvoj telemetrije oziroma daljinskega upravljanja in spremljanja delovanja vodovodnih sistemov in objektov bistveno pripomore k varni vodopreskrbi in tudi zniževanju stroškov. Vsako leto poskrbimo za prenos določenih novih podatkov v center na sedežu podjetja, kar nam v veliki meri olajša spremljanje zelo razvejanega vodovodnega sistema

Telemetrija - izsek

V podjetju se nenehno trudimo posodabljati in modernizirati tudi same procese v podjetju. Zadnje čase se v naši državi veliko pogovarjamo o digitalizaciji in prednostmi, ki jih ta prinaša. Za nas ta proces ni nič novega, ker se digitalizacijo ukvarjamo kar nekaj časa. Pred leti smo uvedli elektronsko potrjevanje prejetih računov, v letu 2016 smo pričeli z elektronskim potrjevanjem izdanih računov, strankam nudimo možnost plačevanja preko mobilnega telefona. Hkrati želimo tudi na drugih področjih postopke modernizirati in storiti še kakšen korak naprej k »brezpapirnemu« poslovanju. Gre za zelo obsežen in zahteven projekt, povezan s spremembo organizacije dela in toka dokumentov.

Največji izziv v letu 2018 bo nedvomno v uvedbi in implementaciji zahtev uredbe GDPR in zakona ZVOP-2, ki bistveno zaostrojata delo z osebniimi podatki. Potrebno bo:

- Pripraviti vsebinske rešitve za vodenje evidenc baz in obdelav osebnih podatkov ter določiti mesta, kjer je potrebna ocena učinkov na varnost osebnih podatkov.
- Pripraviti notranje akte:
  - politika varstva osebnih podatkov,
  - pravilnik o varovanju osebnih podatkov,
  - pravilnik o uporabi službene informacijsko-komunikacijske opreme,
  - vzorce za pogodbe/anekse k pogodbi z obdelovalci osebnih podatkov in drugimi organizacijami v vezi varovanja osebnih podatkov,
- Vsebinske rešitve za pridobivanje soglasij, ko ni drugega pravnega temelja za zbiranje in obdelavo osebnih podatkov.

Enako kot v preteklih letih si bomo še naprej prizadevali izboljševati svoj operativni kataster vodovodne infrastrukture. V kataster postopoma dodajamo tudi podatke o potekih hišnih priključkov, najprej tiste, ki smo že obnovili in tiste, ki jih še bomo.

Želimo nadaljevati z vgradnjo daljinskih vodomero, trenutno imamo z daljinskimi moduli opremljenih cca 3.390 odjemnih mest. V letu 2018 vse redne menjave vodomero izvajamo z vodomero z vgrajenim daljinskim modulom. Upamo, da bo sredstev dovolj, da bomo vse menjave v tem letu izvedli z vodomero z možnostjo daljinskega odčitavanja.

7 RAČUNOVODSKI IZKAZI

7.1 IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA

Postavka		tekoče leto	predhodno leto	indeks
A.	ČISTI PRIHODKI OD PRODAJE	2.879.652,16	3.006.683,41	95,78
	- čisti prihodki, pridobljeni z opravljanjem gospod. javnih služb	2.199.515,27	2.150.029,61	102,30
	- čisti prihodki od drugih dejavnosti	680.136,89	856.653,80	79,39
B.	POVEČANJE VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV IN NED. PROIZVODNJE	0,00	0,00	/
b	ZMANJŠANJE VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV IN NED. PROIZVODNJE	0,00	0,00	/
Č.	USREDSTVENI LASTNI PROIZVODI IN LASTNE STORITVE	0,00	0,00	/
D.	SUBVENCije, DOTACIJE POVEZANE S POSLOVNIMI UČINKI	113.504,81	145.031,45	78,26
E.	DRUGI POSLOVNI PRIHODKI	8.281,36	819,67	1.010,33
F.	KOSMATI DONOS OD POSLOVANJA (A+B+B+Č+D)	3.001.438,33	3.152.534,53	95,21
G.	POSLOVNI ODHODKI (I+II+III+IV)	2.939.543,94	3.066.672,23	95,85
I.	Stroški blaga, materiala in storitev	1.689.923,26	1.898.186,31	89,03
1.	NV prodanih blaga in materiala ter stroški porabljenega materiala	705.508,82	772.510,09	91,33
	- stroški materiala	551.657,22	632.422,15	87,23
	- stroški energije	144.531,29	129.363,84	111,72
	- drugi stroški materiala	9.320,31	10.724,10	86,91
2.	Stroški storitev	984.414,44	1.125.676,22	87,45
	- transportne storitve	66.575,12	59.351,57	112,17
	- najemnine	455.759,59	455.379,09	100,08
	- povračila stroškov zaposlencem v zvezi z delom	1.581,11	2.226,40	71,02
	- drugi stroški storitev	460.498,62	608.719,16	75,65
II.	Stroški dela	961.865,39	895.247,25	107,44
1.	Stroški plač	715.212,62	674.667,78	106,01
2.	Stroški pokojninskih zavarovanj	82.275,22	78.569,79	104,72
3.	Drugi stroški socialnih zavarovanj	52.008,25	49.034,90	106,06
4.	Drugi stroški dela	112.369,30	92.974,78	120,86
III.	Odpisi vrednosti	113.409,44	104.032,54	109,01
1.	Amortizacija	94.424,93	96.532,21	97,82
2.	Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih sredstvih in opredmetenih osnovnih sredstvih	0,00	0,00	/
3.	Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	18.984,51	7.500,33	253,12
IV.	Drugi poslovni odhodki	174.345,85	169.206,13	103,04
H.	DOBIČEK IZ POSLOVANJA (F-G)	61.894,39	85.862,30	72,09
I.	IZGUBA IZ POSLOVANJA (G-F)	0,00	0,00	/
J.	FINANČNI PRIHODKI (I+II+III)	6.406,73	3.711,58	172,61
I.	Finančni prihodki iz deležev	0,00	0,00	/
II.	Finančni prihodki iz danih posojil	0,00	0,00	/
II.	Finančni prihodki iz poslovnih terjatev	6.406,73	3.711,58	172,61
K.	FINANČNI ODHODKI (I+II+III)	1.385,79	1.544,44	89,73
I.	Finančni odhodki iz oslabitve in odpisov finančnih naložb	0,00	0,00	/
II.	Finančni odhodki iz finančnih obveznosti	1.319,06	1.530,81	86,17
III.	Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti	66,73	13,63	489,58
L.	DRUGI PRIHODKI	7.936,76	13.767,05	57,65
M.	DRUGI ODHODKI	2.159,11	583,12	370,27
N.	CELOTNI DOBIČEK (H-I+J-K+L-M)	72.692,98	101.213,37	71,82

O.	CELOTNA IZGUBA (-H+I+K-L+M)	0,00	0,00	/
P.	DAVEK IZ DOBIČKA	16.334,16	5.150,13	317,16
R.	ODLOŽENI DAVKI	0,00	0,00	/
S.	ČISTI DOBIČEK OBRAČUNSKEGA OBDOBJA (N-P-R)	56.358,82	96.063,24	58,67
Š.	ČISTA IZGUBA OBRAČUNSKEGA OBDOBJA (O+P+R)	0,00	0,00	/

7.2 BILANCA STANJA

	Postavka	Tekoče leto	Predhodno leto	Indeks
	SREDSTVA:	1.979.031,76	2.062.893,10	95,93
A	DOLGOROČNA SREDSTVA	852.597,52	911.602,80	93,53
<i>I.</i>	<i>Neopredmetena sredstva in dolgoročne AČR</i>	<i>2.697,75</i>	<i>6.197,87</i>	<i>43,53</i>
1.	Neopredmetena sredstva	2.697,75	6.197,87	43,53
<i>a.</i>	<i>Dolgoročne premoženjske pravice</i>	<i>2.697,75</i>	<i>6.197,87</i>	<i>43,53</i>
2.	Dolgoročne aktivne časovne razmejitve	0,00	0,00	/
<i>II.</i>	<i>Opredmetena osnovna sredstva</i>	<i>840.378,75</i>	<i>896.508,63</i>	<i>93,74</i>
1.	Zemljišča	58.585,51	58.585,51	100,00
2.	Zgradbe	564.155,87	575.574,12	98,02
3.	Proizvajalne naprave in stroji	201.835,19	252.069,55	80,07
4.	Druge naprave in oprema	4.919,93	2.879,45	170,86
5.	Opredmetena osnovna sredstva, ki se pridobivajo	10.882,25	7.400,00	147,06
6.	Predujmi za pridobitev opredmetenih osnovnih sredstev	0,00	0,00	/
<i>III.</i>	<i>Naložbene nepremičnine</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>/</i>
<i>IV.</i>	<i>Dolgoročne finančne naložbe</i>	<i>9.521,02</i>	<i>8.896,30</i>	<i>107,02</i>
1.	Dolgoročne finančne naložbe, razen posojil	0,00	0,00	/
2.	Dolgoročna posojila	9.521,02	8.896,30	107,02
<i>V.</i>	<i>Dolgoročne poslovne terjatve</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>/</i>
<i>VI.</i>	<i>Odložene terjatve za davek</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>/</i>
B.	KRATKOROČNA SREDSTVA	1.124.494,25	1.150.346,70	97,75
<i>I.</i>	<i>Sredstva (skupine za odtujitev) za prodajo</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>/</i>
<i>II.</i>	<i>Zaloge</i>	<i>124.087,36</i>	<i>122.356,03</i>	<i>101,41</i>
1.	Material	124.087,36	122.356,03	101,41
2.	Proizvodi	0,00	0,00	/
<i>III.</i>	<i>Kratkoročne finančne naložbe</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>/</i>
1.	Kratkoročne finančne naložbe, razen posojil	0,00	0,00	/
2.	Kratkoročna posojila	0,00	0,00	/
<i>IV.</i>	<i>Kratkoročne poslovne terjatve</i>	<i>486.619,47</i>	<i>398.843,14</i>	<i>122,01</i>
1.	Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev	444.794,85	347.851,17	127,87
2.	Kratkoročne poslovne terjatve do drugih	41.824,62	50.991,97	82,02
<i>V.</i>	<i>Denarna sredstva</i>	<i>513.787,42</i>	<i>629.147,53</i>	<i>81,66</i>
C.	KRATKOROČNE AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	1.939,99	943,60	205,59
	ZUNAJBILANČNA SREDSTVA	12.380.572,64	6.269.886,84	197,46
	OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV:	1.979.031,76	2.062.893,10	95,93
A.	KAPITAL	1.575.000,47	1.527.307,31	103,12
<i>I.</i>	<i>Vpoklicani kapital</i>	<i>1.350.000,00</i>	<i>583.016,01</i>	<i>231,55</i>
1.	Osnovni kapital	1.350.000,00	583.016,01	231,55
2.	Nevpoklicani kapital	0,00	0,00	/
<i>II.</i>	<i>Kapitalske rezerve</i>	<i>0,00</i>	<i>432.447,60</i>	<i>0,00</i>

III.	Rezerve iz dobička	178.456,91	416.930,06	42,80
1.	Zakonske rezerve	178.456,91	129.600,04	137,70
2.	Rezerve za lastne deleže	0,00	0,00	/
3.	Lastni poslovni deleži (kot odbitna postavka)	0,00	0,00	/
4.	Druge rezerve iz dobička	0,00	287.330,02	0,00
IV.	Revalorizacijske rezerve	0,00	0,00	/
V.	Rezerve, nastale zaradi vrednotenja po poštenu vrednosti	-9.815,26	-1.149,60	853,80
VI.	Preneseni čisti poslovni izid	0,00	0,00	/
VII.	Čisti poslovni izid poslovnega leta	56.358,82	96.063,24	58,67
B.	REZERVACIJE IN DOLGOROČNE PČR	125.624,32	109.552,38	114,67
1.	Rezervacije	125.624,32	109.552,38	114,67
2.	Dolgoročne pasivne časovne razmejitev	0,00	0,00	/
C.	DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	12.635,87	824,10	1.533,29
I.	Dolgoročne finančne obveznosti	0,00	0,00	/
II.	Dolgoročne poslovne obveznosti - druge	12.635,87	824,10	1.533,29
III.	Odložene obveznosti za davek	0,00	0,00	/
Č.	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	263.645,83	422.287,68	62,43
I.	Obveznosti, vključene v skupine za odtujitev	0,00	0,00	/
II.	Kratkoročne finančne obveznosti	6.709,87	4.206,92	159,50
III.	Kratkoročne poslovne obveznosti	256.935,96	418.080,76	61,46
a.	Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev	160.325,28	335.788,17	47,75
b.	Druge kratkoročne poslovne obveznosti	96.610,68	82.292,59	117,40
D.	KRATKOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	2.125,27	2.921,63	72,74
	ZUNAJBILANČNA SREDSTVA	12.380.572,64	6.269.886,84	197,46

7.3 RAZKRITJA K RAČUNOVODSKIM IZKAZOM

7.3.1 Izkaz poslovnega izida

Ad A) Čisti prihodki od prodaje (2.880 tisoč €)

Čisti prihodki od prodaje so evidentirani na analitičnih kontih skupine 760 in so vodeni za vsako dejavnost posebej. Pri opravljanju osnovne dejavnosti smo evidentirali naslednje čiste prihodke:

- Prihodki od prodaje – gospodarska javna služba 2.199 tisoč €
- Prihodki od prodaje – dopolnilne dejavnosti 680 tisoč €

Ad D) Subvencije, dotacije povezane s poslovnimi učinki (114 tisoč €)

V tej postavki so zajeti prihodki od subvencioniranja storitev gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo, na podlagi sprejetih sklopov občin ustanoviteljic.

Ad G.1) Stroški blaga, materiala in storitev (1.690 tisoč €)

V tej postavki so zajeti stroški porabljenega materiala in opravljenih storitev. Pomembnejše skupine stroškov materiala so:

- Stroški materiala 450 tisoč €

- Stroški energije 145 tisoč €
- Nadomestni deli in material za vzdrževanje 86 tisoč €
- Stroški pisarniškega materiala in strokovne literature 9 tisoč €

Zaloge materiala vodimo po sistemu zadnjih cen, poraba pa se prav tako obračunava po zadnjih cenah.

Pomembnejše skupine stroškov storitev:

- Stroški storitev v zvezi z vzdrževanjem 185 tisoč €
- Stroški transportnih storitev 66 tisoč €
- Stroški analiz pitne vode 31 tisoč €
- Stroški zavarovalnih premij 29 tisoč €
- Stroški plačilnega prometa in bančnih storitev 7 tisoč €

Stroški storitev so v poslovnih knjigah izkazani na podlagi prejetih in potrjenih računov oz. pogodb. Kot stroški storitev se izkazujejo le vrednosti tistih storitev, ki so jih za družbo opravili drugi. Vrednost storitev, ki jih podjetje opravi samo, se izkazuje po izvornih vrstah stroškov. Kot stroške storitev v zvezi z vzdrževanjem, podjetje obravnava stroške, ki nastajajo pri vzdrževanju in obnavljanju lastnih osnovnih sredstev in najete infrastrukture, če pri tej obnovi ne prihaja do pomembnih izboljšav v delovanju teh sredstev oziroma do podaljšanja dobe koristnosti ter pri vzdrževanju infrastrukturnih objektov in naprav.

Ad G.II) Stroški dela (961 tisoč €)

Med stroški dela izkazujemo kosmate zneske plač in nadomestila plač, ki pripadajo zaposlencem in bremenijo družbo, stroške socialnih zavarovanj, druga plačila in povračila zaposlencem ter dajatve, ki bremenijo izplačevalca. Plače in nadomestila ter ostali stroški dela so se izplačevali v skladu z veljavno *panožno kolektivno pogodbo*, ki smo jo v podjetju Hydrovod d.o.o. dolžni spoštovati. V skladu z določbami *Panožne kolektivne pogodbe*, *Podjetniške kolektivne pogodbe* ter *Sistemizacije delovnih mest* je vsako delovno mesto razvrščeno v ustrezni tarifni razred in ovrednoteno s koeficientom, ki odraža razmerje do najenostavnejšega dela. Plača zaposlenega je sestavljena iz osnovne plače, dodatka za minulo delo v višini 0,5 % za vsako dopolnjeno leto delovne dobe, dodatka na stalnost ter dela plače na podlagi delovne uspešnosti. Delavci, ki so razporejeni v dežurne ekipe, prejema tudi dodatek za dežurstvo – pripravljenost na domu. Delavcem, ki so pristopili k pokojninskemu načrtu v skladu z določili kolektivne pogodbe, podjetje plačuje dogovorjeni znesek dodatnega pokojninskega zavarovanja (v letu 2017 v skupnem znesku 10,5 tisoč €).

Ad G.III) Odpisi vrednosti (113 tisoč €)

1.) Amortizacija (94 tisoč €)

Tudi v letu 2017 smo obračunavali amortizacijo po metodi enakomernega časovnega amortiziranja. Amortizacija se obračunava od nabavne vrednosti neopredmetenih in

opredmetenih osnovnih sredstev. Osnovna sredstva se amortizirajo po stopnjah, ki se določijo ob aktiviranju vsakega posameznega osnovnega sredstva in so usklajene z določili *Uredbe o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja (Url. 87/2012)*. Amortizacijske stopnje znašajo:

Amortizacijska skupina	Amortizacijska stopnja v %
Elektro oprema vodovoda (črpalni agregati, elektro razdelilne omare, nizkonapetostni bloki, visokonapetostni bloki, transformatorji, elektro agregati in druga elektro oprema)	10,00
Laboratorijska oprema	15,00
Merilna in regulacijska oprema vodovoda (merilno-regulacijska oprema, oprema za krmiljenje)	15,00
Oprema za vodenje in prenos podatkov (telemetrija)	7,00
Pisarniška oprema	12,00
Računalniška, strojna in programska oprema ter tehnično varovanje	25,00
Upravne stavbe in skladišča	1,67
Vozni park - osebna vozila	12,50
Vozni park - tovorna vozila	14,00
Zunanja ureditev upravnih stavb in skladišč	4,00

2.,3.) Prevrednotovalni poslovni odhodki (18,9 tisoč €)

Prevrednotovalni poslovni odhodki (konti 720,721) zajemajo oblikovanje popravka vrednosti terjatev do kupcev ter prevrednotovalne poslovne odhodke obratnih sredstev. Podjetje oblikuje popravek vrednosti terjatev v višini 1 % od stanja terjatev na 31. 12. obravnavanega leta in ga usklajuje enkrat letno ob koncu poslovnega leta.

Ad IV.) Drugi poslovni odhodki (174 tisoč €)

V tej postavki so zajeti stroški vodnih povračil, ki jih plačujemo od načrpane pitne vode ter drugi poslovni odhodki, ki po vsebini ne spadajo v nobeno od prejšnjih postavk.

Ad J.) Finančni prihodki (6 tisoč €)

V tej postavki so zajeti finančni prihodki od obresti bančnih depozitov, prihodki od zamudnih obresti ter drugi finančni prihodki.

Ad L) Drugi prihodki (7,9 tisoč €)

Drugi prihodki zajemajo prejete odškodnine s strani zavarovalnice na podlagi prijavljenih škod ter druge prihodke (opomini, neobičajne postavke,...).

Ad M.) Drugi odhodki (2,1 tisoč €)

Drugi odhodki leta 2017 so izkazani v minimalnem znesku in zajemajo razne neobičajne postavke, ki se ne pojavljajo redno in pogosto.

Podjetje je imelo na dan 31. 12. 2017 36 zaposlenih. Povprečno število zaposlenih v letu 2017 (iz števila opravljenih ur) pa znaša 35,57.

7.3.2 Bilanca stanja

A) Dolgoročna sredstva (853 tisoč €)

Ad I) Neopredmetena sredstva in dolgoročne AČR (2,7 tisoč €)

Neopredmetena sredstva sestavljajo dolgoročne premoženjske pravice (računalniški programi), digitalni kataster, projekti ter neopredmetena sredstva v gradnji oziroma v izdelavi. Vsa sredstva so bila pridobljena z nakupom od drugih pravnih oseb in so ovrednotena z nakupno ceno, povečano za vse stroške, povezane s pridobitvijo teh sredstev. Družba je sredstva razvrstila na neopredmetena sredstva s končnimi dobami koristnosti, ki se amortizirajo, za merjenje po pripoznanju neopredmetenih sredstev pa je izbrala model nabavne vrednosti.

Ad II) Opredmetena osnovna sredstva (840 tisoč €)

Opredmetena osnovna sredstva sestavljajo zemljišča, zgradbe, oprema, stroji, naprave in opredmetena osnovna sredstva v gradnji oziroma izdelavi. Analitične evidence osnovnih sredstev so vzpostavljene ločeno glede na namen uporabe posameznega osnovnega sredstva.

Ad IV) Dolgoročne finančne naložbe (9,5 tisoč €)

Dolgoročne finančne naložbe sestavljajo dolgoročno dani depoziti banki, vodeni na kontih skupine 078. Gre za dolgoročni depozit, ki je dan banki kot poroštvo, ob odobreni bančni garanciji za odpravo napak v garancijski dobi, ki smo jo potrebovali pri prijavi na javni razpis.

B) Kratkoročna sredstva

Ad II) Zaloge (124 tisoč €)

Zaloge materiala se izkazujejo po zadnjih nabavnih cenah in vključujejo tudi neposredne stroške nabave. Nakupna cena se zmanjša za dobljene popuste. Kot material se šteje tudi drobni inventar z dobo koristnosti do enega leta, pa tudi tisti drobni inventar z dobo koristnosti več kot leto dni, če njegova posamična nabavna cena po dobaviteljevem računu ne presega 500 €.

Ad IV) Kratkoročne poslovne terjatve (487 tisoč €)

Kratkoročne terjatve do kupcev vzpostavimo na podlagi izstavljenih računov po opravljenih storitvah oz. dobavljenem materialu. Poslovne terjatve zajemajo:

- Terjatve do kupcev 445 tisoč €
- Druge kratkoročne poslovne terjatve 42 tisoč €

Podjetje svojih terjatev nima posebej zavarovanih. Pri terjatvah do občanov je izterjava zaradi nizkih zneskov in specifičnih primerov (Romi, preselitve, smrti,..) otežena. Poplačilo terjatev skušamo doseči z rednim opominjanjem, izvršbami ter tudi s prekinitvami dobave pitne vode. Kljub vsem ukrepom največji problem pri izterjavi odprtih terjatev predstavljajo Romi, ki so zelo slabi plačniki, pa tudi ukrepi kot so opominjanje, izvršbe, ipd. pri njih nimajo učinka. Podjetje ima oblikovan popravek vrednosti terjatev v višini 4,5 tisoč €.

Kratkoročne poslovne terjatve do drugih zajemajo terjatve za vstopni DDV, terjatve do ZZS, terjatve za obresti, ipd.

Ad V) Denarna sredstva (514 tisoč €)

Denarna sredstva predstavljajo sredstva, ki jih ima podjetje na svojem transakcijskem računu pri NLB d.d. ter sredstva, vezana v kratkoročnih bančnih depozitih.

C) KRATKOROČNE AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE (1,9 tisoč €)

Gre za kratkoročno odložene stroške, ki ob svojem nastanku še ne bremenijo dejavnosti in v tekočem letu ne vplivajo na poslovni izid (stroški bodo vračunani v naslednjem letu) ter za kratkoročne nezaračunane prihodke. Kratkoročno nezaračunani prihodki so zneski, ki jih v poslovnem letu utemeljeno upoštevamo kot prihodke, za katere pa še ni bilo prejeto plačilo in jih tudi še ni bilo mogoče zaračunati.

OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV

A) KAPITAL (1.575 tisoč €)

Ad I.1) Osnovni kapital (1.350 tisoč €)

Podjetje je v 100 % lasti občin Kočevje (60,68 %), Ribnica (24,80 %), Loški Potok (6,23 %), Sodražica (5,85 %) in Kostel (2,44 %). Na osnovi sklepa skupščine podjetja z dne 23.3.2017 se je podjetje v letu 2017 dokapitaliziralo iz sredstev družbe. Osnovni kapital podjetja po novem znaša 1.350.000,00 EUR

Ad A.III) Rezerve iz dobička (178 tisoč €)

Rezerve iz dobička so sestavljene iz zakonskih rezerv in drugih rezerv iz dobička. Na 31.12. 2017 zakonske rezerve znašajo 178.456,91 €, drugih rezerv iz dobička ni, saj so se v letošnjem letu porabile za dokapitalizacijo družbe. Zakonske rezerve se lahko porabljajo zgolj za povečanje osnovnega kapitala oz. kritje izgube.

Ad A.VI) Čisti poslovni izid poslovnega leta (56 tisoč €)

Čisti poslovni izid poslovnega leta je tako enak 56.358,82 €. Bilančni dobiček poslovnega leta pa znaša:

čisti poslovni izid poslovnega leta	56.358,82
+ preneseni čisti dobiček	0,00
- prenesena čista izguba	0,00
+ zmanjšanje rezerv iz dobička	0,00
- povečanje zakonskih rezerv po sklepu uprave	0,00
BILANČNI DOBIČEK	56.358,82

Ad Č/III) Kratkoročne obveznosti (257 tisoč €)

V tej postavki so zajete kratkoročne obveznosti do dobaviteljev v višini 160 tisoč € ter druge kratkoročne finančne in poslovne obveznosti v višini 97 tisoč €. Kratkoročni dolgovi so v knjigah izkazani z zneski iz ustreznih listin o njihovem nastanku. Podjetje plačuje obveznosti v roku.

Večji dobavitelji v letu 2017:

CMC Ekocon d.o.o. Logatec, Enerkon d.o.o., Energija plus d.o.o., Gradbena mehanizacija Krnc, Zagožen d.o.o.

Ad D) Kratkoročne pasivne časovne razmejitev (2 tisoč €)

Kratkoročne pasivne časovne razmejitev so kratkoročno odloženi prihodki in kratkoročno vnaprej vračunani stroški oziroma kratkoročno vnaprej vračunani odhodki.

Kot kratkoročne odložene prihodke družba izkazuje:

- že zaračunane zamudne obresti in stroške v sodnih postopkih (stečaji, likvidacije, prisilne poravnave, predlogi za izvršbo).

Zunaj bilančna evidenca (12.3 mio €)

V zunaj bilančni evidenci podjetje izkazuje prejete in dane instrumente finančnih zavarovanj ter vodovodno infrastrukturo občin, ki jo imamo v najemu.

7.3.3 Druga razkritja

1. Podjetje nima zaloge proizvodov.
2. Podjetje vsako leto preveri obračanje, uporabnost in unovčljivost zalog materiala. V poslovnem letu 2016 je podjetje odpisalo material v višini 147,74 €, v letu 2017 pa je odpisalo material v višini 1.905,13 €.
3. Podjetje nima deležev v kapitalu drugih družb.
4. Podjetje ni družbenik v drugih družbah.
5. Podjetje nima lastnih deležev.

7.4 VLAGANJA V INFRASTRUKTURO V LETU 2017

V letu 2017 je bilo po naših podatkih skupaj investirano v infrastrukturo 358.745,75 €, kar je nekaj več kot v preteklem letu. Podroben pregled vlaganj v infrastrukturo je prikazan v prilogah k poročilu.

7.5 RAZPOREJANJE SKUPNIH IN SPLOŠNIH STROŠKOV

Skupščina podjetja Hydrovod d.o.o. je dne 15. 12. 2014 sprejela Sodila za razporejanje splošnih in skupnih stroškov in prihodkov, ki so usklajena z določili *Uredbe o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja (Ur. list RS 87/2014, 109/2012)*.

Osnovna določila sprejetih sodil:

Zaradi večje transparentnosti poslovanja in tudi zakonskih zahtev se poslovanje podjetja spremlja na več nivojih. Podjetje za vsako dejavnost oblikuje svoje stroškovno mesto, ki se deli še na podrejena stroškovna mesta:

1. Temeljna stroškovna mesta:

- **Javna gospodarska služba** - oskrba s pitno vodo, ki se deli na:
  - *Pripravo in distribucijo pitne vode ter vzdrževanje javne infrastrukture*. Le-ta se naprej deli na podrejena stroškovna mesta, ki predstavljajo občino, kjer stroški oz. prihodki nastanejo. Izjema od tega pravila je t. i. infrastruktura v mešani lasti*.
  - *Omrežnino (vzdrževanje hišnih priključkov)*. Le ta se naprej deli na podrejena stroškovna mesta, ki predstavljajo občino, kjer stroški oz. prihodki nastanejo.

* *infrastruktura v mešani lasti* – v tem primeru se vsi stroški in odhodki na občine delijo v skladu z deležem lastništva oz. na podlagi dogovora med občinami solastnicami infrastrukture.

- **Dopolnilne dejavnosti**

2. Skupna stroškovna mesta:

- **Skupno stroškovno mesto za vse dejavnosti** - skupni stroški, odhodki oz. prihodki, ki se nanašajo na obe dejavnosti.
- **Skupno stroškovno mesto za dejavnost javne gospodarske službe** - skupni stroški, odhodki oz. prihodki, ki se nanašajo le na osnovno dejavnost (javno službo), se pa nanašajo na več občin.

Na temeljna stroškovna mesta se v prvi fazi že med letom knjižijo vsi neposredni stroški, odhodki in prihodki. To so tisti prihodki, odhodki oz. stroški, kjer lahko na podlagi knjigovodskih listin ugotovimo, na katero dejavnost in/oz. občino spadajo.

Veliko poslovnih dogodkov je take narave, da jih ni mogoče sproti ali vsakega posebej razporejati in knjižiti na posamezno občino oz. dejavnost. Vsi stroški, odhodki oz. prihodki

(posredni stroški oz. prihodki), ki se jih ne more evidentirati neposredno iz knjigovodskih listin na temeljna stroškovna mesta, se med letom knjižijo na skupna stroškovna mesta. V drugi fazi (konec leta) pa se, na podlagi sprejetih sodil, prenašajo na temeljna stroškovna mesta. Podjetje lahko za namene natančnejšega spremljanja vsako temeljno oz. skupno stroškovno mesto razdeli na več podrejenih stroškovnih mest.

Sodila za delitev skupnih stroškov, odhodkov in prihodkov

- Sodilo za razporejanje splošnih stroškov ter tudi odhodkov in prihodkov na posamezne dejavnosti je:

delež proizvodjalnih stroškov posamezne dejavnosti

v vseh dejavnostih, ki jih izvaja podjetje.

- Sodilo za razporejanje splošnih stroškov, odhodkov in prihodkov, ki odpadejo na javno službo med posamezne občine je:

delež proizvodjalnih stroškov posamezne občine

v skupnih proizvodjalnih stroških javne gospodarske službe vseh.

Za izračun obeh sodil se uporabljajo podatki tekočega leta. Pri izračunu proizvodjalnih stroškov podjetje lahko izloči večje storitve, ki jih le posreduje.

V skladu z navedenimi sodili smo za obravnavano leto izračunali naslednja sodila:

Naziv sodila	Osnovna dejavnost	Dopolnilne dejavnosti	Občina				
			Kočevje	Loški Potok	Ribnica	Kostel	Sodražica
Splošno sodilo	69,76	30,24	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX
Sodilo občin	XXXXX	XXXXX	58,53	7,04	25,16	3,98	5,29

8 PREDLOG SKLEPA

Uprava podjetja predlaga, da skupščina sprejme naslednji sklep:

Na podlagi 17. člena Družbene pogodbe, sprejema skupščina družbe naslednji

S K L E P

1. Sprejme se Letno poročilo podjetja Hydrovod d.o.o., družbe za komunalno dejavnost za leto 2017 v predloženem besedilu.
2. Bilančni dobiček iz poslovnega leta 2017 se v višini 56.358,82 € razporedi v druge rezerve iz dobička.
3. Direktorju podjetja se podeli razrešnica za leto 2017.

Predsednik skupščine podjetja Hydrovod d.o.o.

Kočevje, dne _____

Številka: _____

9 SEZNAM TABEL, GRAFIKONOV, PRILOG

Seznam grafikonov:

Graf 1: Struktura prihodkov po vrstah	68
Graf 2: Odhodki po dejavnostih in letih	68
Graf 3: Poraba in stroški električne energije	69
Graf 4: Stroški električne energije v letu 2017	70
Graf 5: Delež električne energije v prihodkih od vodarine	70
Graf 6: Najemnina po letih	71
Graf 7: Najemnina po letih in občinah	72
Graf 8: Delež najemnine v prihodkih od omrežnine	72
Graf 9: Opravljene nadure v letu 2017 in primerjava s predhodnim letom	74
Graf 10: Struktura bolezni	74
Graf 11: Prodaja vode po letih	76
Graf 12: Prodaja pitne vode po mesecih	77
Graf 13: Prodaja pitne vode po občinah in dejavnostih	77
Graf 14: Prodaja pitne vode po občinah v letu 2017	78
Graf 15: Prodaja pitne vode po vodovodnih sistemih v letu 2017	79
Graf 16: Odjemna mesta po občinah	80
Graf 17: Odjemna mesta po vodovodnih sistemih	80
Graf 18: Odjemna mesta število po letih	81
Graf 19: Okvare na vodovodnih sistemih – po občinah	82
Graf 20: Primerjava cen vode s sosednjimi občinami (1. 1. 2018)	85
Graf 21: Število zaposlenih glede na skupno delovno dobo	90

Seznam tabel:

Tabela 1: Prihodki in stroški najema nekaterih manjših vodovodnih sistemov	20
Tabela 2: Poslovanje vodovodnega sistema Smuka – Stari Log v letu 2017	20
Tabela 3: Finančni rezultat po dejavnostih	66
Tabela 4: Osnovna dejavnost – PI po občinah	67
Tabela 5: Kazalniki	75
Tabela 6: Največji porabniki vode v letu 2017	79
Tabela 7: Poraba pitne vode v m ³ glede na dimenzijo vodomera	80
Tabela 8: Število okvar na vodovodnem omrežju	82
Tabela 9: Cene oskrbe s pitno vodo	83
Tabela 10: Primerjava cen vode (1. 1. 2018)	84
Tabela 11: Izvajanje javne službe – parametri po vodovodnih sistemih	86

Seznam prilog

Tabela 1: Prodaja vode v letu 2017 v primerjavi s predhodnim letom	108
Tabela 2: Prihodki v letu 2017 in primerjava s predhodnim letom	109
Tabela 3: Odhodki v letu 2017 in primerjava s predhodnim letom	110
Tabela 4: Osnovna sredstva v lasti podjetja - stanje na dan 31. 12. 2017	111
Graf 1: Poraba električne energije v letu 2017 v primerjavi s preteklimi leti	112

Tabela 1: Prodaja vode v letu 2017 v primerjavi s predhodnim letom

OBČINA	I-XII 2017					I-XII 2016					Plan 2017	Indeks			
	drugi porabniki		gospodinjstva		skupaj	drugi porabniki		gospodinjstva		skupaj		skupaj	skupaj	drugi	gospodinjstva
	m ³	delež	m ³	delež		m ³	delež	m ³	delež						
KOČEVJE	346.344	33,3	692.207	66,7	1.038.551	337.464	33,1	680.565	66,9	1.018.029	1.024.703	102,02	101,35	102,63	101,71
KOSTEL	5.827	19,6	23.832	80,4	29.659	5.755	19,9	23.118	80,1	28.873	30.816	102,72	96,25	101,26	103,09
SODRAŽICA	11.193	16,1	58.500	83,9	69.693	13.263	19,1	56.054	80,9	69.317	71.451	100,54	97,54	84,39	104,36
RIBNICA	117.608	25,6	340.911	74,4	458.518	107.760	24,5	332.786	75,5	440.546	456.556	104,08	100,43	109,14	102,44
LOŠKI POTOK	10.693	15,7	57.570	84,3	68.264	9.977	15,3	55.303	84,7	65.280	67.600	104,57	100,98	107,18	104,10
SKUPAJ	491.665	29,5	1.173.020	70,5	1.664.685	474.219	29,2	1.147.826	70,8	1.622.045	1.651.126	102,63	100,82	103,68	102,19

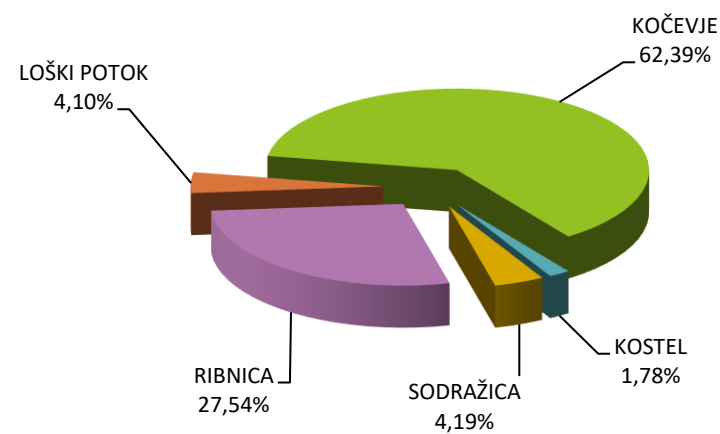
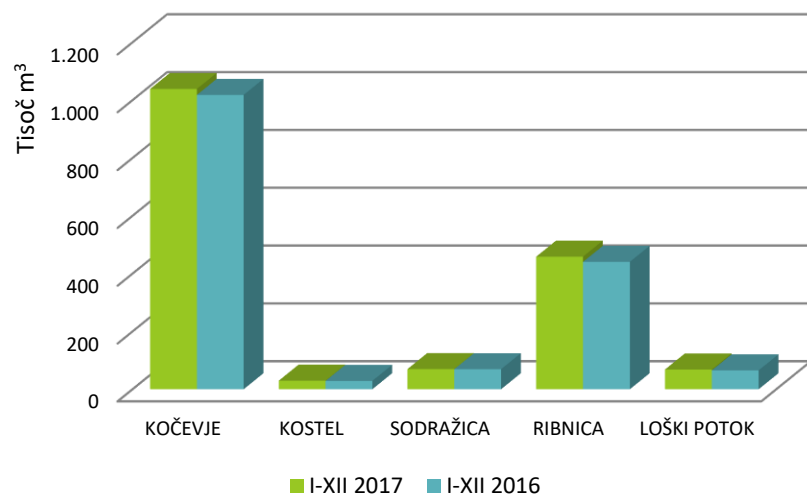
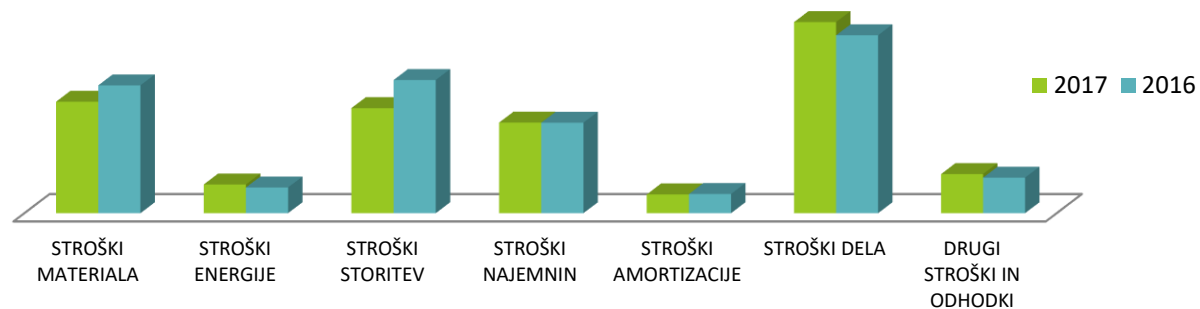

Tabela 2: Prihodki v letu 2017 in primerjava s predhodnim letom

VRSTA PRIHODKA			PRIHODKI						INDEKS		DELEŽ			
			I-XII 2017			I-XII 2016			PLAN	I-XII 2017 /	I-XII 2017 /	2017	2016	PLAN
			OSNOVNA DEJAVNOST	OSTALE DEJAVNOSTI	SKUPAJ	OSNOVNA DEJAVNOST	OSTALE DEJAVNOSTI	SKUPAJ	2017	I-XII 2016	PLAN			
POSLOVNI PRIHODKI	KOČEVJE	VODARINA	695.993,78	/	695.993,78	682.073,92	/	682.073,92	686.999,57	102,04	101,31	23,08	21,52	24,41
		OMREŽNINA	651.060,13	/	651.060,13	659.222,36	/	659.222,36	646.594,30	98,76	100,69	21,59	20,80	22,97
		SKUPAJ	1.347.053,91	0,00	1.347.053,91	1.341.296,28	0,00	1.341.296,28	1.333.593,87	100,43	101,01	44,67	42,31	47,38
	RIBNICA	VODARINA	302.794,22	/	302.794,22	290.868,50	/	290.868,50	301.464,09	104,10	100,44	10,04	9,18	10,71
		OMREŽNINA	290.277,36	/	290.277,36	294.059,23	/	294.059,23	291.620,35	98,71	99,54	9,63	9,28	10,36
		SKUPAJ	593.071,58	0,00	593.071,58	584.927,73	0,00	584.927,73	593.084,44	101,39	100,00	19,67	18,45	21,07
	LOŠKI POTOK	VODARINA	83.696,40	/	83.696,40	80.077,61	/	80.077,61	82.924,97	104,52	100,93	2,78	2,53	2,95
		OMREŽNINA	74.904,48	/	74.904,48	75.199,27	/	75.199,27	74.714,60	99,61	100,25	2,48	2,37	2,65
		SKUPAJ	158.600,88	0,00	158.600,88	155.276,88	0,00	155.276,88	157.639,57	102,14	100,61	5,26	4,90	5,60
	SODRAŽICA	VODARINA	60.452,23	/	60.452,23	60.105,30	/	60.105,30	61.954,79	100,58	97,57	2,00	1,90	2,20
		OMREŽNINA	60.501,30	/	60.501,30	62.144,53	/	62.144,53	60.293,76	97,36	100,34	2,01	1,96	2,14
		SKUPAJ	120.953,53	0,00	120.953,53	122.249,83	0,00	122.249,83	122.248,55	98,94	98,94	4,01	3,86	4,34
	KOSTEL	VODARINA	47.589,53	/	47.589,53	46.275,65	/	46.275,65	49.388,88	102,84	96,36	1,58	1,46	1,75
		OMREŽNINA	45.750,65	/	45.750,65	43.293,68	/	43.293,68	42.755,63	105,68	107,00	1,52	1,37	1,52
		SKUPAJ	93.340,18	0,00	93.340,18	89.569,33	0,00	89.569,33	92.144,51	104,21	101,30	3,10	2,83	3,27
	PRIHODKI OD STORITEV	/	680.136,89	680.136,89	0,00	856.653,80	856.653,80	490.000,00	79,39	138,80	22,55	27,02	17,41	
	DRUGI POSLOVNI PRIHODKI	5.776,92	2.504,44	8.281,36	1.643,49	917,19	2.560,68	7.000,00	323,40	118,31	0,27	0,08	0,25	
	SKUPAJ POSLOVNI PRIHODKI	2.318.797,00	682.641,33	3.001.438,33	2.294.963,54	857.570,99	3.152.534,53	2.795.710,94	95,21	107,36	99,52	99,45	99,32	
	FINANČNI PRIHODKI	5.444,97	961,76	6.406,73	3.673,67	37,91	3.711,58	4.000,00	172,61	160,17	0,21	0,12	0,14	
	DRUGI PRIHODKI	7.557,28	379,48	7.936,76	13.380,24	386,81	13.767,05	15.000,00	57,65	52,91	0,26	0,43	0,53	
	SKUPAJ PRIHODKI	2.331.799,25	683.982,57	3.015.781,82	2.312.017,45	857.995,71	3.170.013,16	2.814.710,94	95,13	107,14	100,00	100,00	100,00	
	DELEŽ	77,32	22,68	100,00	72,93	27,07	100,00	/	/	/	/	/	/	

Tabela 3: Odhodki v letu 2017 in primerjava s predhodnim letom

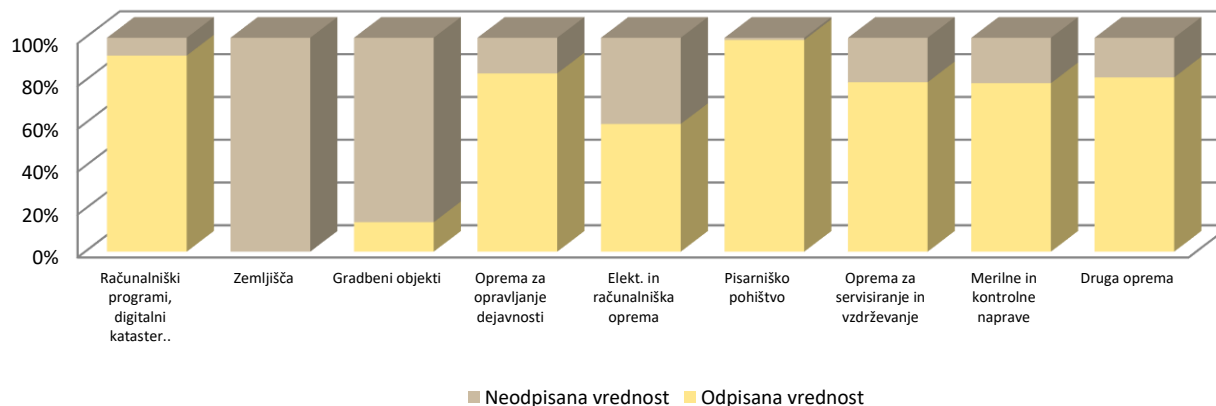
VRSTA STROŠKA / ODHODKA	ODHODKI						Plan	INDEKS		DELEŽ		
	I-XII 2017			I-XIII 2016				I-XII 2017 /	I-XII 2017 /	2017	2016	PLAN
	OSNOVNA DEJAVNOST	OSTALE DEJAVNOSTI	SKUPAJ	OSNOVNA DEJAVNOST	OSTALE DEJAVNOSTI	SKUPAJ		I-XIII 2016	PLAN			
STROŠKI MATERIALA	470.007,83	235.500,99	705.508,82	469.788,30	302.721,79	772.510,09	620.392,73	91,33	113,72	23,97	25,17	22,38
- stroški materiala	338.304,50	222.673,03	560.977,53	352.195,49	290.950,76	643.146,25	497.553,05	87,22	112,75	19,06	20,96	17,95
- stroški energije	131.703,33	12.827,96	144.531,29	117.592,81	11.771,03	129.363,84	122.839,68	111,72	117,66	4,91	4,22	4,43
STROŠKI STORITEV	790.962,47	193.451,97	984.414,44	879.070,22	246.606,00	1.125.676,22	972.542,47	87,45	101,22	33,45	36,68	35,08
- transportne storitve	61.821,70	4.753,42	66.575,12	54.226,61	5.124,96	59.351,57	60.000,00	112,17	110,96	2,26	1,93	2,16
- storitve v zvezi z vzdrževanjem OS	173.526,96	11.083,87	184.610,83	274.232,73	10.525,10	284.757,83	232.500,00	64,83	79,40	6,27	9,28	8,39
- najemnine	455.094,08	665,51	455.759,59	454.673,89	705,20	455.379,09	465.824,11	100,08	97,84	15,49	14,84	16,80
- nadomestila zaposlencem	1.102,95	478,16	1.581,11	1.428,94	797,46	2.226,40	3.000,00	71,02	52,70	0,05	0,07	0,11
- intelektualne in osebne storitve	45.225,21	6.114,47	51.339,68	44.794,35	7.343,29	52.137,64	50.000,00	98,47	102,68	1,74	1,70	1,80
- reklama in reprezentanca	0,00	9.189,83	9.189,83	0,00	14.205,10	14.205,10	8.500,00	64,69	108,12	0,31	0,46	0,31
- ostale storitve	54.191,57	161.166,71	215.358,28	49.713,69	207.904,90	257.618,59	152.718,36	83,60	141,02	7,32	8,39	5,51
STROŠKI AMORTIZACIJE	70.606,30	23.818,63	94.424,93	67.851,78	28.680,43	96.532,21	100.264,50	97,82	94,18	3,21	3,15	3,62
DOLGOROČNE REZERVACIJE	2.226,83	965,39	3.192,22	2.011,45	1.122,54	3.133,99	0,00	101,86	/	0,11	0,10	0,00
STROŠKI OBRESTI	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	/	/	0,00	0,00	0,00
STROŠKI DELA	800.531,74	161.333,65	961.865,39	708.901,17	186.346,08	895.247,25	919.126,36	107,44	104,65	32,68	29,17	33,15
- plače, regres, povračila zaposlenim	587.549,93	132.429,15	719.979,08	520.479,68	161.223,34	681.703,02	633.008,92	105,61	113,74	24,46	22,21	22,83
- nadomestila plač	105.882,01	0,00	105.882,01	95.168,63	0,00	95.168,63	177.694,58	111,26	59,59	3,60	3,10	6,41
- prispevki, druge dajatve, rezervacije	107.099,80	28.904,50	136.004,30	93.252,86	25.122,74	118.375,60	108.422,86	114,89	125,44	4,62	3,86	3,91
DRUGI STROŠKI IN ODHODKI	183.099,42	10.583,62	193.683,04	165.260,58	10.439,45	175.700,03	160.105,84	110,24	120,97	6,58	5,73	5,77
- vodna povračila	140.547,58	0,00	140.547,58	139.899,41	0,00	139.899,41	140.105,84	100,46	100,32	4,78	4,56	5,05
- drugo	42.551,84	10.583,62	53.135,46	25.361,17	10.439,45	35.800,62	20.000,00	148,42	265,68	1,81	1,17	0,72
SKUPAJ STROŠKI IN ODHODKI	2.317.434,60	625.654,24	2.943.088,84	2.292.883,49	775.916,30	3.068.799,79	2.772.431,90	95,90	106,16	100,00	100,00	100,00

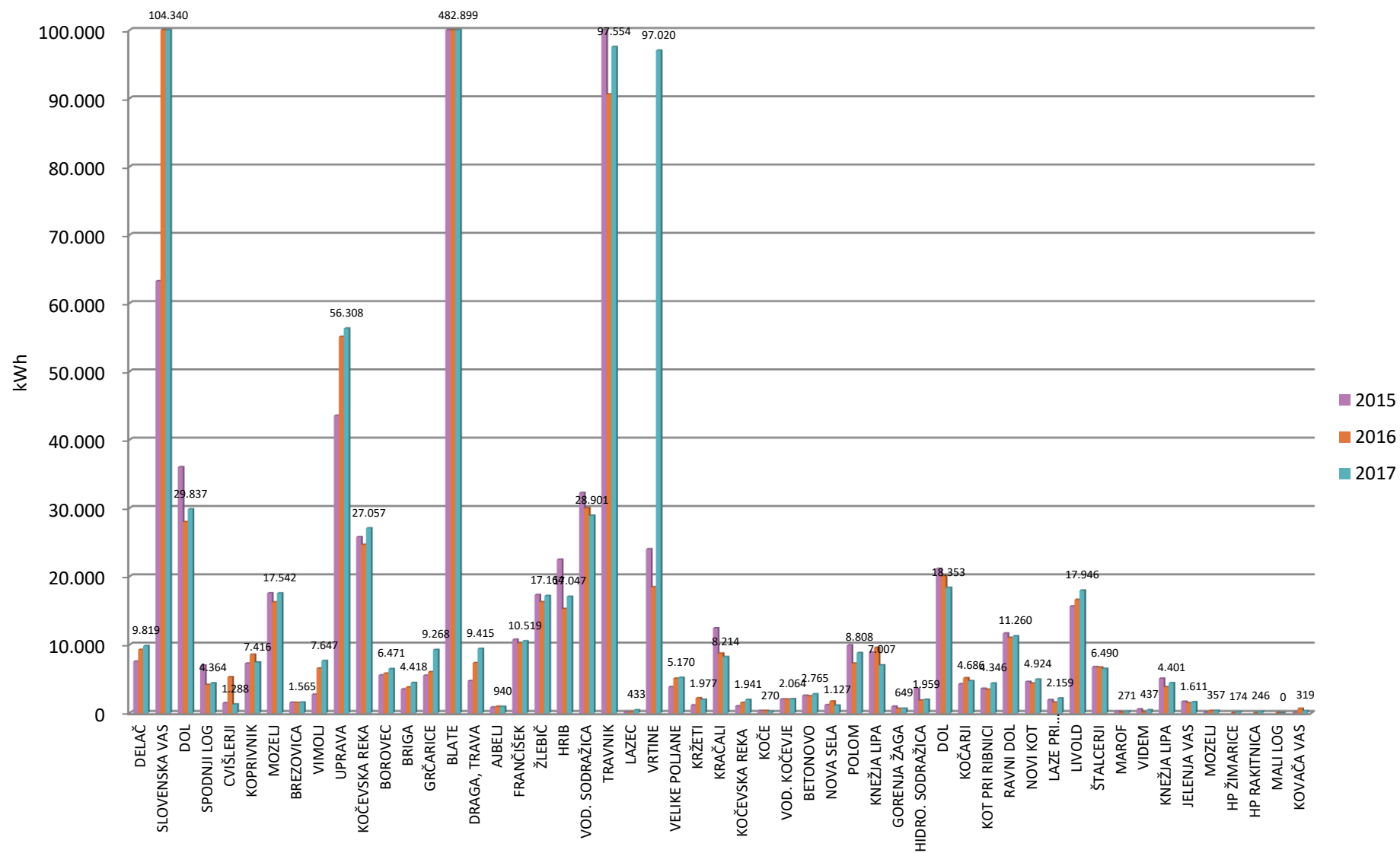
Tabela 4: Osnovna sredstva v lasti podjetja - stanje na dan 31. 12. 2017

Vrsta osnovnega sredstva	2017				2016				Indeks
	Nabavna vrednost	Popravek	Neodpisana vrednost	% odpisanosti	Nabavna vrednost	Popravek	Neodpisana vrednost	% odpisanosti	2017/2016
I. Neopredmetena dolg. sredstva	32.441,22	29.743,47	2.697,75	91,68	32.620,24	26.422,37	6.197,87	81,00	43,53
1. Računalniški programi, digitalni kataster..	32.441,22	29.743,47	2.697,75	91,68	32.620,24	26.422,37	6.197,87	81,00	43,53
II. Opredmetena osnovna sredstva	1.860.432,86	1.030.936,36	829.496,50	55,41	1.903.919,46	1.014.810,83	889.108,63	53,30	93,30
1. Zemljišča	58.585,51	0,00	58.585,51	0,00	58.585,51	0,00	58.585,51	0,00	100,00
2. Gradbeni objekti	654.414,77	90.258,90	564.155,87	13,79	654.414,77	78.840,65	575.574,12	12,05	98,02
3. Oprema za opravljanje dejavnosti	782.739,56	652.456,37	130.283,19	83,36	827.174,41	663.671,75	163.502,66	80,23	79,68
4. Elekt. in računalniška oprema	48.282,32	28.819,79	19.462,53	59,69	48.623,58	27.418,38	21.205,20	56,39	91,78
5. Pisarniško pohištvo	44.867,15	44.407,85	459,30	98,98	44.867,15	42.367,12	2.500,03	94,43	18,37
6. Oprema za servisiranje in vzdrževanje	82.811,22	65.603,91	17.207,31	79,22	84.676,49	61.617,59	23.058,90	72,77	74,62
7. Merilne in kontrolne naprave	162.135,28	127.712,42	34.422,86	78,77	161.813,40	120.010,64	41.802,76	74,17	82,35
8. Druga oprema	26.597,05	21.677,12	4.919,93	81,50	23.764,15	20.884,70	2.879,45	87,88	170,86
SKUPAJ	1.892.874,08	1.060.679,83	832.194,25	56,04	1.936.539,70	1.041.233,20	895.306,50	53,77	92,95

Osnovna sredstva podjetja glede na odpisanost

Graf 1: Poraba električne energije v letu 2017 v primerjavi s preteklimi leti

Tabela 5: Investiranje v infrastrukturo v letu 2017

Zap. št.	Naziv investicije	Investirano* v letu 2017
1.	Obnova vodovoda - prečkanja železniške proge	77.625,49
2.	Obnova cevododa Reška cesta	24.775,18
3.	Obnova cevododa Gaj	3.961,78
4.	Obnova cevododa pri Brunarici	20.041,23
5.	Obnova cevododa - odsek Inkop	14.622,59
6.	Obnova cevododa - Trata XIV. ulica	7.691,98
7.	Prestavite cevododa Prešernova ulica	3.506,83
8.	Obnova cevododa Rudarsko naselje	13.021,89
SKUPAJ KOČEVJE		165.246,97
1.	Obnova cevododa Dane	49.755,21
2.	Hidro postaja Rakitnica	27.710,08
SKUPAJ RIBNICA		77.465,29
1.	Obnova cevododa v centru	44.059,68
2.	Hidro postaja Žimarice	5.198,88
SKUPAJ SODRAŽICA		49.258,56
1.	Obnova cevododa Lazec	18.222,31
2.	UV Stari Kot	6.604,84
3.	Obnova cevododa Retje	18.514,82
4.	Podaljšek cevododa Mali Log	5.280,23
SKUPAJ LOŠKI POTOK		48.622,20
1.	Reducirni ventil Slavski Laz	3.456,11
2.	Obnova cevododa Petrina	14.696,62
SKUPAJ KOSTEL		18.152,73
SKUPAJ INVESTIRANO V LETU 2017		358.745,75

* tabela vsebuje podatke o investicijah, ki jih je izvajalo podjetje Hydrovod d.o.o.